

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

KUNGL. BIBL.
1 3 DEC 1961

50w
1961:59A

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1961:59

Jordbruksdepartementet

**KLUBBVERKSAMHETEN
BLAND UNGDOMEN
PÅ LANDSBYGDEN**

BETÄNKANDE AVGIVET AV
JORDBRUKSUPPLYSNINGSKOMMITTÉN

Stockholm 1961

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1961

Kronologisk förteckning

1. Totalisatorverksamheten. Idun. 140 s. Jo.
2. Sparstimulerande åtgärder. Idun. 121 s. Fi.
3. Effektivare prisövervakning. Idun. 177 s. H.
4. Automatisk databehandling inom folkbokförings- och uppbördsväsendet. Idun. 230 s. Fi.
5. Begravningsplatser och gravar. Norstedt & Söner. 188 s. Ju.
6. Underrätterna. Idun. 339 s. Ju.
7. Enhetlig ledning av krigsmakten. Beckman. 120 s. Fö.
8. Om läkarbehov och läkartillgång. Idun. 228 s. I.
9. Principer för en ny kommunindelning. Beckman. 248 s. I.
10. Preliminär nationalbudget för år 1961. Marcus. V+105 s. Fi.
11. Den allmänna brottsregistreringen. Kihlström. 318 s. Ju.
12. Statliga belastningsbestämmelser av år 1960 för byggnadsverk. Idun. 50 s. K.
13. Lantbrukets yrkesskolor. Kihlström. 206 s. Jo.
14. Pensionsstiftelser. I. Marcus. 184 s. Ju.
15. Polisens brottsbekämpande verksamhet. Idun. 251 s. + 2 s. ill. I.
16. Kriminalvård i frihet. Idun. 137 s. Ju.
17. Hjälpmedel i skolarbetet. Idun. 244 s. + 12 s. ill. E.
18. Totalförsvarets upplysningsverksamhet. Kihlström. 90 s. Fö.
19. Byggnadsindustrins arbetskraft. Idun. 150 s. S.
20. Vissa frågor rörande allmänna val. Idun. 173 s. Ju.
21. Författningsutredningen. V. Organisationer. Beslutsteknik. Valsystem. Idun. 362 s. Ju.
22. Den svenska utvecklingshjälpens administration. Kihlström. 74 s. U.
23. Svensk trafikpolitik. I. Idun. 387 s. K.
24. Svensk trafikpolitik. II. Idun. 163 s. K.
25. Flygbuller som samhällsproblem. Idun. 200 s. Fö.
26. Reviderad nationalbudget för år 1961. Marcus. V+87 s. Fi.
27. Skifferoljefrågan. Norstedt & Söner. 144 s. H.
28. Kungl. Teatern. Verksamhet och ekonomi. Marcus. 320 s. E.
29. Förtidspensionering och sjukpenningförsäkring m. m. Idun. 341 s. S.
30. Grundskolan. Hægström. 881 s. E.
31. Läroplaner för grundskola och fackskolor. Idun. 388 s. E.
32. Handläggning av bostadslån. Idun. 101 s. S.
33. Redareansvarets begränsning. Idun. 101 s. Ju.
34. Huvudmannaskapet för polisväsendet m. m. Kihlström. 227 s. I.
35. Ändamålsenliga studentbostäder. Idun. 224 s. S.
36. Tandsjukvården vid de odontologiska läroanstalterna. Kihlström. 102 s. E.
37. Stämpel- och expeditionsavgifter. Idun. 294 s. Fi.
38. Stöd åt barnaföderskor. Idun. 122 s. S.
39. Lag om allmän försäkring, m. m. Idun. 143 s. S.
40. Länsindelningen inom Stockholms- och Göteborgs-områdena. Idun. 384 s. + 2 st. utvikiningsblad. I.
41. Reviderad giftlagstiftning. Idun. 326 s. I.
42. Mål och medel i stabiliseringspolitiken. Idun. 436 s. Fi.
43. Användningen av August Abrahamsons stiftelse å Nääs. Idun. 93 s. E.
44. Folkbildningsarbete och ungdomsverksamhet. Idun. 233 s. E.
45. Djurplågeri, vetenskapliga djurförsök samt djurskyddsordning. Kihlström. 46 s. Ju.
46. Boxningssportens skadeverkningar. Idun. 104 s. I.
47. Reviderad hyreslag. Idun. 247 s. Ju.
48. Byggnadsstyrelsens organisation. Norstedt & Söner. 124 s. K.
49. Förslag till jordförvärvslag m. m. Idun. 213 s. Jo.
50. Den svenska utvecklingshjälpens. Expertrekrytering och stipendiatmottagning. Kihlström. 79 s. U.
51. Bostadsbyggnadsbehovet. Idun. 53 s. S.
52. Förenklingar i utskänkingslagstiftningen — Ciderfrågan. Idun. 282 s. Fi.
53. Utsökningsrätt. I. Partiella reformer. Norstedt & Söner. 164 s. Ju.
54. Ersättning för kommunala förtroendeuppdrag. Idun. 75 s. I.
55. Effektivare arbetsförmedling för tjänstemän. Idun. 246 s. S.
56. Ändrade bestämmelser om ackumulerad inkomst. Idun. 151 s. Fi.
57. Sociallagstiftningen och de s. k. beroende uppdragstagarna. Berlingska Boktryckeriet, Lund. 228 s. S.
58. Översyn av nykterhetsvården. Idun. 296 s. S.
59. Klubbverksamheten bland ungdomen på landsbygden. Kihlström. 73 s. Jo.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1961:59

Jordbruksdepartementet

KLUBBVERKSAMHETEN
BLAND UNGDOMEN
PÅ LANDSBYGDEN

BETÄNKANDE AVGIVET AV

JORDBRUKSUPPLYSNINGSKOMMITTÉN

EMIL KIHLSSTRÖMS TRYCKERI AKTIEBOLAG
STOCKHOLM 1961

STATENS BEGRÄTTADE ÖFRIBNINGS RÖTTEN

ÅR 1874

K. LUBBERK SÄMLET
BAND UNDOMEN
PÅ LANDSRYDEN

BÅNKADE RÖTTEN

JÖRDRUPPILS RÖTTEN

ÅR 1874

ÅR 1874

Innehåll

Skrivelse till Statsrådet och Chefen för Kungl. Jordbruksdepartementet	5
Inledning	7
Kap. I Klubbverksamheten bland ungdomen på landsbygden	9
Tidigare förslag och ställningstaganden	9
Klubbverksamhetens uppgifter	18
Klubbverksamhetens omfattning	21
Klubbverksamhetens finansiering	23
Personal inom klubbverksamheten	28
Organisationer för bedrivande av klubbverksamhet	28
1. Jordbrukarungdomens förbund (JUF)	28
2. Förbundet Vi unga	35
3. Samarbetsorgan	36
Kap. II Klubbverksamheten i vissa länder	39
Danmark	39
Finland	40
Norge	42
Västtyskland	44
England	45
Förenta staterna	46
Kap. III Kommitténs uttalanden och förslag	49
Klubbverksamhetens organisation	51
Medelsbehovet för klubbverksamheten	60
Bidragsgrunder	61
Befattningshavarnas utbildning och kvalifikationer	66
Anslagsberäkning	67
Särskilda yttranden:	
av herr E. Forslund	69
av herr E. Jonsson	70
Förteckning över särskilda bilagor:	
A. Anslag till lokal klubbverksamhet m. m. under hushållningssällskap och samarbetsorgan år 1959	72
B. JUF-distriktens intäkter för finansiering av klubbarbete och övrig praktisk verksamhet år 1959	73

INNEHÅLL

Skivorna III består av följande titlar för varje skivnummer:

Innehåll

- Kap. I Klubbens historia från grundandet till idag
1. Klubbens historia från grundandet till idag
2. Klubbens historia från grundandet till idag
3. Klubbens historia från grundandet till idag
4. Klubbens historia från grundandet till idag
5. Klubbens historia från grundandet till idag
6. Klubbens historia från grundandet till idag
7. Klubbens historia från grundandet till idag
8. Klubbens historia från grundandet till idag
9. Klubbens historia från grundandet till idag
10. Klubbens historia från grundandet till idag

- Kap. II Klubbens verksamhet i dag
1. Klubbens verksamhet i dag
2. Klubbens verksamhet i dag
3. Klubbens verksamhet i dag
4. Klubbens verksamhet i dag
5. Klubbens verksamhet i dag
6. Klubbens verksamhet i dag
7. Klubbens verksamhet i dag
8. Klubbens verksamhet i dag
9. Klubbens verksamhet i dag
10. Klubbens verksamhet i dag

- Kap. III Klubbens verksamhet i framtiden
1. Klubbens verksamhet i framtiden
2. Klubbens verksamhet i framtiden
3. Klubbens verksamhet i framtiden
4. Klubbens verksamhet i framtiden
5. Klubbens verksamhet i framtiden
6. Klubbens verksamhet i framtiden
7. Klubbens verksamhet i framtiden
8. Klubbens verksamhet i framtiden
9. Klubbens verksamhet i framtiden
10. Klubbens verksamhet i framtiden

Skivorna IV består av följande titlar för varje skivnummer:
1. Skivorna IV består av följande titlar för varje skivnummer:
2. Skivorna IV består av följande titlar för varje skivnummer:
3. Skivorna IV består av följande titlar för varje skivnummer:

Förteckning över skivorna III
1. Förteckning över skivorna III
2. Förteckning över skivorna III
3. Förteckning över skivorna III
4. Förteckning över skivorna III
5. Förteckning över skivorna III
6. Förteckning över skivorna III
7. Förteckning över skivorna III
8. Förteckning över skivorna III
9. Förteckning över skivorna III
10. Förteckning över skivorna III

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Jordbruksdepartementet

Jordbruksupplysningskommittén avgav den 17 november 1960 betänkande angående Rådgivningsverksamheten på jordbrukets område (SOU 1960:39). Enligt givna direktiv har kommittén även haft att verkställa översyn av klubbverksamheten bland ungdomen på landsbygden. Sedan sådan översyn nu fullgjorts, får kommittén överlämna betänkande angående Klubbverksamheten bland ungdomen på landsbygden. Kommitténs uppdrag är därmed i sin helhet slutfört.

Till betänkandet är fogade två särskilda yttranden, ett av herr Forslund och ett av herr Jonsson.

Stockholm den 22 september 1961.

G. R. Ytterborn

Erik Forslund

Hj. Gustafson

Ewald Jansson

Erik Jonsson

Börje Kull

Sten Olof Rodhe

E. O. Sjölund

T. Ågren

/Östen Porse

Herr Stårstedt och Chefen för Kyrkan för församlingens medlemmar

Jordbruksfysiologiska kommissionen ärgår den 15 september 1909 betänkan-
 den angående Högskolestyrelsens betänkande på Jordbruksråds utvald rapport
 hänse till församlingens förslag till kommission för undersökning af församlingens
 klubbverksamhet blanda ungdomen på landsbygden. Sedan sådana förslag
 på fullföljts, för kommissionen övertagna betänkande angående klubbver-
 ksamhet blanda ungdomen på landsbygden, kommissionen utgöras af följande
 i sin helhet ständer.

Yrll betänkamålet är lagade för såväl tillika grannarna, till de mest församling
 och till av herr Jansson.
 Stockholm den 23 september 1909

E. K. Thorsen

Fredrik Jansson

W. Gustafson

Erik Forslund

Zen Erik Rönne

Hörs Erik

Erik Jansson

J. Jäger

E. O. Sjölund

Erik Jäger

Inledning

Enligt de för jordbruksupplysningskommittén den 21 september 1956 meddelade direktiven skulle kommittén verkställa en översyn av upplysnings- och rådgivningsverksamheten på jordbrukets område. Denna skulle även omfatta klubbverksamheten bland ungdomen på landsbygden i enlighet med vissa av jordbruksutskottet vid 1954 års riksdag angivna riktlinjer. Därvid syntes i första hand böra undersökas, huruvida icke statens medverkan till denna verksamhet borde få en utformning liknande den, som då tillämpades beträffande statens stöd åt det fria och frivilliga folkbildningsarbetet.

I sitt den 17 november 1960 avgivna betänkande (SOU 1960:39) angående rådgivningsverksamheten på jordbrukets område anmälde kommittén, att av särskilda skäl översyn av klubbverksamheten icke kunnat slutföras. Kommittén hade för avsikt att senare redovisa denna del av uppdraget.

Kommitten har nu verkställt den anbefallda utredningen. Vid fullgörande av detta uppdrag har kommittén i samband med sina i förenämnda betänkande redovisade resor till olika länder även studerat klubbverksamheten. Vad beträffar klubbverksamheten i Förenta staterna har erforderligt material huvudsakligen införskaffats från jordbruksdepartementet därstädes. Kommittén har vidare haft överläggningar med representanter för klubbverksamheten inom olika län samt för Riksförbundet Sveriges 4 H, JUF och Förbundet Vi unga. Dessutom har studierektorn vid Studieförbundet Medborgarskolan i Uppsala beretts tillfälle att för kommitténs ordförande framföra vissa synpunkter beträffande skolans verksamhet.

KAPITEL I

Klubbverksamheten bland ungdomen på landsbygden

Tidigare förslag och ställningstaganden

Klubbverksamheten (4H-klubbverksamheten) leder sitt ursprung från Föreanta staterna och har till syfte att intressera pojkar och flickor för lanthushållningen, åstadkomma självverksamhet och självansvar hos ungdomarna samt berika deras kunskaper och väcka deras håg för fortsatt utbildning genom att de under ledning av instruktörer själva får handha egna odlingar, husdjursuppfödning, hemarbete m. m. I Sverige upptogs klubbverksamheten år 1925 på initiativ av Jordbrukarungdomens förbund (JUF). I avsikt att er-hålla ekonomiskt stöd för att möjliggöra anställande av ungdomskonsulenter sökte JUF förbindelse med Rockefellerstiftelsens i Föreanta staterna avdelning International Education Board (IEB). Sedan tillmötesgående svar ingått, inbjöd dåvarande chefen för jordbruksdepartementet IEB att i JUF:s avdelningar sprida kännedom om den undervisande verksamhet, som bedrevs i lantungdomsklubbarna i Föreanta staterna. IEB skickade en representant till Sverige och denne påbörjade nyssnämnda år sin verksamhet i Skaraborgs län. För ändamålet anställdes där en ungdomskonsulent på bekostnad av IEB. Klubbverksamheten utbreddes snart till flertalet län, där ävenledes konsulenter anställdes. År 1929 övertogs ledningen av verksamheten av JUF. Intill år 1934 lämnade IEB bidrag till verksamhetens bedrivande. Efter nämnda år har jämte statsanslag till JUF:s allmänna verksamhet utgått statsanslag för denna förenings lokala praktiska verksamhet. Sistnämnda anslag har använts som bidrag till avlöning av ungdomskonsulenter och instruktörer. Bidrag för samma ändamål har även lämnats av bl. a. hushållningssällskapen inom respektive län. Samtidigt med sällskapens alltmer ökade intresse för klubbverksamheten har denna vunnit insteg även inom andra organisationer, exempelvis Förbundet Vi unga m. fl. Sedan år 1954 kan hushållningssällskap erhålla särskilt bidrag för sådan klubbverksamhet, som bedrivs genom lokal ungdomsnämnd eller av hushållningssällskap. Jämsides eller i nära anslutning till det egentliga klubarbetet bedrivs av såväl JUF som andra organisationer, främst Svenska landsbygdens ungdomsförbund (SLU) och Svenska landsbygdens studieförbund (SLS), en omfattande tävlingsverksamhet. Även dennas syfte är att skapa arbetsintresse och arbetsskicklighet. Medan klubarbetet är avpassat främst för de yngre, har tävlingarna i olika jordbruksarbeten tillvunnit sig stort intresse bland ungdomarna i något äldre årsklasser.

Frågan om den praktiska ungdomsverksamheten på lantushållningens område upptogs till behandling av 1928 års *lantbruksundervisningskommitté* i dess betänkande angående ordnandet av den lägre lantbruksundervisningen (SOU 1930:9).

Därvid anfördes att de med statsmedel understödda åtgärderna för främjandet av ungdomsverksamheten på lantushållningens område borde avse praktisk handledning åt lantungdom i utförande av sådana arbeten, som förekomme i lantbruket och inom lanthemmet, samt sådan vägledande och rådgivande verksamhet för denna ungdom, vilken vore ägnad att göra denna intresserad och duglig för en verksamhet i lantbruk och lanthem. Ledningen av verksamheten borde utövas av JUF enligt av Kungl. Maj:t fastställda stadgar under överinseende av lantbruksstyrelsen. Inom varje hushållningssällskapsområde skulle verksamheten bedrivas enligt plan, som för varje år skulle uppgöras av JUF:s styrelse i samråd med sällskapets förvaltningsutskott. Såsom ungdomsledare borde anlitas av hushållningssällskap, JUF eller eljest härför anställda ungdomskonsulenter ävensom lärarpersonalen vid lantmänna- och lantushållsskolor samt sällskapens tjänstemannapersonal. Till arvode åt ungdomsledare föreslogs bidrag av statsmedel intill två tredjedelar av arvodet, dock högst 200 kronor för månad, under villkor att återstoden av arvodet ävensom övriga kostnader gäldades av hushållningssällskap, JUF eller på annat sätt. Kommitténs förslag föranledde i vad rörde ungdomsverksamheten endast den åtgärden från statsmakternas sida, att det anmäldes i 1931 års statsverksproposition i samband med frågan om anslag till JUF:s verksamhet.

Även *hushållningssällskapsutredningen* behandlade i sitt betänkande med förslag till hushållningssällskapens organisation (SOU 1942:32) den praktiska ungdomsverksamhetens organisation och ställning. Det vore enligt utredningens mening betydelsefullt, att ungdomsverksamheten närmare anknötes till sällskapens allmänna undervisnings- och upplysningsverksamhet samt att ledningen av den statsunderstödda av JUF bedrivna praktisk-teoretiska verksamheten (klubbverksamheten) anförtroddes åt sällskapen. Såsom skäl härför anfördes, att en önskvärd enhetlighet skulle uppnås ifråga om undervisning på jordbrukets område. Det kunde även förväntas, att den praktiska ungdomsverksamheten, om dess ledning anförtroddes åt sällskapen, skulle vinna ökat förtroende bland landets jordbrukare och erhålla en mera auktoritativ ställning samt av sällskapen komma i åtnjutande av ökat ekonomiskt stöd inom ramen för de medel, som stode till sällskapens förfogande. Utredningen framhöll även, att det för utövande av ledningen skulle erfordras särskilda hos sällskapen anställda befattningshavare, benämnda ungdomskonsulenter. Inom vissa sällskap skulle därjämte krävas konsulenten underställda lägre befattningshavare, benämnda instruktörer. Konsulentens närmaste uppgift skulle vara att organisera och leda i första hand klubbverksamheten men även tävlingar på lantushållningens område

samt dessutom, där så befunnes lämpligt, att leda av sällskapet anordnade undervisningskurser. Utredningen ansåge också angeläget, att undervisningsverksamheten bland flickorna upprätthölls och i möjligaste mån utvidgades. Ledningen av denna verksamhet borde handhavas av sällskapens hemkonsulenter med hjälp, där så erfordrades, av i första hand för nämnda verksamhet anställda biträdande hemkonsulenter eller heminstruktörer. Särskilda kvinnliga ungdomskonsulenter ansåge sig utredningen icke kunna förorda.

De ungdomar, som deltog i klubbverksamheten, anförde utredningen vidare, samarbetade i klubbar, av vilka somliga hade direkt anknytning till någon JUF-avdelning, men andra vore fristående. Utredningen, som icke ansåge sig böra föreslå någon fast organisation av klubbverksamheten, ville uttryckligen betona, att dess förslag om sällskapens övertagande av ledningen av den praktiska ungdomsverksamheten icke åsyftade ett steg i riktning mot upplösning av JUF eller andra ungdomsorganisationer och organisationernas ersättande med sällskapen underställda ungdomsavdelningar. En fullt fri och livskraftig föreningsverksamhet bland jordbrukarungdomen vore enligt utredningens mening säkerligen en i många avseenden betydade tillgång och ett intimt samarbete, givetvis på partipolitiskt neutral grund, mellan föreningarna och sällskapen vore såväl ifråga om ungdomsverksamheten som beträffande andra sällskapens arbetsuppgifter önskvärt.

Utredningens förslag om hushållningssällskapens övertagande av ledningen av den praktiska ungdomsverksamheten skulle sålunda icke utesluta, att ungdomssammanslutningarna fortfarande skulle syssla med dylik verksamhet, men denna borde, då sällskapens medverkan önskades, planläggas i samarbete med vederbörande sällskap och ställas under ungdomskonsulentens ledning. Det anfördes även att hinder icke skulle möta mot att ungdomar, som icke vore anslutna till någon ungdomsorganisation, deltog i den praktiska ungdomsverksamheten.

Utredningens förslag innebar, att för den praktiska ungdomsverksamheten skulle anställas 26 förste ungdomskonsulenter, 1 andre ungdomskonsulent och 26 ungdomsinstruktörer. Vidare föreslogs inrättande av 26 befattningar som förste och 8 befattningar som andre hemkonsulent samt 23 befattningar som heminstruktör.

Hushållningssällskapsutredningens betänkande lades till grund för principproposition (nr 172) med förslag till hushållningssällskapens organisation och verksamhet till 1944 års riksdag, som härigenom bereddes tillfälle yttra sig om riktlinjerna för den ifrågasatta omorganisationen av sällskapen och deras verksamhet, innan slutlig ståndpunkt skulle tagas i frågan.

Dåvarande departementschefen anförde däri bl. a., att erfarenheterna av den dittillsvarande klubbverksamheten hade visat, att denna verksamhet ut-

gjorde en för ungdom i här avsedda åldersgrupper lämplig undervisningsform. Starka skäl talade sålunda för att klubbverksamheten framdeles liksom ditintills ägnades stor uppmärksamhet och stöddes av statsmakterna. Ledningen av den statsunderstödda klubbverksamheten handhades av JUF, som vore värt allt erkännande för det betydelsefulla och förtjänstfulla arbete, som det nedlagt för denna verksamhet. Då emellertid hushållningssällskapen utgjorde de organ, på vilka det närmast ankomme att lokalt leda statsunderstödda åtgärder till produktionens främjande, syntes det departementschefen naturligt, att ledningen jämväl av den praktiska ungdomsverksamheten anförtroddes åt sällskapen. Under sällskapens ledning syntes framförallt böra ställas den praktiska ungdomsverksamheten bland ungdomen i en ålder upp till 16 år. Vad beträffade verksamheten bland ungdomen över 16 år borde denna erhålla en självständigare ställning med hänsyn till att denna ungdom borde kunna ha förutsättningar att av egen kraft bedriva sin verksamhet. Givet vore emellertid, att sällskapen, i den mån ungdomsorganisationerna så önskade, inom ifrågavarande arbetsområde borde hjälpa och stödja organisationernas verksamhet bland ungdomen. Sällskapens tjänstemän borde därför i den mån så vore möjligt i olika avseenden biträda ungdomsorganisationerna. I likhet med utredningen ansåge departementschefen det angeläget framhålla, att förslagets genomförande icke innebure steg i riktning mot upplösning av JUF eller andra ungdomsorganisationer.

För att handha den omedelbara ledningen av den praktiska ungdomsverksamheten föreslogs i propositionen inrättande hos hushållningssällskapen av följande med statsmedel avlönade befattningar, nämligen 26 ungdomskonsulentbefattningar, 26 ungdomsinstruktörsbefattningar och 23 heminstruktörsbefattningar. Departementschefen förklarade sig däremot icke kunna förorda ökning av antalet hemkonsulenter.

Jordbruksutskottet anslöt sig (utlåtande nr 60) till departementschefens mening att den praktiska ungdomsverksamheten framförallt bland ungdom i en ålder upp till 16 år borde ledas av hushållningssällskapen. Det oaktat kvarstode för JUF betydelsefulla uppgifter och behov jämväl i fortsättningen av statsunderstöd. Förbundet finge sålunda alltjämt anses utgöra det sammanhållande organet för främjande i samarbete med hushållningssällskapen av framförallt ungdomarnas självverksamhet genom bl. a. egna klubbodlingar. Jämväl övriga ungdomsorganisationer borde i sin praktiska ungdomsverksamhet erhålla biträde av sällskapens tjänstemän i den mån så vore möjligt. Utskottet tillstyrkte, att statsbidrag skulle utgå till avlönande av ovannämnda befattningshavare hos sällskapen. Riksdagen biföll i princip Kungl. Maj:ts förslag (rd. skr. nr 398).

Genom beslut den 13 oktober 1944 uppdrog Kungl. Maj:t åt *lantbruksstyrelsen* att i enlighet med chefens för jordbruksdepartementet närmare bestämmande verkställa den utredning, som påkallades för ett genomförande av hushållningssällskapens omorganisation i enlighet med de av riksdagen

i princip godkända riktlinjerna. I anledning av detta uppdrag avgav lantbruksstyrelsen den 28 juni 1945 utredning med förslag i ämnet. Detta förslag överensstämde i stort sett med de av 1944 års riksdag godkända riktlinjerna. Vad beträffar ungdomsverksamheten förordades bl. a. att lantbruksstyrelsen skulle ha överinseende över densamma. Sådan verksamhet för ungdom i åldern 12—16 år skulle inom varje sällskapsområde stå under ledning av sällskapets förvaltningsutskott och i första hand handhas av befattningshavare hos sällskapet. I varje sällskapsområde borde inrättas en befattning som ungdomskonsulent och en som ungdomsinstruktör. Verksamheten förutsattes dock bedrivas i samarbete med ungdomssammanslutningar på lant-hushållningens område.

I skrivelse den 15 juni 1945 hemställde emellertid JUF att även i fortsättningen få handha ledningen av klubbverksamheten och förklarade sig villigt föreslå förbundsstämman vissa ändringar i förbundets organisation. Lantbruksstyrelsens utredning och förbundets skrivelse anmäldes i propositionen nr 76 till 1947 års riksdag angående omorganisation av hushållnings-sällskapen m. m. Ifråga om ungdomsverksamheten framhölls i propositionen bl. a., att betänkligheter kunde resas mot en överflyttning till sällskapen av klubbverksamhetens ledning. Därest en sådan överflyttning likväl skulle ske, syntes frågan på vad sätt en lämplig gränsdragning mellan sällskapens och förbundets arbetsuppgifter skulle kunna åstadkommas icke helt utredd. På grund därav ansåge departementschefen, att frågan om klubbverksamhetens ledning borde bli föremål för ytterligare överväganden och utredning, innan slutlig ståndpunkt fattades. Riksdagen gjorde ingen erinran mot detta uttalande (särsk. utsk. utl. nr 6, rd.skr. nr 463/1947).

För att sålunda ytterligare utreda frågan om ungdomsverksamhetens organisation tillsattes år 1948 en utredning, *lantungdomskommittén*, som år 1949 avgav betänkande med utredning och förslag rörande frivillig, förberedande yrkesutbildning för lantungdom (SOU 1949:59).

Kommittén konstaterade, att utbildningsmöjligheterna för lantbrukets ungdom vore otillräckliga. Klubbverksamheten borde som förberedande yrkesutbildning kunna spela en betydande roll och genom lämplig uppläggning omfattas av barn och ungdom i åldern 11—18 år. Kommittén redovisade olika alternativ att lösa frågan om vem som skulle handha ledningen av klubbverksamhetens personal. De alternativ, som enligt kommittén därvid erbjöde sig, vore att JUF alltjämt handhade ledningen, att ledningen anförtroddes en för ändamålet bildad sammanslutning eller att hushållnings-sällskapen finge hand om ledningen. Efter att ha övervägt för- och nackdelar hos de redovisade alternativen framhöll kommittén, att endast hushållnings-sällskapen syntes uppfylla samtliga de krav, vilka borde ställas på det organ, som skulle leda klubbverksamhetens personal. På grund härav borde sällskapen erhålla uppdraget. Sällskapens förvaltningsutskott borde svara för klubbverksamhetens medelsförvaltning och anställa de för verksamheten

avsedda befattningshavarna. I övrigt borde förvaltningsutskottet delegera verksamhetens ledning på en särskild ungdomsnämnd, som utsåges av förvaltningsutskottet. Nämnden borde sammansättas så, att den gäve ett representativt uttryck för skilda intressen i landsbygdens ungdomsverksamhet. Det syntes lämpligt, att nämnden erhöles lägste fem och högst nio ledamöter. Nämnden borde även ha kvinnliga ledamöter. Vidare föreslog kommittén inrättande av 26 fasta tjänster som ungdomsinstruktör, vilkas innehavare skulle erhålla samma ställning som sällskapens jordbruksinstruktörer. Ledningen av utbildningen i husligt arbete borde anförtros åt hemkonsulenterna. Under vegetationsperioden beräknades viss extra personal böra tagas i anspråk. Med hänsyn till betydelsen av det arbete, som JUF nedlade för ungdomens fostran i kulturellt avseende, och för att möjliggöra fortsatta insatser från förbundets sida för ungdomens yrkesutbildning hemställde kommittén, att förbundet även framdeles skulle erhålla ett visst årligt statsbidrag.

Två av kommitténs fem ledamöter reserverade sig i väsentliga delar mot kommitténs förslag och hemställde bl. a., att förbundet även i fortsättningen skulle anförtros huvudmannaskapet för den statsunderstödda delen av klubbverksamheten samt att dittillsvarande villkor för statsbidrag till förbundet skulle gälla. Kommitténs förslag föranledde icke något Kungl. Maj:ts beslut.

I skrivelse den 5 augusti 1953 anhöll styrelsen för JUF att statens bidrag till förbundet skulle höjas från 225.000 kronor till 520.000 kronor, av vilket belopp 110.000 kronor avsåges för förbundets centrala verksamhet och 410.000 kronor för dess konsulentverksamhet.

Lantbruksstyrelsen föreslog i remissutlåtande den 6 november 1953 med anledning av förbundets framställning, att den statsunderstödda klubbverksamheten skulle omorganiseras.

I skrivelsen redogjorde lantbruksstyrelsen för de överläggningar, som under år 1953 hållits mellan representanter för styrelsen, JUF och Hushållningssällskapens förbund rörande olika med klubbverksamhetens administration och finansiering sammanhängande spörsmål. Överläggningarna hade lett till utarbetandet av en promemoria, som styrelsen fogat som bilaga till sin skrivelse.

Enligt promemorian skulle inom varje hushållningssällskapsområde finnas en särskild klubb-nämnd bestående av fem ledamöter. Av dessa skulle två utses av hushållningssällskapets förvaltningsutskott, två av JUF:s distriktsstyrelse och en av skogsvårdsstyrelsen. Det skulle åligga klubb-nämnd att vara lokal huvudman för klubbverksamheten, handha verksamhetens ekonomi, anställa erforderlig personal samt i övrigt svara för frågor sammanhängande med verksamhetens lokala bedrivande. Det förutsattes, att de inom JUF för lokal klubbverksamhet verksamma befattningshavarna

skulle anställas hos klubb nämnderna. Detsamma skulle gälla för motsvarande befattningshavare hos sällskapen.

Som centralt samarbetsorgan för klubbverksamheten skulle enligt förslaget fungera en central klubb nämnd, bestående av fem ledamöter, av vilka två skulle utses av Hushållningssällskapens förbund, två av JUF:s styrelse och en av Skogsvårdsstyrelsernas förbund. Den centrala klubb nämnden skulle handlägga de administrativa ärenden rörande klubbverksamheten, som dittills handhäfts av JUF:s styrelse.

De i promemorian framlagda förslagen behandlades av JUF vid förbunds möte den 25 juli 1953 och tillstyrktes därvid. Hushållningssällskapens förbund behandlade ärendet på sin årsstämma i september 1953. Förbundsstyrelsen föreslog därvid, att förbundet skulle ansluta sig till de riktlinjer och förslag, som angivits i promemorian, med den ändringen att lokal klubb nämnd skulle bestå av sju ledamöter. I anslutning till vid förbundsstämman väckt motion uttalade sig emellertid Hushållningssällskapens förbund i stället för att bl. a. huvudmannskapet för verksamheten skulle åvila sällskapen samt att sällskapen själva skulle få bestämna de lokala nämndernas sammansättning och att den centrala ledningen skulle anförtros åt Hushållningssällskapens förbund.

Lantbruksstyrelsens förslag i fråga om klubbverksamhetens organisation tillstyrktes i huvudsak vid remissbehandlingen av Svenska landsbygdens studieförbund (SLS), Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF). JUF:s yttrande utmynnade i en hemställan, att förbundet såväl lokalt som centralt skulle bli huvudman för verksamheten. Hushållningssällskapens förbund hänvisade till en den 16 oktober 1953 dagtecknad skrift till Kungl. Maj:t, i vilken hemställts, att verksamheten måtte organiseras i enlighet med tidigare återgivna beslut vid dess stämma. SLS anförde bl. a., att rådande förhållanden försvårade och på många sätt utgjorde ett hinder för verksamhetens fortsatta utveckling samt framhöll, att lantbruksstyrelsens förslag på åtskilliga punkter innebure väsentliga förbättringar. Statskontoret erinrade om sitt utlåtande över lantungsdomskommitténs betänkande. I detta utlåtande hade statskontoret uttalat, att ämbetsverket ansåge sig böra biträda kommitténs förslag att anförtro klubbverksamhetens ledning åt hushållningssällskapen.

I propositionen nr 97 till 1954 års riksdag angående anslag till Jordbrukarungdomens förbund föreslogs, att den statsunderstödda ungdomsverksamheten på jordbrukets och skogsbrukets område skulle från och med den 1 juli 1954 inom varje hushållningssällskapsområde omhänderhas av en lokal klubb nämnd med minst fem och högst nio representanter för hushållningssällskapet, skogsvårdsstyrelsen och inom området verksamma ungdomsorganisationer. Det skulle därvid åligga nämnden att ha hand om verksamhetens ekonomi och att anställa erforderlig personal. Av nämndens ledamöter skulle två utses av sällskapets förvaltningsutskott, en av vederbö-

rande skogsvårdsstyrelse samt minst två representanter av de ungdomsorganisationer, som inom området bedreve klubbverksamhet och tillsatte klubbledare. Den centrala ledningen av verksamheten skulle ombesörjas av lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen, vilka vid sin sida skulle få en central rådgivande nämnd med representanter för — förutom styrelserna — bland andra såväl Hushållningssällskapens förbund som JUF och övriga ungdomsorganisationer, som bedreve ungdomsverksamhet i mera väsentlig omfattning på jordbrukets och skogsbrukets områden. Vad beträffar JUF uttalades i propositionen, att även efter den föreslagna omorganisationen förbundet komme att ha kvar betydelsefulla uppgifter. Förutom det fortsatta arbetet med klubbverksamheten borde förbundet för framtiden uppehålla sitt studie- och folkbildningsarbete ävensom sin verksamhet för att främja kontakten med jordbrukarungdom i andra länder. Likaså borde utrymme finnas för visst centralt arbete med klubbverksamheten.

Vid behandlingen av propositionen framhöll jordbruksutskottet i sitt utlåtande nr 36, att, enligt vad utskottet inhämtat, chefen för ecklesiastikdepartementet hade för avsikt att verkställa en förutsättningslös utredning av frågan om statligt stöd till den ungdomsvårdande verksamheten. Direktiven för denna utredning hade ännu ej offentliggjorts, men enligt vad som upplysts skulle dessa komma att beröra även sådan verksamhet, som bedrevs av JUF. Vid sådant förhållande funne utskottet det lämpligt, att den i propositionen angivna verksamheten i avvaktan på resultatet av utredningen bedrevs under i huvudsak dittillsvarande former.¹ Emellertid syntes det utskottet, att JUF, såvitt anginge vissa delar av landet, icke hade den utbredning, som vore nödvändig för att verksamheten skulle få önskvärd omfattning och tillräckligt lokalt stöd. Till ungdomsverksamhet inom dylika områden, vilken i allmänhet bedrevs med ungdomsnämnd eller annat samarbetsorgan som lokal huvudman, utginge icke något statligt stöd från ett särskilt för ändamålet upptaget anslag. I enlighet med Kungl. Maj:t ansåge utskottet det önskvärt, att staten lämnade ett dylikt anslag. Vad därefter beträffade finansieringen av verksamheten utginge utskottet ifrån, att liksom dittills en väsentlig del av kostnaderna för ungdomsverksamheten komme att bestridas av andra medel än statsmedel. Med hänsyn härtill förordade utskottet, att till förbundets verksamhet på jordbrukets område under kalenderåret 1954 anvisades ett oförändrat anslag av 225.000 kronor samt att för ungdomsverksamhet på skogsbrukets område beräknades ett belopp å 85.000 kronor att utgå från ett särskilt i riksstaten för budgetåret 1954/55 uppfört anslag. För sådan verksamhet, som bedrevs av annan lokal huvudman än JUF, borde enligt utskottet anvisas ett särskilt belopp av 100.000 kronor. Bidraget syntes böra uppföras under ett speciellt anslag, benämnt

¹ I direktiven för denna utredning, 1955 års ungdomsutredning, berördes icke klubbverksamheten på landsbygden och därmed sammanhängande frågor.

Bidrag till viss lokal klubbverksamhet, och ställas till lantbruksstyrelsens förfogande att utbetalas till Hushållningssällskapens förbund. Det borde få ankomma på sistnämnda förbund att fördela medlen mellan de olika sällskapen. Riksdagen (rd. skr. nr 359) fattade beslut i överensstämmelse med vad jordbruksutskottet hemställt.

Anslagen har sedermera varje år utgått med oförändrade belopp.

Genom beslut den 4 juni 1954 uppdrog Kungl. Maj:t åt lantbruksstyrelsen att vad beträffar anslagen Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund och Bidrag till viss lokal klubbverksamhet i samråd med skogsstyrelsen, Hushållningssällskapens förbund och JUF samt med beaktande av vad som anförts i jordbruksutskottets förenämnda utlåtande utfärda närmare föreskrifter rörande verksamhetens bedrivande och statsbidragens fördelning. Motsvarande uppgifter i fråga om anslaget Bidrag till ungdomsverksamhet på skogsbrukets område skulle åligga skogsstyrelsen efter samråd med lantbruksstyrelsen, Hushållningssällskapens förbund och JUF.

I anslutning härtill överlade lantbruksstyrelsen med representanter för skogsstyrelsen, Hushållningssällskapens förbund och JUF om, på vilket sätt det lokala samarbetet borde ordnas, så att motsättningar kunde undvikas och ett fruktbarande samarbete åstadkommas.

Lantbruksstyrelsen utfärdade härefter genom beslut den 17 mars 1955 följande bestämmelser att gälla för klubbverksamhetens planläggning, ledning och handhavande fr. o. m. år 1955 t. v.

Inom hushållningssällskapsområde, där ungdomsnämnd eller liknande organisation med uppgift att bl. a. handha klubbverksamheten funnes, och de organisationer, som bedreve klubbverksamhet, ansåge denna fungera på ett tillfredsställande sätt, borde den även framdeles få till uppgift att planlägga och leda klubbverksamheten inom området.

Inom övriga hushållningssällskapsområden skulle en lokal nämnd för planläggning och ledning av klubbverksamheten inrättas. Sådan nämnd skulle bestå av lägst fem och högst nio ledamöter. Av ledamöterna skulle hushållningssällskapets förvaltningsutskott och JUF:s distriktsstyrelse utse vardera två samt skogsvårdsstyrelsen en. Om nämndledamöterna därom vore överens, kunde därutöver annan organisation, som bedreve klubbverksamhet inom området, få utse ledamot i nämnden.

För klubbverksamheten erforderlig personal, som avlönades av JUF, borde såsom tidigare anställas av förbundet och JUF skulle centralt eller lokalt kunna använda statsbidraget för anställning av konsulenter eller instruktörer.

Den lokala nämnden skulle kunna medgiva, att, i den mån av JUF anställda befattningshavare icke helt toges i anspråk för JUF, de skulle få biträda i av annan organisation bedriven klubbverksamhet. Till komplettering av ovan angivna bestämmelser meddelade lantbruksstyrelsen, att klubbverksamhet jämväl finge handhavas av hushållningssällskap, därest de organi-

sationer inom sällskapet område, som bedreve klubbverksamhet, överenskommit härom.

I samband med behandlingen vid 1956 års riksdag av frågan om anslag för klubbverksamheten bland ungdomen på landsbygden anförde jordbruksutskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 1 (p. 117), att det av tillgängliga redogörelser att döma syntes kunna förmärkas tendenser till en icke avsedd centralisering på området. Det vore därför tydligt, att verksamheten i den utökade omfattning, som den fått genom 1954 års riksdagsbeslut, ännu icke funnit sin rätta form. Då avsikten vore att igångsätta en allsidig utredning rörande upplysnings- och rådgivningsverksamheten på jordbrukets område, syntes det utskottet lämpligt, att även frågan om utformningen av statens stöd åt klubbverksamheten bland jordbrukarungdomen upptoges till behandling.

Klubbverksamhetens uppgifter

Klubbverksamhetens huvuduppgift är att bland ungdomar, i regel organiserade i klubbar, bedriva en planmässig praktisk och teoretisk för ungdomar avpassad yrkesfostrande och utbildande verksamhet på lanthushållningens område. Verksamheten grundar sig väsentligen på att varje klubbmedlem årligen genomför minst ett eget företag av ekonomisk karaktär med anknytning till jordbruk, skogsbruk eller hemhushållning.

Arbetet i klubbarna kan försiggå efter något olika linjer. Klubbarna inom folkskolan ordnar sin verksamhet så, att den i stort passar in i ramen för skolans arbete, men verksamheten företer ändå betydande variationer. Olikheter såväl i fråga om arbetssätt som verksamhetens inriktning och omfattning finnes också bland de föreningsmässigt arbetande klubbarna. En viss enhetlighet i klubbarbetet ernås genom gemensamt arbetsmaterial och genom att tävlingar anordnas såväl på läns- som på riksplanet. Därigenom stimuleras klubbarna att anpassa sin verksamhet efter det upprättade tävlingsprogrammet.

Även om målet för klubbarbetet är en omfattande och nyttig yrkesinriktad verksamhet, anses dock en allsidig föreningsmässig verksamhet inom klubben vara önskvärd. Klubbprogrammet kompletteras också med trivselinriktad verksamhet, såsom fältvandringar, studieresor, studiebesök i bygden, premiekurser, läger, tävlingar, verksamhet i fritidsgrupper m. m. Klubbarna bedriver huvudsakligen sin verksamhet självständigt med hjälp av ungdomsinstruktörer. I vissa fall samarbetar klubbarna inom en kommun, t. ex. vid anordnandet av kurser, läger och andra större arrangemang. Antalet medlemmar i en klubb varierar från fem till något över tjugo och ungdomar mellan i regel elva och tjugo år deltaga i verksamheten.

Klubbens verksamhetsområde är i allmänhet ej större än att medlem-

marna lätt kan samlas till klubbens möten. En del större klubbar är uppdelade i lag, varvid medlemmarna från samma by eller näraliggande gårdar bildar ett sådant.

Klubbens ledning handhas av en styrelse, som i regel består av ordförande, v. ordförande, sekreterare och kassör. Dessutom kan inom klubben utses andra funktionärer för olika arbetsuppgifter, t. ex. lagledare. Klubben utser oftast i samråd med klubbinstruktören bland de äldre medlemmarna en klubbledare, som aktivt leder klubbens verksamhet och som bl. a. biträder medlemmarna med råd ifråga om deras ekonomiska företag. Ofta förenas ordförande- och klubbledaruppdraget. I skolklubbar fungerar i regel en lärare som klubbledare.

Klubben håller årsmöte i början av året. Den väljer då styrelse och övriga funktionärer, utser ombud, bestämmer årsavgift, tar ställning till års- och revisionsberättelse samt uppgör årets arbetsprogram. Klubben samlas till klubbmöten vanligen med jämna tidsmellanrum, t. ex. var fjortonde dag eller var tredje vecka. Klubbmötena ger övning i mötesteknik och möjliggör gemensam instruktion i olika grenar av klubbens verksamhet. Instruktören besöker klubbarna vid möten av olika slag. Antalet besök beror av instruktörsområdets storlek.

Rekrytering till klubbverksamheten med egna företag av ekonomisk karaktär sker som regel på följande två sätt:

1. En bygds ungdom inbjudes till en s. k. klubbträff, varvid ungdomsinstruktören presenterar arbetsprogrammet och förklarar innebörden av de olika företagen i detsamma.

2. Instruktören besöker skolan, där ungdomar över elva år får ett par timmars lektion och presentation av arbetsprogrammet.

Varje deltagare får därigenom en ganska klar bild av vilka företag han har att välja mellan och vad de olika uppgifterna kräver och kan ge. Deltagarna får med sig hem ett program, som de tillsammans med sina föräldrar kan studera. Sedan lämpliga uppgifter och företag utvalts, ifylles en anmälningstalong, på vilken intygas att anmälan skett med föräldrarnas samtycke.

Varje klubbmedlem får sedan under sommaren och hösten två eller flera hembesök av instruktören, som fungerar som rådgivare. Gemensamt diskuterar man igenom vad som utförts inom företaget och vidare åtgärder för ett gott ekonomiskt resultat av detsamma. För att göra verksamheten mera intressant är den som ovan nämnts i regel upplagd som tävlan och bedömning av resultaten av de olika företagen sker efter enhetliga principer. Företagen kräver fortlöpande arbetsinsatser. Dessutom gör deltagaren fortlöpande anteckningar och en ekonomisk redovisning, när företaget är slutfört. Klubbmedlemmen ansvarar själv för företaget, men erhåller instruktioner om hur arbetet skall utföras och om för genomförandet erforderliga studier.

Till en början omfattade programmen huvudsakligen arbetsuppgifter på växtodlingsområdet. Men efter hand som verksamheten byggdes ut har mera krävande företag, såsom djuruppfödning, rönt ökat intresse. Skogliga företag ingår numera också i klubbverksamheten, likaså olika arbetsuppgifter på hemekonomiens område. Man eftersträvar numera att lägga verksamheten så, att större och mera produktionsinriktade företag erhåller en högre premiering för att därmed stimulera deltagarna i de högre åldersklasserna, samtidigt som man med tanke på de yngre deltagarna söker att tillföra programmet mindre krävande företag.

Av företag i växtodling kan nämnas köksväxtodling, som skall omfatta minst fem växtslag, specialodling, som inriktas på ett fåtal växtslag, potatisodling, som kan vara kontrollodling för utsäde eller matpotatisodling, rotfruktsodling, odling av bär och odling under glas. De fleråriga företagen, t. ex. odling av jordgubbar, bedöms både anläggningsåret och de följande skördeåren.

Företag i djuruppfödning utgöres av uppfödning av slaktsvin, moder-sugga, gödkalv, mellankalv, livkalv, kycklingar, kalkoner, gäss och ankor. Som exempel på svårighetsgraden i djuruppfödningens företag kan slaktsvinsuppfödning tjäna. Klubbmedlemmen köper genom förmedling av ungdomsinstruktören smågrisar från slakteriföreningen eller direkt från uppfödare, noterar vikt och pris, köper eller övertar för uppfödningen erforderligt foder, noterar foderkostnader och arbetsinsats, utfodrar efter uppjord foderstat med hänsynstagande till grisarnas viktökning, kompletterar foderstaten med mineralämnen och vitaminer och levererar svinen till slakteriet, när de nått lämplig leveransvikt. Över företagets ekonomi lämnar han till slut en utförlig redovisning.

Bland skogliga företag kan nämnas frösådd i plantskola, omskolning av skogsplantor, hyggesrensning, markberedning för att underlätta självförnyring, plantering, plantskogsröjning, ungskogsröjning och gallring.

Företag, speciellt lämpade för flickor, har under senare år införts i klubbverksamheten. Flickorna har visserligen med god framgång ägnat sig åt växtodlings- och djuruppfödningens företag, men det har visat sig, att flickor i de högre tonåren stannar kvar i verksamheten längre, när de får tillfälle att ägna sig åt sådana arbetsuppgifter som sömnad o. dyl. Företag inom hem och hushåll kan t. ex. utgöras av »semestervikariat», som innebär att självständigt sköta hemmet under mors semester, »mitt rum», som går ut på att deltagaren iordningställer ett eget rum eventuellt med målning, tapetsering, renovering av gamla möbler, val av textilier, inredning av garderob m. m., »sömnad», i vilket företag deltagaren syr plagg för eget behov, och »bakning», där deltagaren får till uppgift att baka familjens matbröd, vetebröd etc.

I klubbarbetet med egna företag ingår tävlingar som ett stimulerande moment såväl för den enskilde deltagaren som för klubben. Vid sidan av den

ekonomiska företagsverksamheten anordnas i klubbarbetet olika slag av tävlingar, som oftast föregås av studier eller särskild träning.

Vid arbetstävlingar tävlar deltagarna om vem som bäst kan utföra ett visst praktiskt arbete, t. ex. rotfruktsgallring, traktorkörning, maskinmjölkning, matlagning m. m. Tävlingarna bedöms av sakkunnig person efter vissa bestämda regler. Vid kunskapstävlingar tävlar deltagarna om vem som kan redovisa de bästa kunskaperna i ett visst ämne, t. ex. växtkännedom, frökännedom, specerikännedom etc.

Klubbarbetet kan även innefatta färdighetsprov, övningar i att demonstrera olika arbeten, kollektiva arbetsuppgifter, som klubbmedlemmarna utför gemensamt i klubben, idrott, kursverksamhet och sparverksamhet.

Av de enskilda medlemmarna liksom av klubbarna uppnådda resultat bedöms vid tävlingar såväl på länsplanet som på riksplanet.

Klubbverksamhetens omfattning

Klubbverksamheten inom de olika hushållningssällskapsområdena bedrivs, under huvudmannaskap av JUF, hushållningssällskap eller av JUF och sällskap i samarbete genom särskilda samarbetsorgan, i vilka förutom JUF i regel även Vi unga och andra ungdomsorganisationer samt skogsvårdsstyrelse ingår.

Enligt av hushållningssällskapen till Hushållningssällskapens förbund för år 1959 avgivna redogörelser över klubbverksamhet i samarbetsnämnders och sällskaps regi har som framgår av tabell 1 13.670 ungdomar deltagit med ekonomiska företag. Av dessa redovisas 906 som tillhörande Förbundet Vi unga, 7.370 som anslutna till JUF och till 4H-verksamhet samt 5.394 utan angivande av organisationstillhörighet eller tillhörande fristående klubbar. I sammanställningen redovisas också 5.217 klubbmedlemmar med egna företag i den av JUF vid sidan av de lokala samarbetsorganen bedrivna klubbverksamheten. Totala antalet klubbungdomar med egna företag uppgick sålunda år 1959 till 18.887. I klubbverksamheten deltar också utan att ägna sig åt egna företag av ekonomisk karaktär ett betydande antal ungdomar. Sålunda deltog i 4H-verksamheten ca 21.500 under 1959 och i Vi ungas klubbverksamhet ca 2.500 under arbetsåret 1959/60.

Vid sidan om klubbverksamheten bedrivs också kursverksamhet i samarbetsorganens regi av hushållningssällskapen och av vissa lantmannaskolor. Sålunda anordnades år 1959 enligt sällskapens redogörelser till Hushållningssällskapens förbund 25 klubbledarkurser med 660 deltagare, 337 andra kurser, bl. a. premiekurser, med 5.164 deltagare, och dessutom 40 ungdomsläger med sammanlagt 4.094 deltagare. Härutöver anordnades av JUF ett betydande antal ungdomsledarkurser för ledare och deltagare i 4H-verksamheten.

Tabell 1. Antal klubbmedlemmar med egna företag av ekonomisk karaktär år 1959.

Verksamhetsområde	Enligt sällskapens redovisning av ungdomsnämndernas verksamhet			Av JUF utanför ungdomsnämnderna redovisade	Summa
	Angiven organisationstillhörighet		Organisationstillhörighet ej angiven		
	Vi unga	JUF (4H)			
Stockholms läns o. stads	22	388	57	—	467
Uppsala läns	—	427	—	—	427
Södermanlands läns	150	55	—	207	412
Östergötlands läns	—	—	—	404	404
Jönköpings läns	45	397	—	—	442
Kronobergs läns	—	—	675	—	675
Kalmar läns norra	—	—	—	213	213
Kalmar läns södra	79	312	—	—	391
Gotlands läns	69	13	—	—	82
Blekinge läns	—	—	304	—	304
Kristianstads läns	—	874	543	—	1 417
Malmöhus läns	—	971	—	—	971
Hallands läns	—	—	1 946	—	1 946
Göteborgs o. Bohus läns	—	489	204	—	693
Älvsborgs läns norra	—	399	—	—	399
Älvsborgs läns södra	217	—	—	527	744
Skaraborgs läns	—	1 148	174	—	1 322
Värmlands läns	28	1 150	—	—	1 178
Örebro läns	233	314	—	—	547
Västmanlands läns	—	—	276	—	276
Kopparbergs läns	46	352	—	314	712
Gävleborgs läns	—	—	321	—	321
Västernorrlands läns	—	—	478	511	989
Jämtlands läns	—	81	193	—	274
Västerbottens läns	—	—	—	703	703
Norrbottnens läns	17	—	223	2 338	2 578
Hela landet	906	7 370	5 394	5 217	18 887

Delvis i anslutning till klubbverksamheten förekommer en omfattande praktisk tävlingsverksamhet. Denna omfattar tävlingar i praktiskt arbete, såsom plöjning, maskinvård, mjölkning etc., arbets- och kunskapstävlingar, odlingstävlingar, studietävlingar och andra yrkesfostrande tävlingar. I av hushållningssällskapen till Hushållningssällskapens förbund för år 1959 lämnade redovisningar över bl. a. ungdomsnämndernas verksamhet har 17 sällskap lämnat uppgift om tävlingsverksamhetens omfattning. Sammanlagt redovisas 78.797 deltagare i olika tävlingar, anslutna till SLU, Vi unga, Högers ungdomsförbund, JUF och 4H eller utan angivande av organisations-tillhörighet. Vi unga-organisationen redovisar enligt verksamhetsberättelsen för arbetsåret 1959/60 3.409 deltagare i yrkesinriktad verksamhet. Av dessa har 681 deltagit i praktisk tävlingsverksamhet. I redogörelsen för 1959 års verksamhet från 22 distrikt inom JUF uppges 55.208 ungdomar ha deltagit i yrkesinriktad tävlingsverksamhet. På grund av att tävlingsverksamheten

ej i samtliga fall blivit föremål för registrering, kan de anförda siffrorna endast ungefärligt ange verksamhetens omfattning. Hänsyn bör även tagas till att dubbelredovisning förekommer. Sålunda anges i redovisningen av ungdomsnämndernas verksamhet att 906 tävlande tillhört Vi-unga-organisationen och att 33.470 varit anslutna till JUF eller till 4H-verksamhet. Därtill kommer att ca 26.000 tävlingsdeltagande redovisats utan angivande av organisationstillhörighet.

Klubbverksamhetens finansiering

Statsbidrag till JUF:s allmänna verksamhet beviljades första gången för år 1921 genom beslut vid 1920 års riksdag. Till förbundet anvisades då ett anslag å 15.000 kronor att utgå under villkor, att förbundet visade sig ha från annat håll för ändamålet under året mottagit understöd å minst lika stort belopp. Som i avsnittet om tidigare förslag och ställningstaganden redovisats sökte JUF förbindelse med Rockefellerinstitutionens avdelning International Education Board (IEB) för att erhålla ekonomiskt stöd och anställa ungdomskonsulenter som ledare för 4H-klubbverksamheten. Sådant stöd erhöles även och år 1925 kom verksamheten igång. Under de första åren efter klubbverksamhetens införande i landet betalades kostnaderna för densamma med bidrag av IEB. Institutionens bidrag upphörde fr. o. m. år 1934. Därefter har verksamheten finansierats genom statsmedel, lokala bidrag, medlemsavgifter samt donationer och andra inkomster.

Statsbidraget till JUF:s verksamhet redovisas i riksstaten under rubriken Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund och har för budgetåret 1961/62 upptagits med 225.000 kronor, som utbetalas av lantbruksstyrelsen. De till JUF sedan år 1921 utgående statsanslagen framgår av tabell 2.

Tabell 2. Statsanslag till JUF under tiden 1921—1961/62.

År	Anslag	År	Anslag	År	Anslag
1921	15 000	1934/35	130 000	1948/49	160 000
1922	15 000	1935/36	184 900	1949/50	160 000
1923/24 (1923) ...	10 000	1936/37	90 000	1950/51	175 000
1924/25	10 000	1937/38	90 000	1951/52	175 000
1925/26	10 000	1938/39	90 000	1952/53	200 000
1926/27	10 000	1939/40	90 000	1953/54	225 000
1927/28	15 000	1940/41	85 000	1954/55	225 000
1928/29	15 000	1941/42	85 000	1955/56	225 000
1929/30	15 000	1942/43	85 000	1956/57	225 000
1930/31	15 000	1943/44	85 000	1957/58	225 000
1931/32	35 000	1944/45	100 000	1958/59	225 000
1932/33	35 000	1945/46	100 000	1959/60	225 000
1933/34	30 000	1946/47	125 000	1960/61	225 000
		1947/48	150 000	1961/62	225 000

1 Överförda lotterimedel.

För klubbverksamhet på skogsbrukets område erhöll JUF under åren 1949—1953 50.000 kronor årligen av prisutjämningsmedel. Såsom förut nämnts föreslogs i proposition nr 97 till 1954 års riksdag angående anslag till JUF, att medel för ändamålet i fortsättningen skulle utgå från ett särskilt i riksstaten uppfört anslag, som för kommande budgetår skulle höjas till 85.000 kronor. Jordbruksutskottet tillstyrkte förslaget och riksdagen beslöt i enlighet härmed. Från och med budgetåret 1954/55 har under rubriken Bidrag till ungdomsverksamhet på skogsbrukets område upptagits ett anslagsbelopp av 85.000 kronor. Anslaget utbetalas enligt Kungl. brev den 21 april 1961 av skogsstyrelsen till styrelsen för Förbundet Skog och ungdom (FSU).

JUF har även för sin verksamhet vid olika tillfällen beviljats tilldelning av lotterimedel, enligt Kungl. brev den 14 december 1928 100.000 kronor, Kungl. brev den 24 november 1932 40.000 kronor, Kungl. brev den 1 december 1933 37.000 kronor och Kungl. brev den 15 juni 1945 49.900 kronor.

Ur anslaget Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar har förbundet erhållit särskilda medel för anordnande av instruktionskurser för konsulenter och instruktörer. Förbundet beviljades sålunda för detta ändamål år 1944 1.900 kronor, år 1945 3.000 kronor och år 1946 4.000 kronor.

Allt sedan 1954 års riksdag beviljade ett särskilt å riksstaten uppfört anslag å 100.000 kronor till bidrag till viss lokal klubbverksamhet har årligen för detta ändamål anvisats anslag å samma belopp att av lantbruksstyrelsen utbetalas till Hushållningssällskapens förbund för att användas såsom statsbidrag till sådan klubbverksamhet bland jordbrukarungdom, som bedrivs av annan lokal huvudman än JUF.

I samband med beviljande varje år av anslagen Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund, Bidrag till ungdomsverksamhet på skogsbrukets område och Bidrag till viss lokal klubbverksamhet har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut fastställt villkor för utbetalning av anslagen samt meddelat bestämmelser om inspektion av verksamheten och revision av förbundens räkenskaper och förvaltning. Genom Kungl. brev den 21 april 1961 har sålunda beträffande anslagen för kalenderåret 1961 föreskrivits att desamma skall utgå under villkor, att verksamheten underkastas särskild inspektion från statens sida samt att ombud för statens räkning må delta i revisionen av respektive förbunds räkenskaper och förvaltning (vad beträffar Hushållningssällskapens förbund och FSU dock endast såvitt angår förevarande anslagsmedel).

Genom samma brev har vad beträffar anslagen Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund och Bidrag till viss lokal klubbverksamhet uppdragits åt lantbruksstyrelsen att efter samråd med skogsstyrelsen, Hushållningssällskapens förbund och JUF samt med beaktande av vad som anförts i jordbruksutskottets utlåtande 1954:36 utfärda närmare föreskrifter rörande

verksamhetens bedrivande och statsbidragens fördelning ävensom att utöva nyss angivna inspektion och avgiva förslag å ombud att å statens vägnar deltaga i nämnda revision.

Vidare har uppdragits åt skogsstyrelsen att efter samråd med lantbruksstyrelsen, Hushållningssällskapens förbund och Förbundet Skog och ungdom (FSU) fullgöra motsvarande uppgifter vad beträffar anslaget Bidrag till ungdomsverksamhet på skogsbrukets område.

För klubbverksamhetens ledning på länsplanet svarar JUF:s distriktsstyrelser, hushållningssällskapen eller särskilda samarbetsorgan. Verksamheten finansieras dels genom statsbidrag och dels genom olika lokala anslag. De statsanslag, som tilldelas JUF, fördelas mellan den centrala organisationen och de olika distrikten i förhållande till verksamhetens omfattning m. m. Anslaget Bidrag till viss lokal klubbverksamhet fördelas mellan de olika hushållningssällskapen för den klubbverksamhet, som bedrivs i sällskapens respektive samarbetsorganens regi. De lokala tillskotten till verksamheten utgöres av anslag och medverkan från sällskap, anslag från landsting, jordbrukets ekonomiska föreningar, kommuner m. fl. eller erhålles genom distriktsorganisationernas egen ekonomiska verksamhet. Verksamheten erhåller ofta anslag till priser o. d., som avses för användning inom mindre områden och som ej redovisas i länsammanhang.

Här nedan redovisas sammanfattningsvis hur de medel, som huvudsakligen använts i klubbverksamheten, fördelats på olika intäktsposter. Siffermaterialet grundar sig på uppgifter redovisade av JUF samt av hushållningssällskapen i samråd med ungdomsnämnder, klubb-nämnder, verksamhetsledare och JUF:s distriktsorganisationer. Uppgifterna lämnas med den reservationen att fullständighet och exakthet ej har kunnat ernås i samtliga fall.

Enligt de redogörelser, som samtliga hushållningssällskap utom Östergötlands läns hushållningssällskap och Kalmar läns norra hushållningssällskap ingivit till Hushållningssällskapens förbund, har klubbverksamhet och annan praktisk verksamhet under år 1959 vid samarbetsnämnder och sällskap finansierats genom följande bidragstilldelning.¹

Anslag till viss lokal klubbverksamhet	98.200 ²
» från hushållningssällskapen och deras underavdelningar	138.722
» » landsting	74.333
» » primärkommuner	36.280
» » ekonomiska föreningar och föreningsnämnder	50.800
Övriga bidrag	23.036
	Summa kronor 421.371

¹ Medelstilldelningen fördelad på rubriker och olika hushållningssällskapsområden framgår av bilaga A.

² Anslaget uppgår till 100.000 kr. Därav har Förbundet Vi unga tilldelats 1.800 kr för utgivande av arbetsmaterial för dess klubbverksamhet.

Till finansiering av samarbetsorganens verksamhet har dessutom JUF bidragit med 91.957 kronor för år 1959. Detta belopp ingår i nedanstående redovisning av JUF-distriktens intäkter nämnda år.

Finansiering av JUF:s lokala klubbverksamhet och övriga praktiska verksamhet bland landsbygdsungdom har skett genom anslag från JUF centralt, genom lokala bidrag av olika slag samt genom distriktsorganisationernas egen ekonomiska verksamhet. Enligt uppgifter, som kommittén inhämtat, har JUF:s lokala verksamhet för år 1959 finansierats på följande sätt.¹

JUF:s centrala bidrag	170.517
» » » till skogligt ungdomsarbete	55.080
Anslag från hushållningssällskap och deras underavdelningar	26.183
» » landsting	73.679
» » primärkommuner	122.185
» » föreningsnämnder och jordbrukets ekonomiska föreningar	18.746
» » RLF	2.736
» » häradsallmänningar och skogliga institutioner	56.231
» » stiftelser och fonder	16.879
» » enskilda företag	11.230
Intäkter genom distriktsorganisationernas egen verksamhet	149.372
	702.838
Summa kronor	702.838

Medelstilledningen totalt för den klubbverksamhet och praktiska ungdomsverksamhet, som bedrivits av hushållningssällskap, ungdoms- och klubb-nämnder samt JUF:s distriktsorganisationer, uppgår sålunda för år 1959 till 421.371 + 702.838 = 1.124.209 kronor. Därav har erhållits i statsanslag 323.797 kronor, från hushållningssällskap 164.905 kronor, från landsting 148.012 kronor, från primärkommuner 158.465 kronor och från jordbrukets ekonomiska föreningar 69.546 kronor.

Kommittén har hos hushållningssällskapen i samband med begäran om redovisning av medelstilledningen till verksamheten inom de olika sällskapens områden även anhållit om uppgifter för åren 1959, 1958 och 1957 om hur stor del av medelstilledningen, som kunde anses ha utnyttjats för klubbverksamheten. Sällskapens bedömning härav, som redovisas i tabell 3, har skett i samråd med respektive ungdomsnämnder, verksamhetsledare och JUF:s distriktsorganisationer. Redovisningens tillförlitlighet bör dock bedömas med hänsyn till att fördelningen skett genom uppskattning i efterhand.

Av redovisningen framgår att 930.911 kronor eller 83 % av den totala medelstilledningen använts för klubbverksamhet under år 1959. Samtidigt

¹ Medelstilledningen fördelad på rubriker och olika JUF-distrikt (= hushållningssällskapsområden) framgår av bilaga B.

Tabell 3. Medel tillgängliga för klubbverksamhet och annan ungdomsverksamhet på lantbrukets område inom olika hushållningssällskap åren 1959, 1958 och 1957.

Verksamhetsområde	1959		1958		1957	
	All ungd.- verks. kronor	Därav klubb- verks. kronor	All ungd.- verks. kronor	Därav klubb- verks. kronor	All ungd.- verks. kronor	Därav klubb- verks. kronor
Stockholms läns o. stads ...	37 944	25 899	34 546	25 335	31 430	25 430
Uppsala läns	31 995	11 000	22 600	11 000	21 100	11 000
Södermanlands läns	20 237	14 000	24 988	12 500	21 725	8 700
Östergötlands läns	43 978	16 450	23 225	15 800	35 558	17 500
Jönköpings läns	54 941	38 700	49 012	35 680	33 250	31 250
Kronobergs läns	38 205	33 505	35 310	31 110	29 790	27 015
Kalmar läns norra	11 850	6 650	10 550	5 650	8 950	5 950
Kalmar läns södra	33 571	32 071	29 760	28 260	29 230	27 730
Gotlands läns	11 203	2 115	9 487	4 502	18 025	8 075
Blekinge läns	25 861	18 161	22 326	14 626	20 989	13 389
Kristianstads läns	62 627	62 627	43 000	43 000	42 000	42 000
Malmöhus läns	35 810	30 090	30 745	30 745	28 690	28 690
Hallands läns	55 747	53 747	55 417	53 417	43 289	41 289
Göteborgs o. Bohus läns ...	32 703	32 447	31 500	31 200	21 500	21 200
Älvsborgs läns norra	20 500	20 500	20 000	20 000	22 800	22 800
Älvsborgs läns södra	29 925	29 925	37 700	29 100	35 900	30 000
Skaraborgs läns	55 562	42 335	50 540	39 160	48 935	38 210
Värmlands läns	55 258	55 258	49 970	49 970	46 450	46 450
Örebro läns	36 492	25 160	15 244	12 744	16 706	13 956
Västmanlands läns	10 500	7 500	8 274	7 000	9 926	8 000
Kopparbergs läns	121 003	117 901	104 254	100 000	95 896	91 000
Gävleborgs läns	8 271	4 271	6 563	6 563	7 909	7 909
Västernorrlands läns	47 616	47 616	42 000	26 000	39 611	26 611
Jämtlands läns	34 903	24 967	28 417	22 118	22 922	20 067
Västerbottens läns	48 000	48 000	43 500	43 500	44 000	44 000
Norrbottens läns	147 512	130 016	118 864	109 639	131 855	108 745
Ej fördelat bidrag från JUF	11 995					
Hela landet	1 124 209	930 911	947 792	808 619	908 436	766 966

har uppgivits att av de medel, som använts för klubbverksamhet, 55 % belöper på den av sällskap och samarbetsnämnder bedrivna klubbverksamheten och 45 % på motsvarande verksamhet, som av JUF bedrivs inom elva distrikt utanför samarbetsorganen. Den totala medelstillelningen har angivits utgöra för år 1958 947.792 kronor, varav 85 % utgått till klubbverksamhet, och för år 1957 908.436 kronor, varav 84 % avsett klubbverksamhet.

För vissa områden synes redovisade medel alltför otillräckliga för avlöning av t. ex. helårsanställd befattningshavare. I dylika fall har balanserade medel kunnat utnyttjas eller också har befattningshavaren, även om han redovisats som helårsanställd, viss tid av året fullgjort fyllnadstjänstgöring vid t. ex. hushållningssällskapet.

JUF:s intäkter för bestridande av förbundets centrala verksamhet under år 1959 framgår av följande av JUF redovisade sammanställning.

Statsanslag till ungdomsarbete	225.000:—
» » skogligt ungdomsarbete	85.000:—
Anslag till centrala verksamheten från lokala organ	17.405:05
Anslag från Sveriges lantbruksförbund	13.000:—
Övriga anslag och bidrag	24.150:—
Medlems- och deltagareavgifter	36.039:53
Förbundslotteriet	41.452:86
Övrig lotteriverksamhet	48.337:73
Räntor	2.801:52
	<hr/>
	493.186:69
Avgår centralt bidrag till ungdomsarbete och skogligt ungdomsarbete	
170.517 + 55.080 =	225.597:—
	<hr/>
	Kronor 267.589:69

Personal inom klubbverksamheten

De i klubbarbetet verksamma tjänstemännens utbildning är skiftande. Av hushållningssällskapens befattningshavare medverkar konsulenter och instruktörer. I en del fall utför vid lantmannaskolor anställda lärare fyllnadstjänstgöring i klubbverksamheten. Av i verksamheten heltidsanställda har ett mindre antal genomgått driftsledarkurs, andra har genomgått folkhögskola och lantmannaskola, jordbrukets föreningsskola eller skaffat sig motsvarande utbildning.

Till verksamhetsledare inom de områden, där klubbverksamheten är av större omfattning, utgår lön efter lönegrad 15. Till ungdomsinstruktörer utgår lön motsvarande högst lönegrad 12, till assistenter lön motsvarande lönegrad 7 och för delårsanställda och deltidsanställda tillämpas varierande ersättningsnormer.

Enligt av sällskap och samarbetsorgan i samråd med JUF:s distriktsorganisationer för år 1959 lämnad redovisning över klubbverksamheten inom olika hushållningssällskapsområden beräknas, såsom närmare framgår av tabell 4, 37 helårsanställda, 41 delårsanställda och 38 deltidsanställda funktionärer ha arbetat i klubbverksamheten under år 1959. Därvid har med delårsanställning avsetts säsong- eller sommaranställning och med deltidsanställning tjänstgöring kortare perioder, visst antal dagar vid sidan av annan tjänstgöring eller verksamhet.

Organisationer för bedrivande av klubbverksamhet

1. Jordbrukarungdomens förbund (JUF)

JUF bildades år 1918. Dess uppgift skulle enligt de första stadgarna vara »att till fromma för vår modernärings sunda och ostörda utveckling stärka lantungdomens håg för och höja dess duglighet i jordbrukaryrket». Detta syfte ville förbundet förverkliga genom

Tabell 4. Antal i klubbverksamheten och annan ungdomsverksamhet år 1959 anställda befattningshavare.

Hushållningssällskapsområde	Helårsanställda	Delårsanställda	Deltidsanställda
Stockholms läns o. stads	1		2
Uppsala läns	1	1	
Södermanlands läns	1		
Östergötlands läns	1	1	2
Jönköpings läns	1		3
Kronobergs läns	1		3
Kalmar läns norra	1		
Kalmar läns södra	1	1	
Gotlands läns	1		1
Blekinge läns	1		
Kristianstads läns	1	3	1
Malmöhus läns	2		1
Hallands läns	2	2	1
Göteborgs och Bohus läns	1	1	
Älvsborgs läns norra	1		2
Älvsborgs läns södra	1	1	
Skaraborgs läns	1	4	4
Värmlands läns	1	6	3
Örebro läns	1	1	
Västmanlands läns	1		
Kopparbergs läns	4	2	5
Gävleborgs läns			2
Västernorrlands läns	3		3
Jämtlands läns	1		4
Västerbottens läns	2	2	1
Norrbottnens läns	5	16	
	37	41	38

»att bibringa medlemmarna hembygdskärlek, grundad på en djupare hembygdskunskap, förvärvad genom egna studier i hembygden;

att väcka intresse och förståelse för jordbrukaryrket, särskilt genom anordnande av tävlingar i växtodling, plöjning, mjölkning, hemslöjd och andra arbetsgrenar inom jordbruket och lanthemmet ävensom av enklare jordbruksförsök och genom uppmuntrande av ungdomens självverksamhet, bl. a. i egna ekonomiska företag;

att väcka intresse för sparsamhet, så att ungdomen i tid lär sig att väl använda de inkomster, den genom eget arbete kan erhålla;

att hos ungdomen söka väcka djupare intressen och håg för nyttig och särskilt för landsbygden gagnande verksamhet, såsom föreläsnings- och studiecirkelverksamhet, aftonkurser, jordbruks- och trädgårdskurser, hemslöjds- och Röda Korskurser, ävensom för sociala uppgifter, såsom hjälp åt äldre och sjuka, vård och försköning av kyrko- och skolgårdar eller andra allmänna platser, skogsplantering m. m. samt för sunda och förädlade nöjen och

att fysiskt fostra ungdomen genom lek, idrottsövningar och friluftsliv».

JUF torde ha avsett att redan från början införa den amerikanska klubb- rörelsen (4H-klubbverksamheten) i hela dess vidd. Denna omfattade såväl företag för växtodling och djurskötsel som allmän föreningsverksamhet. Detta lät sig emellertid icke göra i fråga om odling och djuruppfödning på grund av att förbundet icke hade resurser att anställa och avlöna särskilda instruk-

törer. Till följd därav kom JUF:s verksamhet att under de första åren huvudsakligen inriktas på »tävlingar i olika arbeten inom jordbruket och lanthemmet i syfte att öka intresset för modernäringen och lantlivet samt höja yrkesskickligheten». Under denna tid bestod arbetet även i att bilda lokalavdelningar, vilkas antal alltmer ökades. Som lokalavdelningsledare tjänstgjorde huvudsakligen jordbrukare, folkskollärare och befattningshavare vid jordbruket. Förbundet stod i kontakt med varje lokalavdelning på det sättet, att denna till förbundets sekreterare avlämnade kvartalsrapport över sin verksamhet samt från förbundet erhöll instruktioner, upplysningar, litteratur och ekonomiskt bidrag m. m.

Förbundets verksamhet utvidgades efter hand. Sålunda tillkom bl. a. jordbruks- och trädgårdskurser, kurser i manlig och kvinnlig slöjd, sjukvård och barnavård ävensom tävlingar för uppdrivande av lantungdomens skicklighet i och intresse för arbetena inom jordbruket och lanthemmet.

Medan den allmänna föreningsverksamheten med tävlingar och kurser i skilda lantbruks- och hushållsarbeten kom att vända sig även till ungdom över 18 år, var klubbverksamheten närmast avsedd för barn och ungdom upp till omkring 18 år. För att giva klubbverksamheten ett allsidigare innehåll beslöt JUF:s förbundsstämma år 1947 att omorganisera klubbverksamheten till en mera fullständig, för landsbygden avpassad juniororganisation. I denna tillämpades systematiskt scoutmässiga arbetsformer för att verksamheten skulle mera tilltala ungdomen. Växtodling och djurskötsel ingick som väsentliga led i denna verksamhet, men även mera utpräglat hobbybetonade verksamhetsgrenar förekom. Genom fältvandringar och utflykter intresserades ungdomarna för traktens växt- och djurvärld, dess näringsliv och dess kulturella värden i övrigt. Vidare förekom lägerdagar och skörefester. I vissa fall var klubbarna organiserade i föreningsform. Syftet därmed var att ge de unga vana vid föreningsmässigt uppträdande. Verksamheten benämndes Unga odlare. I slutet av 1940-talet började JUF med försöksverksamhet i fråga om skogligt ungdomsarbete. När statsbidrag till anordnande av studiecirkel infördes fr. o. m. studieåret 1947/48, blev JUF godkänt som riksförbund för studiecirkelverksamhet.

JUF:s stadgar har alltsedan förbundet stiftades år 1918 till utgången av år 1960 varit i stort sett oförändrade. Enligt för JUF vid nämnda tidpunkt gällande stadgar bestod förbundet av

A. aktiva medlemmar, vilka direkt deltog i verksamhetens centrala ledning eller i någon distriktsledning eller såsom medlemmar av någon av förbundets lokalavdelningar eller klubbar;

B. deltagare i förbundets praktiska ungdomsverksamhet eller studiecirkelarbete;

C. understödjande medlemmar, som inbetalade engångsavgift eller en årlig avgift, vars storlek förbundet bestämde;

D. kollektivt anslutna organisationer efter prövning av förbundets styrelse.

Till förbundet var anslutna JUF-distrikt med verksamhetsområden sammanfallande med hushållningssällskapsområdena, lokalavdelningar och klubbar. Förbundets organ var förbundsmötet, förbundsrådet och förbundsstyrelsen. Rösträtt vid förbundsmöte tillkom dels förbundsstyrelse- och förbundsrådsledamöter, dels ock särskilda distriktsombud, vilka av respektive distriktsmöten utsågs för ett år i sänder, ett ombud jämte suppleant för varje påbörjat 500-tal medlemmar inom vederbörande distrikt, utom första 500-talet, som på förbundsmöte representerades av distriktets förbundsrådsledamot.

Förbundsrådet utgjordes av en för varje distrikt av vederbörande distriktsmöte vald ledamot jämte suppleant.

I förbundsstyrelsen hade varje statligt organ eller institution på jordbrukets område, som genom ekonomiska bidrag av väsentlig betydelse stödde förbundets verksamhet, möjlighet att utse en ledamot. I förbundsstyrelsen ingick dessutom förbundssekreteraren, av kollektivt anslutna medlemmar utsedda ledamöter samt minst sex av förbundsmötet valda ledamöter.

Distriktet hade till uppgift bl. a. att inom sitt område organisera, leda och kontrollera verksamheten i anslutning till förbundets program och enligt dess stadgar. Distriktets organ utgjordes av distriktsmöte och distriktsstyrelse. Till distriktsmöte ägde varje lokalavdelning utse ett ombud för varje påbörjat 50-tal medlemmar. Klubb om minst fem medlemmar ägde att representeras av sin klubbledare eller dennes ställföreträdare.

Organisationsledet under distriktet utgjordes av JUF-kretsen sammanfatt av ett antal JUF-avdelningar. Rösträtt vid kretsmöte tillkom varje ansluten avdelning genom ett ombud för varje påbörjat 25-tal medlemmar samt Unga-odlare-klubb med minst fem medlemmar. Kretsstyrelsens funktionärer utgjordes förutom av ordförande, vice ordförande, sekreterare och kassör av tävlingsledare, studieorganisatör och idrottsledare. Såsom medlemmar i JUF-avdelning kunna ingå inom dess verksamhetsområde bosatta personer, som fyllt 12 år. Avdelningens angelägenheter behandlades av en styrelse bestående av minst tre ledamöter jämte minst två suppleanter vid sammanträden, som hölls minst en gång i kvartalet enligt i förväg upprättat program.

JUF har fr. o. m. den 1 januari 1961 undergått en genomgripande omorganisation. Genom omorganisationen har JUF uppdelats på tre organisationer, s. k. specialförbund, nämligen ett nytt JUF för ungdomsarbetet inom jordbruket, Förbundet Skog och ungdom (FSU) för ungdomsarbetet på det skogliga området och Förbundet Hem och ungdom (FHU) för ungdomsarbetet inom hem och hushåll. För att samordna ungdomsarbetet har bildats ett nytt förbund, Riksförbundet Sveriges 4H, i vilket specialförbunden är medlemmar.

Riksförbundet Sveriges 4H, i vilket såväl enskild person som sammanslutning kan vinna inträde, har enligt sina stadgar till syfte »att främja ungdomens utveckling till goda familjemedlemmar, yrkesutövare, bygdemedlemmar och medborgare i ett fädernesland, som väl fyller sin plats bland nationerna». Detta syfte vill riksförbundet vinna bl. a. genom att »hos ungdomen skapa arbetsglädje samt ett kulturellt och ekonomiskt intresse, som stimulerar den till självverksamhet i föreningar och egna ekonomiska företag för växtodling, djuruppfödning, skogskultur samt hem och hushåll». I samma syfte anordnar riksförbundet studiecirkelar, kurser, fritidsgrupper m. m. Vidare ordnar förbundet färdighetsprov, tävlingar och demonstrationer i anslutning till ungdomens yrkesverksamhet. För att främja fred och internationellt samförstånd söker förbundet åstadkomma kontakt mellan ungdom i olika länder.

JUF:s stadgar har, såsom förut nämnts, alltsedan förbundet år 1918 bildades och ända till utgången av år 1960, varit i huvudsak oförändrade. De fr. o. m. 1961 gällande stadgarna anger icke heller någon större förändring i förbundets allmänna syfte. Förbundets uppgifter angives sålunda enligt dessa stadgar vara bl. a. »att utveckla kunnighet, framåtanda och ledarförmåga i jordbruks- och landsbygdsrättsliga sammanhang, att stärka självförtroendet hos jordbrukarna och jordbrukarungdomen inför den personliga insatsen som enskilda medborgare, yrkesutövare och föreningsmedlemmar, att öka intresset för jordbruksnäringen genom att där möjliggöra en intellektuell insats, att främja kontinuerliga studier av betydelse för jordbrukaren, jordbruket och landsbygden, att uppmuntra företagsekonomisk träning och god hushållning med enskilda och samfälliga tillgångar». Förbundet vill även enligt sina stadgar ställa sig till förfogande för medverkan i fältarbetet för försök, forskning och information i syfte att främja utvecklingen inom jordbruket. Vid jämförelse med närmast föregående stadgar synes detta vara en helt ny uppgift, som förbundet påtagit sig. Slutligen skall förbundet samverka med skolväsendet och »stimulera utvecklingen inom detta».

Riksförbundets och JUF:s verksamhet synes i stor utsträckning sammanfalla. Någon fördelning av arbetsuppgifterna dem emellan har icke gjorts i respektive stadgar och av dessa framgår icke heller klart, hur samarbetet mellan de olika organen skall ske.

Vad beträffar de övriga specialförbundens syften lämnas motsvarande uppgifter i respektive stadgar. FSU avser »att öka skogsintresset samt intresset för viltvård, fiskevård och naturvård bland landsbygdens ungdom och stimulera ungdomen och yngre skogsägare till ökad självverksamhet i skogliga sammanhang». FHU har bl. a. »att främja demokratin i hemmet såväl som i samhället, arbeta för goda hem och ett gott familjeliv för alla, att verka för studie- och folkbildningsarbete av betydelse för hushållning, hemliv och kulturarbete». För såväl JUF som övriga specialförbund gäller,

att de ifråga om sina allmänna syften och arbetsmetoder skall verka helt i enlighet med vad riksförbundet föreskriver.

Till riksförbundet är anslutna även länsförbund för 4H. Länsförbundets uppgift är bl. a. att inom sitt verksamhetsområde leda verksamheten enligt riksförbundets och dess specialförbunds program och stadgar.

Vad beträffar organisationen av nu ifrågavarande förbund må nämnas följande.

Riksförbundet består enligt dess stadgar av en central administration, varunder sorterar dels specialadministrationer för JUF, FSU och FHU, dels länsadministrationer med länsförbund av 4H och distriktsorganisationer av JUF, FSU och FHU, dels avdelningar och klubbar, som är godkända av något specialförbunds styrelse (specialstyrelse) eller av riksförbundets styrelse (centralstyrelsen).

Riksförbundets styrelse utgöres av: 1) av riksstämman valda ledamöter jämte suppleanter, 2) en ledamot jämte suppleant för varje sammanslutning, som vid sitt inträde i riksförbundet medgivits rätt att få företrädas av en styrelseledamot, 3) riksförbundets sekreterare och 4) en ledamot jämte suppleant för ettvar av de statliga organ, som anvisar medel till riksförbundets verksamhet. Av riksstämman skall utses ledamöter jämte suppleanter till ett antal, som med två överstiger sammanlagda antalet ledamöter enligt 2)—4).

Riksförbundets organ är enligt stadgarna följande, nämligen riksstämman, specialförbundskonferenserna, förtroenderådet, centralstyrelsen och dess verkställande utskott, specialstyrelserna och revisionen.

Riksstämman består av ledamöterna i centralstyrelsen och förtroenderådet samt av länsförbunden i förhållande till deras medlemsantal på länsförbundsstämma utsedda »riksstämoombud» jämte suppleanter. Vid ordinarie riksstämman förrättas val av bl. a. ledamöter i centralstyrelsen och ledamöter till minst halva antalet i specialstyrelserna. Vidare fastställs inkomst- och utgiftsstater för riksförbundet ävensom för specialförbunden, i den mån dessas stater beröres av medelsanvisning från riksförbundet.

Riksförbundets förtroenderåd utgöres av en för varje länsförbund av dess stämman vald ledamot jämte suppleant. Förtroenderådet behandlar bl. a. inkomst- och utgiftsstater för kommande räkenskapsår ävensom de övriga ärenden, som centralstyrelsen eller specialstyrelserna ämnar framlägga för riksstämman och över vilka förtroenderådet önskar yttra sig, samt upprättar förslag till ledamöter och suppleanter i centralstyrelsen och specialstyrelserna.

För granskning av såväl riksförbundets som specialförbundens räkenskaper och förvaltning utses på riksförbundets stämman för ett år i sänder två revisorer jämte suppleanter.

Länsförbunden av 4H, vilka som förut nämnts lyder under riksförbundet, är uppbyggda på ungefär liknande sätt som riksförbundet. Till medlem av

länsförbund kan antagas enskild person och sammanslutning. Ständiga medlemmar är enligt förbundets stadgar distriktsorganisationerna av JUF, FSU och FHU. Länsförbundets organ är länsförbundsstämman, länsförbundsstyrelsen, distriktskonferenserna för specialförbunden, distriktsstyrelserna för specialförbunden samt revisionen.

Länsförbundsstämma består av ledamöterna i styrelsen för förbundet samt stämmoombud till ett antal av ett för varje påbörjat 50-tal medlemmar i anslutna klubbar eller avdelningar. Vid ordinarie länsförbundsstämma förrättas val av bl. a. ledamöterna i länsförbundets styrelse och ledamöter till åtminstone halva antalet i styrelserna för specialförbundens distrikt. Vidare fastställes inkomst- och utgiftsstat för länsförbundet ävensom för specialförbundens distrikt, i den mån dessas stater beröres av medelsanvisning från länsförbundet.

Liksom i fråga om centralstyrelsen är här föreskrivet, att länsförbundsstyrelse skall bestå av — förutom ledamöter för sammanslutningar, som vunnit inträde i förbundet, ledamöter för statliga och kommunala organ i samband med anvisning av medel till verksamheten samt förbundets sekreterare — å länsförbundsstämma valda ledamöter jämte suppleanter till ett antal, som med två överstiger antalet förenämnda ledamöter tillsammans.

Varje specialförbund består enligt dess stadgar av en central administration med därunder sorterande distriktsorganisationer och avdelningar, som är godkända av förbundsstyrelsen. Distrikt omfattar ett län eller del därav och avdelnings verksamhetsområde omfattar kommun eller del av kommun eller församling.

Specialförbunds organ är enligt stadgarna följande, nämligen förbundsstyrelse och dess verkställande utskott, förbundskonferens, riksstämman för Riksförbundet Sveriges 4H samt revisorerna för riksförbundet.

Förbundsstyrelse består av 1) en ledamot jämte suppleant för ettvar av de statliga organ, som anvisar medel till förbundets verksamhet, 2) en ledamot jämte suppleant för envar sammanslutning, som vid sitt inträde i förbundet medgives rätt att företrädas i styrelsen, 3) förbundets verksamhetsledare, 4) å riksstämman efter förslag av riksförbundets förtroenderåd valda ledamöter jämte suppleanter till ett antal, som med minst två överstiger antalet ledamöter enligt 1—3 tillsammans. Enligt föreskrifter i stadgarna för riksförbundet skall för varje specialförbund finnas en styrelse med lägst 5 av riksförbundets stämma utsedda ledamöter. Om ordinarie förbundskonferens så önskar, äger den dock utse halva antalet eller närmast därutöver av de ledamöter i styrelsen, som eljest skulle ha utsetts av riksstämman. Förbundskonferens består av ledamöterna i styrelsen samt en för varje distrikt å distriktskonferens utsedd »konferensledamot» jämte suppleant.

Specialförbundens distrikt är anslutna till länsförbund av 4H. Distriktsorgan utgöres av distriktsstyrelse med dess verkställande utskott, distriktskonferens, årsmötet för länsförbundet av Sveriges 4H samt revisorerna för

länsförbundet. Distrikt har enligt stadgarna en distriktsadministration, varunder sorterar avdelningar (motsvarande klubbar) samt sektioner inom 4H-avdelningar, avdelningar anslutna till annat specialförbund av Sveriges 4H samt lag inom 4H-klubbar.

Distriktsstyrelse består av ledamöter för statliga och kommunala organ, vilka beviljat medel till verksamheten, ledamöter från vissa sammanslutningar inom distriktet, distriktets verksamhetsledare samt av länsförbundsstämma valda ledamöter. Om konferensen för specialförbundets distrikt så önskar, äger den dock utse halva antalet eller närmast därutöver av ledamöter i distriktets styrelse, som eljest skulle ha utsetts av länsförbundsstämman av Sveriges 4H. Länsförbundsstämma utser även revisorer för granskning av distriktets räkenskaper och förvaltning.

Såsom förut nämnts motsvaras avdelning inom specialförbund av klubb och omfattar kommun, del av kommun eller församling. Avdelning, som kan vara uppdelad på sektioner, har följande organ: styrelse, sektionsstyrelserna, årsmötet, planeringsmötet och revisorerna. Vid årsmötet förekommer bl. a. val av ombud till distriktskonferensen och länsförbundet av 4H samt eventuellt till krets- eller kommunsammanslutning för 4H-rörelsen eller specialförbund inom denna. Revisorer utses av årsmötet.

2. Förbundet Vi unga

I början av 1950-talet organiserades som en särskild sektion inom Svenska landsbygdens studieförbund (SLS) en speciell studieverksamhet bland ungdomar i tonåren, s. k. ungdomscirkelverksamhet. År 1953 fick verksamheten namnet Vi unga och 1955 bildades Förbundet Vi unga som en fristående organisation.

Enligt Vi ungas program och stadgar skall organisationen samla ungdom företrädesvis i åldern 12—18 år till värdefull och stimulerande fritidssysselsättning. Med ungdomar som ledare och initiativtagare men med stöd av äldre intresserade avser förbundet bl. a.

att under kamratliga former ge personlighetsdanning, samhällsfostran, yrkesorientering och en förberedande yrkesutbildning bl. a. genom att organisera ungdomslag, som sysslar med studier, odlingsverksamhet, hobby, idrott och övrig yrkes- och fritidsverksamhet;

att vid sidan av arbetet i ungdomslag bedriva öppen verksamhet genom anordnande av tävlingar, utflykter, läger etc., där även ungdomar utanför ungdomslagen kan delta, samt

att samarbeta med organisationer, som har likartad målsättning, samt verka för ungdomsutbyte och övriga kontakter med liknande organisationer i andra länder.

Förbundet Vi unga bedriver verksamhet i 26 distrikt, som huvudsakligen sammanfaller med hushållningssällskapsområdena. Skånelänen utgör ett

distrikt och Västernorrlands län är uppdelat i två distrikt. Inom 21 distrikt ledes verksamheten av distriktsråd, vilkas ledamöter väljes vid distriktens årsstämmor. I övriga distrikt handhas verksamheten av Vi-unga-kommittéer eller ungdomsråd. I Halland ledes verksamheten av Landsbygdens samverkande studieförbund. I en del distrikt finnes kretsar som kontaktled mellan distriktet och de lokala klubbarna och lagen. Den lokala verksamheten bedrivs i ungdomslag, som i regel är sammanslutna i Vi-unga-klubbar.

Beslutande organ inom förbundet är förbundsstämman, som utser ledamöter i förbundsrådet, det verkställande organet. De kollektivt anslutna organisationerna SLS och Svenska landsbygdens ungdomsförbund (SLU) utser vardera en representant i förbundsrådet. Detta har till uppgift att verka för utbredning och planläggning av verksamheten, att tillsätta förbundsungdomsledare och övriga funktionärer samt att anskaffa medel för verksamhetens bedrivande.

Minst en gång om året hålles distriktsstämma, där verksamheten planlägges. Där väljes även ledamöter i distriktsrådet, som är verkställande organ inom distriktet. Distriktsrådet har till uppgift bl. a. att utse distriktsungdomsledare, att verka för utbildning av funktionärer och ledare samt att anskaffa medel för verksamhetens bedrivande.

Organiserandet av ungdomslag är den viktigaste delen av Vi ungas lokala verksamhet. Målsättningen är att ge ungdomarna möjlighet att under kamratliga former bedriva fritidsverksamhet. Genom fritidsgruppen, som är ett av ungdomslagets arbetssätt, ges möjlighet till omväxlande verksamhet för tonårsungdom. Verksamheten inriktas på att väcka intresse för studier i cirklar. I ungdomslaget tränas också deltagarna i att samarbeta och själva ta ansvar. Klubbverksamhet syftande till förberedande yrkesutbildning och till att väcka intresse för arbetet inom jordbruk, skogsbruk samt hem och hushåll ingår dessutom i Vi ungas verksamhet.

3. Samarbetsorgan

Den lokala ledningen av klubbverksamheten har inom de olika hushållningssällskapsområdena, med vilka JUF-distrikten och i regel även Vi-unga-distrikten sammanfaller, organiserats efter olika linjer. Inom vissa områden handhas ledningen helt eller delvis av JUF:s distriktsstyrelser, inom andra har den lokala ledningen samordnats i särskilda samarbetsorgan, s. k. klubb- eller ungdomsnämnder, i vilka förutom sällskapen, JUF och andra ungdomsorganisationer är representerade. Inom några sällskapsområden handhar vederbörande sällskap klubbverksamhetens ledning.

Enligt de redogörelser för klubbverksamheten under år 1959, som sällskapen ingivit till Hushållningssällskapens förbund, och kompletterande uppgifter till kommittén, har samarbetsorganen i de olika sällskapens områden haft den sammansättning, som nedan angives.

<i>Hushållningssällskaps- område:</i>	<i>Samarbetsorgan:</i>	<i>Organisationer:</i>
Stockholms läns och stads	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, Landstinget, JUF, SLU, Vi unga, Föreningsnämnden, Hemslöjdsföreningen.
Uppsala läns	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF, SLU, SLS, Lantarbetareförbundet, Studieförbundet Medborgarskolan.
Södermanlands läns	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, länsarbetsnämnden, JUF, SLU, SLS, Vi unga, folkskoleväsendet, pressen, Södermanlands idrottsförbund m. fl.
Östergötlands läns	Samarbetsnämnd för lantungdomens tävlingar	Hushållningssällskapet, JUF, SLU, Vi unga, Högerns ungdomsförbund.
Jönköpings läns	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF, SLU, SLS.
Kronobergs läns	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF, SLU, SLS, Högerns ungdomsförbund.
Kalmar läns norra Kalmar läns södra	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF, Vi unga.
Gotlands läns	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF, SLS, Föreningsnämnden.
Blekinge läns	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, JUF, SLU, Högerns ungdomsförbund.
Kristianstads läns	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, Landstinget, lantmannaskolorna, JUF, SLU, RLF.
Malmöhus läns	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF, SLU, Vi unga.
Hallands läns	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF, SLU.
Göteborgs och Bohus läns	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF.
Älvsborgs läns norra	Klubbämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF, Vi unga.
Älvsborgs läns södra	Klubbämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF, Vi unga.
Skaraborgs läns	Klubbämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF, Vi unga.
Värmlands läns	Klubbämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF, SLS, Vi unga.
Örebro läns	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF, Vi unga.
Västmanlands läns	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, SLU, SLS, Föreningsnämnden.

Kopparbergs län	Ungdomsstyrelse	Hushållningssällskapet, JUF, SLU, Vi unga, Skogsvårdsstyrelsen.
Gävleborgs län	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF, SLU, SLS, Högerns ungdomsförbund, Folkpartiets ungdomsförbund, Socialdemokratiska ungdomsdistriktet.
Västernorrlands län	Hushållningssällskapets undervisningsnämnd	—————
Jämtlands län	Klubbnämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF.
Västerbottens län	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen, JUF.
Norrbottnens län	Ungdomsnämnd	Hushållningssällskapet, JUF, SLU, RLF, Högerns ungdomsförbund, Folkpartiets ungdomsförbund.

KAPITEL II

Klubbverksamheten i vissa länder

Danmark

Klubbverksamheten har i Danmark tidigare bekostats av Rockefellermedel. Under de senare åren har verksamheten också finansierats med Marshallmedel och f. n. genom bidrag från lanbruksministeriet. För att administrera ungdomsverksamheten förekommer det, att landboföreningar och husmandsföreningar, vilka föreningar handhar jordbruksrådgivningen, bildar samsarbetsorgan och gemensamt anställer ungdomskonsulent. Så har t. ex. skett på Själland.

I Danmark är endast ett fåtal ungdomskonsulenter heltidsanställda. Klubbverksamheten sorterar vanligen under växtodlingskonsulenterna. De huvudsakliga företagen i klubbverksamheten är växtodlingsprojekt, som man numera helst samlar på ett ställe för att därmed öka konkurrensmomentet. Nackdelen med detta system anses vara, att kontakten med hemmet bryts. Däremot ökas kontakten med skolorna, ty verksamheten är ofta förlagd i anslutning till dessa. I klubbverksamheten ingår fältvandringar, utställningar och tävlingar av olika slag och verksamheten för året avslutas med en större konferens. Den årliga Själlandskonferensen t. ex. brukar samla ca 2.000 deltagare.

Under ungdomsverksamheten sorterar också den s. k. praktikantverksamheten, som har tillkommit för att skaffa jordbrukarsöner lämplig jordbrukspraktik. Praktikant- eller lärlingsverksamheten kontrolleras av Det kgl. danske Landhusholdningsselskab, som utser lämpliga elevgårdar. F. n. är antalet elevgårdar omkring 80. Lärlingsutbildningen är satt till tre eller maximum fyra år och skall försiggå på minst två olika gårdar, därav minst ett år på varje plats. Denna utbildning skall vara en lämplig förutbildning till lantmannaskola och även förutbildning för högskolestudier. I lärlingens arbetsuppgifter ingår att genom dagboksanteckningar följa gårdens arbete och även att föra avkastningskontroll. Lärlingsutbildningen omfattar också de av ungdomsverksamheten ledda eftermiddags- och aftonskolorna, där de olika konsulenterna anlitas som lärare. Sammanlagt undervisas årligen i dessa eftermiddags- och kvällsskolor 1.500 till 1.600 elever. Undervisningen pågår under tre vintersäsonger med en lästid av 20 timmar varje vinterhalvår. Den omfattar växtodling, utfodring och gödsellära och kombineras oftast med studieresor under sommaren.

hänsyn till kommunikationsmöjligheterna. Klubbarbete bedrivs f. n. i 284 kommuner. Av de finska kommunerna är det 100 kommuner, som ännu ej beröres av klubbverksamheten. Fr. o. m. 1950 är ekonomiska företag ej längre obligatoriska för klubbmedlemmar. F. n. har 38.000 medlemmar ekonomiska företag och 8.000 deltar utan företag.

En lantbruksklubbsinstruktör är anställd i varje kommun, där klubbarbete förekommer. Med hänsyn till att i klubbverksamheten i stor omfattning ingår undervisning i yrkesfrågor inom lant- och skogsbruk samt hushåll, har det ansetts att denna uppgift bör anförtros en avlönad person. Klubbinstruktörerna har på sitt program att åtminstone varje månad personligen kontakta varje klubbmedlem. Klubbinstruktörerna, som genomgått tvåårig utbildning vid klubbledarinstitut, arrangerar och leder klubbmedlemmarnas kurser och arbetstävlingar, likaså deras läger, fester, idrottstävlingar, utställningar och klubbmöten. Vanligen har en instruktör 120—140 klubbmedlemmar att handleda. Lantbruksklubbarna, som kommunvis är sammanslutna i klubbföreningar, bildar sedan klubbdistriktsförbund, f. n. 13 i vilka särskilda klubbkonsulenter finns anställda.

Klubbverksamheten i det svenskspråkiga Finland bedrivs i 59 kommuner och i stort sett efter samma principer som i de finskspråkiga delarna av landet. Arbetet leds av lantbruksklubbutsnittet inom Svenska lantbruks-sällskapens i Finland förbund. Verksamhetsområdet är uppdelat i fyra distrikt med egna distriktskonsulenter. Tre konsulenter och tio klubbinstruktörer är årsavlönade. Övriga anställs på sju till åtta månader under odlings säsongen. De svenskspråkiga instruktörerna utbildas på en speciallinje vid Västankvarns lantmannaskola. Kursen omfattar sex månader. Antalet klubbmedlemmar utgör ca 4.300.

Omfattningen av klubbverksamheten i Finland framgår av följande siffror för år 1957.

	Antal
Kommuner med klubbverksamhet	343
Klubbinstruktörer	405
Klubbmedlemmar	50.643

Verksamheten finansieras med statsbidrag och lokala bidrag. Enligt uppgift utgick i statsbidrag för år 1957 till centralorganisationen 88,44 milj. mark, därav för de lokala klubbföreningarna i det finskspråkiga området 45,57 milj. mark och till verksamheten inom den svenskspråkiga delen 8,4 milj. mark, i vilket belopp ingår för verksamheten på Åland särskilt beviljat bidrag. Totalt erhöll 4H-verksamheten i Finland, lokala bidrag inräknade, 172 milj. mark för nämnda år.

Norge

Norske 4H arbetar efter samma grundprinciper som 4H i andra länder. Målet för dess arbete säges vara att väcka intresse för hushåll, trädgårds-skötsel, jordbruk, husdjurskötsel, skogsbruk och hemslöjd, för en sund och harmonisk livsföring och att skapa större trivsel på landsbygden. Verksamheten skall vara ett led i landsbygdsungdomens yrkesutbildning. Den skall lära rationell produktion inom jordbruket och man lägger stor vikt vid den praktiska utbildningen med instruktioner i effektiva arbetsmetoder. Ändamålet är också att lära ungdomen på landsbygden nyttan av forskning och försöksverksamhet, att lära den hur vetenskapen kan utnyttjas att lösa nya uppgifter inom jordbruksdriften och i hemmet samt att stimulera de unga till att skaffa sig vidare utbildning i sitt blivande yrke. I verksamheten strävar man också efter att intressera representanter för andra yrken att medverka i arbetet för att därigenom skapa förståelse för jordbruket och dess binäringar.

Klubbverksamheten i Norge började i blygsam skala 1920, men det är först efter kriget, som arbetet lagts upp mera rationellt. Då klubbverksamhet igångsattes i större skala våren 1954, var 4H-programmet ändock ganska nytt för Norge. Landslaget for norske jordbruksklubber hade utformat sitt 4H-program 1948—1949, men det tog några år för detta program att slå igenom och det var först år 1953 denna typ av klubbverksamhet kom till mera utbredd användning. Antalet klubbar ökade från 226 år 1951 till 575 år 1956, antalet klubbmedlemmar steg samtidigt från 2.779 till 10.215.

Norske 4H är en sammanslutning av 4H-klubbar, organisationer, föreningar och företag, som vill medverka till 4H-rörelsens utveckling. Det högsta centrala organet är rådet, som är sammansatt av

1) representanter för klubbarna i de olika fylkena; därvid utses ett ombud, om antalet klubbar i fylket ej överstiger 50, och två ombud, om antalet klubbar är större än 50. Ombuden utses av fylkesråden eller, om sådana ej inrättats, av respektive fylkes 4H-utskott;

2) en representant för varje ekonomisk organisation eller motsvarande, som betalar minst 2.000 kronor i årligt bidrag;

3) en representant för varje organisation, som vill göra en aktiv insats för klubbarbetet och som betalar minst 200 kronor i årligt bidrag;

4) ordförandena i respektive fylkes lantbrukssällskaps¹ 4H-utskott.

Aktiva medlemmar i Norske 4H är till exempel följande 25 organisationer: Selskapet for Norges vel, Arbeidernes Ungdomsfylking, Centralforeningen for Norges Sparebanker, Det Norske Hageselskap, Det Norske myrselskap, Det Norske Skogselskap, Felleskjøpernes Landsforbund, Norges Bondelag, Norges Bygdeungdomslag, Norges Bondekvinnelag, Norges Hus-

¹ Lantbrukssällskapen i Norge motsvarar de svenska hushållningssällskapen.

morsförbund, Norges Kaninavlslsförbund, Norges Kjøtt- og Fleskesentral, Norges Lærerlag, Norges Skogejerforbund, Norges Ungdomslag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Fjærfeavlslag, Norsk Gartnerforening, Norsk Hydro, Norges Kristelige Ungdomsforbund, Norsk Småbrukskandidatlag, Norsk Skulehagelag, Norske Melkeprodusenters Landsforbund och Ny Jord.

Styrelsen består av fem ledamöter, varav en utses av Selskapet för Norges vel och de övriga fyra av rådet. Minst en kvinnlig ledamot skall ingå i styrelsen.

Inom varje fylke finns ett särskilt 4H-utskott på sex ledamöter, som leder den lokala verksamheten i nära samarbete med lantbrukssällskapet.

Enligt avtal mellan Norske 4H och lantbruksdepartementet skall respektive lantbrukssällskap utse ledamöter i utskottet, i vilket en av sällskapets egna tjänstemän skall fungera som sekreterare. 4H-utskottet är det organ, som på fylkesplanet bistår klubbarna. Dess viktigaste uppgifter är att tillse, att alla som deltar i 4H-verksamheten får en fullgod vägledning. Till utskottets uppgifter hör även att lämna klubbarna bistånd genom den offentliga rådgivningstjänsten och genom fackskolorna och att samarbeta med de lokala ekonomiska organisationerna.

Enligt stadgarna kan klubbarna och medlemsorganisationernas underavdelningar i fylkena upprätta fylkesråd, vilka skall vara rådgivande organ till 4H-utskotten. Fylkesråden skall också som ovan angivits utse respektive fylkesrepresentanter i Norske 4H:s råd. På lokalplanet finns ett samarbetsorgan, som kallas bygdenemnd. Dess ändamål är bl. a. att träda i funktion inom sådana områden, där t. ex. 4H-arbetet skall utvidgas. Bygdenemnderne sättes även i verksamhet, när t. ex. klubbledare skall anskaffas eller då det gäller att i samarbete med de kommunala myndigheterna lösa frågor om verksamhetens finansiering på lokalplanet.

4H-klubbarna organiseras i regel för en skolkrets. Klubben skall vara en arbetsgrupp. Avstånden mellan deltagarnas hem bör därför inte vara för stora. Medlemsantalet i de enskilda klubbarna kan variera efter förhållandena, men bör i regel icke vara större än 15—20. Varje deltagare skall ha minst en praktisk 4H-uppgift under året. Klubben bör om möjligt koncentrera sig på någon bestämd uppgift varje år. Härigenom blir ledarnas arbete mera effektivt samtidigt som bättre möjligheter till studiearbete gives. Varje klubb har en vuxen klubbledare, gärna med en eller flera medhjälpare. Deltagarna i klubben väljer själva sin styrelse på fem medlemmar med ordförande, sekreterare och kassör. Klubbmöte hålles som regel en gång i månaden.

I 4H-arbetet deltar ungdomar mellan 10 och 18 år. Arbetsuppgifterna och deras svårighetsgrad är anpassade efter olika åldersgrupper. För gruppen 15—18 år t. ex. har utarbetats relativt krävande uppgifter. Hela 4H-programmet med uppgifter, praktiska övningar m. m. har lagts upp som tävlingar på såväl lokal- som på fylkes- och riksplplanet.

För att på bästa möjliga sätt få en facklig och pedagogisk uppläggning av handledningsmaterialet utsågs 1954 ett studieråd, som svarat för framställningen av olika handledningar för ekonomiska företag.

Så långt ekonomin tillåtit har upplysningsmateriel tryckts, men man har även lagt stor vikt vid att sprida ungdomsverksamhetens tidskrift, »4H-klubben», till alla deltagare och till samtliga medarbetare i rådgivningstjänsten. Medelst prenumerationsavgift och annonser avser man kunna klara tidskriftens finansiering.

Vid Norske 4H:s sekretariat finnes anställda en generalsekreterare och tre 4H-konsulenter. Av dessa är en skoglig verksamhetsledare och en hemkonsulent. På fylkesplanet leds arbetet som ovan nämnts av 4H-utskottet, som tillsättes av lantbrukssällskapet. Utskottets sekreterare beredes möjlighet att ägna 4H-arbetet den tid, som verksamheten kräver. Sekreteraren är fylkesagronom, fylkesgartner eller assistent i lantbrukssällskapet. I varje fylke finns som regel en av 4H-utskottet anställd 4H-instruktör. Jordbruksrådgivarna på lokalplanet (herredsagronomerne) svarar i samarbete med lantbrukssällskapets funktionärer på fylkesplanet i viss utsträckning för den fackliga handledningen till klubbodlarna.

Inom 4H-organisationen framföres nu krav på särskilda instruktörer för att vidmakthålla och utveckla medlemmarnas intresse för verksamheten. Det gäller då i första hand råd och vägledning i fråga om programverksamhet utanför de fackliga klubbföretagen.

Statsbidraget till Norske 4H utgår för närvarande (1960) med 150.000 norska kronor. Därtill kommer vissa anslag för klubbledarkurser och instruktörskurser. Verksamheten stöds dessutom av medlemsorganisationer, fylken och kommuner samt genom att lantbrukssällskapen ställer viss personal till förfogande för klubbarbetet. Klubbmedlemmarnas årsavgift till Norske 4H är för närvarande tio kronor. För denna avgift erhåller klubbmedlemmarna också tidskriften »4H-klubben».

Västtyskland

Rådgivningstjänsten för jordbruksungdomen inrättades åren 1951—1952 i avsikt att utvidga ungdomarnas fackliga kännedom i jordbruk och förbereda dem för jordbruksyrket. Pojkar och flickor i åldern 10—25 år kan sysselsättas med arbetsobjekt, tävlingar, övningar i bedömning m. m.

Inom förbundsrepubliken finns för närvarande 36 rådgivare för både manlig och kvinnlig lantungdom. I Bayern är dessa anställda i lantbruksministeriet och i övriga delstater vid respektive lantbrukskammare. Samarbete sker med lantmanna- och lanthushållsskolorna, till vilka den lokala rådgivningsverksamheten på jordbrukets område är knuten.

De i klubbverksamheten deltagande ungdomarna är lokalt anslutna till någon av de tre ungdomsorganisationerna Bund der deutschen Jugend, Ka-

toische Landjugend eller Evangelische Jugend auf dem Lande. Särskilda klubbar för ungdomar som ägnar sig åt klubbföretag finnes ej.

Lantbrukarungdomarna mellan 15 och 18 år genomgår obligatorisk yrkeskola en dag i veckan under tre år. Under denna tid kan ungdomarna tas on hand av ungdomsrådgivarna och får i vissa fall ägna sig åt egna företag och även deltaga i tävlingar. Under år 1956 hade ca 100.000 ungdomar deltagit i sådana tävlingar.

England

I England och Wales bedrivs klubbverksamhet av The National Federation of Young Farmer's Clubs (NFYFC). Motsvarande organisationer finns även i Skottland och Nordirland. Verksamheten syftar till att främja ungdomens utbildning i jordbruk, trädgårdsskötsel, hemhushållning och hemslöjd, öka dess kännedom om hembygden och dess kommunala liv, hos städernas ungdom skapa ökad förståelse för landsbygden och dess problem samt att främja medlemmarnas andliga och fysiska fostran.

Den lokala enheten är klubben (Young Farmers' Club). Alla för verksamheten intresserade ungdomar mellan 10 och 25 år kan erhålla medlemskap. Klubbens funktionärer, såsom ordförande, vice ordförande, sekreterare och kassör, utses av klubben, vilken även väljer klubbledare. Denne, som ej får vara klubbmedlem, ingår såsom ledamot i den rådgivande kommitté, vilken, sammansatt av för verksamheten intresserade personer representerande olika samhällsklasser och intressen, stöder klubben i dess arbete.

Klubben kan antingen vara en s. k. »öppen klubb», d. v. s. öppen för alla ungdomar inom de angivna åldersgränserna, ofta uppdelad i junior- och seniorlag, eller en skolklubb, i vilken endast elever vid en viss läroanstalt kan erhålla medlemskap. Skolklubbar förekommer såväl på landsbygden som i städerna.

Klubbens program planlägges och genomföres av medlemmarna själva. Programmets inriktning blir beroende av medlemmarnas ålder och intresseinriktning samt lokala förhållanden. Klubbverksamheten omfattar olika arbetsuppgifter inom jordbruk, trädgårdsskötsel, hushåll, hemslöjd, landsbygdens arbetsliv, idrott m. m. I klubbprogrammet ingår även föreläsningar, kurser, diskussioner, demonstrationer, praktiskt arbete, studiebesök, färdighetsprov, frågesport och tävlingar. Tävlingar och utställningar anordnas såväl inom klubben som på läns- och riksplanet, ofta i samband med lantbruksutställningar.

Klubben samlas till regelbundna möten vanligen en gång i veckan under vintern och med längre tidsintervaller under sommaren. Klubben bestämmer den medlemsavgift, som medlemmarna har att erlægga. Förutom medlemsavgifterna skaffar sig klubbarna inkomster genom att anordna folkfester av olika slag för att kunna täcka kostnader för klubbarnas egen verksamhet

samt för avgifter till länsförbundet och till riksförbundet. Samtliga klubbmedlemmar erhåller riksförbundets tidskrift »The Young Farmer».

Klubbarna inom samma län bildar länsförbund, till vars årsmöte klubbarna utser ombud och i vars styrelse klubbarna är representerade. Länsförbunden biträder genom särskilda tjänstemän (County Organizers) i organisationsarbetet. Detta sker i nära samarbete med de lokala skolmyndigheterna. Vidare anordnar länsförbunden tävlingar och möten av olika slag. Som redan anförts har klubbarna att erlægga avgift till länsförbundet. Dessutom lämnar ofta landstinget (county council) bidrag till täckande av länsförbundets kostnader.

Till riksförbundets (NFYFC) årsmöte äger varje klubb rätt att utse två ombud. Riksförbundets verkställande organ utgöres av en styrelse, som sammanträder fyra gånger årligen. Styrelsen består av representanter för länsförbunden och adjungerade ledamöter representerande bl. a. olika jordbruksorganisationer. Under styrelsen har vissa arbetsuppgifter fördelats på särskilda utskott.

I riksförbundet är anställda sju tjänstemän med olika uppgifter inom dess sekretariat samt dessutom två centralt placerade specialrådgivare och fyra regionalt placerade konsulenter. Landet är indelat i fyra områden och i vart och ett av dessa har riksförbundet en sekreterare anställd. Riksförbundet organiserar kurser och konferenser för klubbledare och andra funktionärer i klubbverksamheten både på riks- och länsplanet. År 1960 anordnades sålunda 94 dylika kurser.

Under år 1960 deltog i den engelska klubbverksamheten 49.175 ungdomar (i proportionerna sju pojkar till fyra flickor) fördelade på 1.456 klubbar. Av dessa redovisades i 364 skolklubbar 14.446 ungdomar. För samma år redovisades 2.270 korresponderande klubbmedlemmar och 10.462 medlemmar i klubbarnas rådgivande kommittéer.

Den totala medelstillgången för riksförbundets verksamhet under år 1960 uppgick till 64.746 pund. Härav erhöles i statsbidrag 15.000 pund och som bidrag från olika fonder och stiftelser 21.428 pund. Riksförbundets inkomster av medlemsavgifter uppgick till 13.043 pund och övriga intäkter såsom annonsavgifter, provisioner m. m. till 15.275 pund.

Förenta staterna

I Förenta staterna, som är 4H-verksamhetens hemland och varifrån verksamheten överförts till andra länder, framhölls redan i slutet av 1800-talet betydelsen av ett rådgivningsprogram för pojkar och flickor på landsbygden. År 1899 bildades en majsodlingsklubb för pojkar i Illinois och en likadan 1902 i Ohio. Dessa klubbar tillsammans med en klubb bildad i Iowa 1904 och en klubb »Boys and Girls League» bildad i Texas, var föregångare till

den ungdomsrörelse i Förenta staterna, som numera är välkänd under benämningen 4H (beteckning för »Hjärta, Huvud, Hand och Hälsa»).

Det betecknande för verksamheten var redan från början att varje klubbmedlem skulle fullfölja en odling utgörande ett självständigt ekonomiskt företag. Efter hand utsträcktes klubbverksamheten till att omfatta även djurskötsel, skogsbruk, husligt arbete m. m.

Genom tillkomsten av »The Smith Lever Act» 1914, varigenom den statliga rådgivningsverksamheten organiserades, kom klubbverksamheten att inrymmas under denna och erhöll en fast organisation. Verksamheten är organiserad så, att inom Förenta staternas jordbruksdepartement en särskild avdelning svarar för ledning och samordning av utvecklingsarbetet för såväl jordbruksrådgivning, rådgivning i fråga om hemekonomi som 4H-klubbarbete. Förenta staterna är uppdelat i fyra regioner, inom vilka särskilda inspektörer för klubarbetet tjänstgör.

På delstatsplanet finns centralt inom rådgivningsorganisationen specialister, som har till uppgift att bl. a. planera och samordna klubbverksamheten och svara för vidareutbildning av funktionärer på lokalplanet.

Varje delstat är uppdelad i ett antal län (Counties), omfattande 1.000—2.000 jordbruk. I varje län finns en rådgivningsorganisation, inom vilken 4H-verksamheten omhänders av särskilt anställd ungdomskonsulent eller av biträdande jordbruks- respektive hemkonsulenten. De i rådgivningsverksamheten på lantbrukets område anställda ägnar en betydande del av sin arbetstid åt 4H-arbete. Sålunda redovisar för år 1959 (Extension Service Cirkular No 531 juli 1960) Förenta staternas jordbruksdepartement, att rådgivarna på länsplanet i genomsnitt använt 36,3 % av sin arbetstid åt 4H-klubbarbete. För ungdomskonsulenter angavs procentsiffran 80,5, för hemkonsulenter 32,1 % och för jordbrukskonsulenter 21,2 % som medeltal.

4H-klubbarna är vanligen organiserade som små klubbar i anslutning till en skola eller en mindre bygd. Klubbarna väljer ledare inom klubben men utser även äldre personer att fungera som lokala ledare. Representanter för de enskilda klubbarna bildar ett representantskap för 4H-klubbarna i länet. Verksamheten ledes av rådgivningsorganisationen och den inom denna anställda ungdomskonsulenten, som i samarbete med en länskommitté för 4H-verksamheten organiserar arbetet, distribuerar materiel m. m. Dessutom utnyttjas i verksamheten särskilt utbildade lokala ledare för instruktionsverksamheten, genomförande av vissa projekt, demonstrationer o. d. Dessa biträdes ofta av juniorledare, som är klubbmedlemmar, vilka genom särskild utbildning kvalificerat sig för uppgiften.

Mycket av 4H-programmets framgångar bygger på de lokala ledarnas insatser. Dessa, som står utanför klubben, är som regel väl utbildade, äger god kännedom om ungdomarnas hemförhållanden m. m., ägnar avsevärd tid åt verksamheten och har därför fått ett starkt inflytande över densamma. Ofta tjänstgör föräldrar till klubbungdomar som ledare. Till klubbarnas stöd

finns även rådgivande kommittéer, sammansatta av föräldrar, lärare och andra för verksamheten intresserade.

4H-klubbarna har vanligen 10—30 medlemmar, både pojkar och flickor, i åldern 10—21 år. Ungdomarna planerar själva klubbens program och träffas till sammanträden minst en gång i månaden. Programmet, som kan omfatta olika ämnen, vill stimulera till förbättringar inom hem, jordbruk och samhälle och fostra ungdomarna till kunniga medborgare samt utveckla deras ansvar och ledaregenskaper.

Varje klubbmedlem har ett eller flera egna företag anpassade efter medlemmens ålder och erfarenhet av verksamheten. Som exempel på företag kan nämnas potatisodling, trädgårdsskötsel, skogshushållning, uppfödning av slaktdjur, fjäderfäskötsel, konservering, sömnad och matlagning. Klubbmedlemmarna lär genom att själva genomföra en uppgift, vilket anses vara en betydelsefull princip i 4H-arbetet. De i verksamheten framställda produkterna försäljes och åsättes då särskild beteckning. Resultaten från klubbarbetet bedömes och prisbelönas. Ärligen anordnas utställningar länsvis och vinnarna tas ut för att delta i tävlan vid de statliga utställningarna. Utställningsverksamheten anses utgöra en god sporre i klubbverksamheten.

4H-verksamheten i Förenta staterna är som ovan anförts ett led i den statliga rådgivningsorganisationens (Extension Service) program. En av principerna i rådgivningsverksamheten är, att denna i första hand skall rikta sig till jordbrukarfamiljen som enhet. Genom 4H-verksamheten och klubbungdomarna har också i många fall rådgivningen funnit väg till jordbrukarhemmen, varigenom en bredare bas för utvecklingsarbetet på jordbrukets område erhållits. År 1959 räknade 4H-organisationen i Förenta staterna 94.206 organiserade 4H-klubbar med 2.301.722 medlemmar, därav mer än hälften flickor. Av medlemmarna kom 55 % från jordbrukarhem, 27 % från andra hem på landsbygden och 18 % från hem i städerna. Antalet slutförda ekonomiska företag uppgick till 3.835.976.

För ungdomar i högre åldersgrupper finns organisationerna Future Farmers of America och Future Homemakers of America. Verksamheten inom dessa organisationer syftar bl. a. till att i samarbete med skola och hem utveckla de ungas förmåga till ledarskap inom jordbruk och kommunalt arbete och att vidareutbilda dem inom någon gren av jordbruksföretaget eller hemekonomin m. m. Ovan nämnda organisationer står under överinseende av skolorna och lärarna fungerar som rådgivare. Ca 800.000 ungdomar deltar i verksamheten. Under American Farm Bureau Federation, som motsvarar RLF, har även organiserats ungdomsverksamhet, som bl. a. har till ändamål att träna ungdomarna för framtida uppgifter i kommunal verksamhet och göra dem förtrogna med arbetet i jordbrukarnas organisationer.

KAPITEL III

Kommitténs uttalanden och förslag

Jordbruksupplysningskommittén har i sitt den 17 november 1960 avgivna betänkande (SOU 1960:39) lämnat en redogörelse för den utveckling, som jordbruket under de senaste decennierna undergått i såväl tekniskt som ekonomiskt avseende. Jordbruket genomgick i anslutning härtill, framhöll kommittén, en strukturrationalisering, som innebure, att förhållandet mellan de tre produktionsfaktorerna jord, kapital och arbete i produktionsprocessen förskötes i syfte att få till stånd en anpassning till rådande tekniska och ekonomiska villkor. Insatsen av mänsklig arbetskraft minskades i förhållande till de båda övriga produktionsfaktorerna. Antalet brukningsenheter i de lägre storleksgrupperna minskades samtidigt som antalet jordbruk i de högre storleksklasserna ökades och en betydande nedläggning av sämre åkerjord ägde rum. Dessa omständigheter talade enligt kommitténs mening för att större krav måste ställas på upplysnings- och rådgivningsverksamheten. Åtgärder för effektivisering av denna verksamhet har även föreslagits av kommittén.

De förväntade strukturförändringarna i det framtida jordbruket kunde enligt 1955 års lantbruksundervisningskommittés uppfattning (SOU 1961:13) icke tas till intäkt för en inskränkning av lantbruksundervisningen. Även om totala antalet jordbruk minskade, kunde man likväl räkna med en ökning av storleksgruppen över 15 ha. Behovet av yrkeskunskap för yrkesutövarna vid de bestående brukningsenheterna måste enligt kommitténs mening oavsett enheternas storlek bli allt större. Även de mindre jordbruksenheternas lönsamhet skulle sålunda komma att i större utsträckning än hittills vara beroende av brukarens yrkeskunskap och förmåga att genom exempelvis högt uppdriven specialproduktion utvinna en tillfredsställande avkastning. Kommittén har i betänkandet framlagt förslag, som syftar till en utbyggnad och förbättring av yrkesutbildningen på lantbrukets område.

Båda de nämnda betänkanterna är f. n. föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Genom beslut av 1918 års riksdag inrättades en ny skolform, den jordbruksbestämda fortsättningsskolan, som bl. a. skulle ha till uppgift att bibringa eleverna intresse och duglighet för deras framtida verksamhet som jordbrukare. Denna skolform, som ännu äger bestånd, meddelade åtminstone under tidigare år övervägande teoretisk undervisning. Den statsun-

derstödda klubbverksamheten, som på sitt program även har omfattande praktiska arbetsuppgifter, har utgjort och utgör alltjämt ett värdefullt komplement till denna skolform. Ur jordbrukets synpunkt är det av största vikt att på ett tidigt stadium hos den ungdom, som skall ägna sig åt jordbruket, väcka förståelse för vikten av god yrkesutbildning. Behovet härav minskas ingalunda med genomförandet av enhetsskolan. Tvärtom blir det då än mer angeläget, att man redan innan ungdomen nått fram till det nionde skolåret söker skapa intresse för jordbruket som yrkesgren.

Enligt av 1946 års skolkommision föreslagna riktlinjer för undervisningen vid enhetsskolan skulle yrkesutbildning i jordbruk meddelas i klass 9 y gren. 1. Sedermera har emellertid 1957 års skolberedning avgivit bestående (SOU 1961:30), i vilket föreslagits att yrkesutbildningen inom klass 9 y skulle koncentreras till grundutbildning inom endast fyra huvudområden (linjer), nämligen en mekanisk linje, en handelslinje, en huslig linje och en allmän praktisk linje. Detta synes medföra att klass 9 a och 9 y skall ersättas med 9 h, humanistisk linje, 9 p, allmän praktisk linje, 9 t, teknisk linje, 9 mek., mekanisk linje, 9 m, merkantil linje, 9 ha, handelslinje, 9 s, social-ekonomisk linje och 9 ht, hushållsteknisk linje. För jordbruksyrket intresserade elever hänvisar skolberedningen till den tekniska och mekaniska linjen. Förslaget är f. n. föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Om det framlagda förslaget genomföres, kan det väntas få till följd, att ungdomar med håg och fallenhet för jordbruksyrket, när de en gång beträtt den mekaniska eller tekniska linjen, kommer att få mindre intresse för jordbruket och måhända fortsätta sin yrkesutbildning i den tekniska fackskolan, om de icke under tiden får tillfälle att hålla kontakt med jordbruket. Klubbverksamheten får, om skolberedningens nu framlagda förslag genomföres, än betydelsefullare uppgifter såtillvida, att ungdom med intresse för jordbruk i stor utsträckning blir hänvisad till denna verksamhet för förberedande yrkesutbildning i jordbruket under den nioåriga skolgången.

Framhållas må, att värdet av en klubbverksamhet, där medlemmarna har egna ekonomiska företag, intygats och omvitnats av alla, som haft beröring därmed. Kommittén, som anser det obehövt att här lämna en utförlig redovisning häröver, hänvisar till de utredningar i ämnet, som omförmälts i ett tidigare avsnitt.

Kommittén vill därutöver endast peka på den betydelse, en sådan klubbverksamhet har för att öka insikterna om och förståelsen för betydelsen av utbildning och fortbildning i jordbruket. Inte bara de deltagande ungdomarna utan även deras föräldrar påverkas härav. För de äldre utgör ungdomarnas enligt rationella principer planerade ekonomiska företag med tillhörande kalkyler och redovisning ofta ett incitament att kontakta rådgivningsverksamheten. Erfarenheten både från vårt land och från andra länder ger vid handen, att den första kontakten mellan jordbrukaren och råd-

givaren i många fall på ett eller annat sätt föranletts av ungdomens klubb-
arbete. För de unga medför deltagande i klubbverksamheten bl. a. ökade
insikter om att jordbruket kräver goda yrkeskunskaper samt en önskan och
strävan att fylla detta behov genom fortsatt yrkesutbildning i jordbruk.

För allt flera står det klart — och det är för övrigt styrkt genom särskilda
undersökningar både i vårt land och i andra länder — hur viktig för att icke
säga nödvändig utbildning är för yrkesutövarna i våra dagars jordbruk.
För framtida yrkesutövare inom jordbruket blir utbildningen än nödvän-
digare. Om det samtidigt beaktas, att av de ungdomar, som ägnar sig åt
jordbruket, f. n. mindre än en fjärdedel förskaffar sig egentlig yrkesutbild-
ning, framstår det som synnerligen angeläget att hos ungdomen väcka och
stimulera intresset för att förskaffa sig sådan yrkesutbildning. Som ovan
framhållits bör enligt kommitténs mening ett effektivt och realistiskt bedri-
vet klubbarbete verksamt bidra här till.

Klubbverksamhetens organisation

I direktiven för jordbruksupplysningskommittén har anförts att i första
hand borde undersökas, huruvida icke statens stöd till klubbverksamheten
bland ungdomen på landsbygden skulle kunna få samma utformning, som
tillämpades inom det fria och frivilliga folkbildningsarbetet. Härmed torde
ha avsetts statsbidrag till studiecirkelverksamhet enligt bestämmelserna i
4 kap. kung. nr 508/1947 angående statsbidrag till det fria och frivilliga folk-
bildningsarbetet med däri gjorda ändringar. Bidrag av statsmedel enligt
nämnda kungörelse utgår bl. a. dels för organisations- och administrations-
kostnader till av skolöverstyrelsen godkänt riksförbund för studiecirkelverk-
samhet, dels till anordnande av studiecirkelklar. Bestämmelserna i kungörel-
sen avser emellertid endast i huvudsak grunderna för bidrag och behand-
lar icke själva organisationen av studiecirkelverksamheten. Härtill återkom-
mer kommittén i samband med behandling av frågan om bidragsgrunder
för klubbverksamheten.

Som framgår av förut lämnad redogörelse för tidigare förslag och ställ-
ningstaganden har i alla hittillsvarande diskussioner om klubbverksam-
hetens organisation i huvudsak två meningsriktningar gjort sig gällande.
Den ena har betraktat verksamheten mera undervisningsmässigt och där-
för velat samordna den med hushållningssällskapens undervisnings- och
upplysningsverksamhet samt på grund därav föreslagit, att huvudmanna-
skapet mer eller mindre starkt skulle vara knutet till hushållningssällska-
pen. Som motiv för detta förslag har även framhållits bl. a., att verksam-
heten därigenom skulle kunna få ökad utbredning också där vederbörande
ungdomsorganisation icke vore särskilt väl företrädd. Den andra menings-
riktningen har lagt största vikt vid att här är fråga om en rörelse, som helt
bör ledas och handhas av ungdomsorganisationen själv, »en verksamhet

för ungdomen att bedrivas genom ungdomen och av ungdomen». Härvid har också hänvisats till att JUF under årens lopp utvecklats och lett en betydande klubbverksamhet.

Enligt kommitténs mening har båda uppfattningarna fog för sig. Erfarenheten från andra länder har också visat, att det går att bedriva effektiv klubbverksamhet enligt båda modellerna. I Förenta staterna bedrivs sålunda, som på annat ställe framhållits, en framgångsrik klubbverksamhet av jordbrukets till lantbrukets fakulteter knutna rådgivningsverksamhet. I flera länder särskilt i England och Finland har härför inrättade ungdomsorganisationer organiserat en omfattande och effektiv klubbverksamhet.

Kommittén har ingående övervägt organisationsfrågan och därvid särskilt beaktat, att det nu gäller att finna en lösning, om vilken olika meningsriktningar kan förenas. Klubbverksamheten har så stora värden för den ungdom, som framdeles skall ägna sig åt jordbruk och närstående näringar, att den icke längre kan tillåtas vara ett objekt för olika intressetvister och splittringstendenser. Erfarenheten har visat, att nu gällande ordning, som grundades efter beslut av 1954 års riksdag — och som för övrigt avsågs att gälla endast t. v. — på vissa håll icke fungerar tillfredsställande, utan leder till tvister och splittring till förfång för klubbverksamheten.

Till en början vill kommittén till närmare granskning upptaga de olika förslag till lösning, som skulle kunna tänkas komma i fråga och av vilka flertalet framförts tidigare.

En tänkbar lösning vore, att själva huvudmannskapet för klubbverksamheten på länsplanet uppdroges åt hushållningssällskapen, varvid samarbete med skogsvårdsstyrelserna finge förutsättas beträffande klubbarbetet på det skogliga området. Sällskapen skulle ha att uppbära statsbidrag, utverka ortsbidrag, anställa instruktörer, leda och övervaka allt klubbarbete inom resp. områden samt ställa instruktörer till förfogande för sådant arbete, oberoende av klubbarnas organisationstillhörighet m. m. Den centrala ledningen av verksamheten kunde förslagsvis uppdragas åt lantbruksstyrelsen eller någon nämnd under lantbruksstyrelsen, i vilken JUF och andra ungdomsorganisationer vore representerade.

Förslag med i huvudsak denna utformning framlades 1942 av hushållningssällskapsutredningen, som ansåg, att lantbruksstyrelsen centralt skulle leda verksamheten. Samarbete förutsattes skola äga rum med JUF och andra ungdomsorganisationer med klubbverksamhet på sitt program. Såsom anförts i tidigare avsnitt lades också detta förslag av Kungl. Maj:t till grund för principproposition, som av riksdagen godkändes. Efter ytterligare utredning av lantbruksstyrelsen 1945 — som i stor sett endast föreslog den ändringen, att styrelsen för frågor rörande klubbverksamheten skulle ha en rådgivande nämnd, jordbrukets ungdomsnämnd, vars ledamöter skulle utses av styrelsen efter förslag av hushållningssällskap och ungdomsorga-

nisationer inom jordbruket — framlades ärendet på nytt i proposition till 1947 års riksdag. Vederbörande departementschef uttalade därvid, att betänkligheter kunde resas mot en överflyttning till hushållningssällskapen av klubbverksamhetens ledning samt att, därest en sådan överflyttning skulle ske, frågan om gränsdragningen mellan hushållningssällskapens och JUF:s uppgifter icke vore helt utredd. På grund därav ansåges ytterligare utredning nödvändig beträffande klubbarbetets ledning. Riksdagen anslöt sig till detta uttalande.

Lantungdomskommitténs majoritet framlade 1949 i princip samma förslag som hushållningssällskapsutredningen. På länsplanet skulle hushållningssällskapen vara huvudmän för klubbverksamheten, medan den centrala ledningen skulle handhas av lantbruksstyrelsen. Ledningen av arbetet i hushållningssällskapsområdet skulle emellertid handhas av en av sällskapet tillsatt nämnd, bestående av 5—9 ledamöter, representerande — förutom hushållningssällskapet — organisationer med intresse för ungdomsverksamhet. Förslaget föranledde icke till någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida.

Efter ytterligare utredning och förslag av lantbruksstyrelsen 1953, föreslog Kungl. Maj:t i proposition till 1954 års riksdag, att klubbverksamheten på jordbrukets och skogsbrukets områden på länsplanet skulle handhas av en klubbkommitté med 5 till 9 ledamöter representerande hushållningssällskapet, skogsvårdsstyrelsen och på området verksamma ungdomsorganisationer. Centralt skulle verksamheten ledas av lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen, vilka skulle biträdas av en rådgivande nämnd med representanter för — förutom styrelserna — bl. a. Hushållningssällskapens förbund, JUF och ungdomsorganisationer, som bedreve klubbverksamhet i mera väsentlig omfattning på berörda områden. Förslaget godtogs icke av riksdagen, väsentligen med den motiveringen att en ny utredning rörande frågan om statligt stöd till ungdomsvårdande verksamhet väntades bli tillsatt av chefen för ecklesiastikdepartementet.

Av denna redogörelse för organisationsfrågans behandling framgår, att förslag med i princip hushållningssällskapen såsom huvudmän för klubbverksamheten på länsplanet framlagts upprepade gånger under de senaste 20 åren. Inget av dessa har emellertid slutgiltigt godtagits. Jordbruksupplysningskommittén har därför icke ansett det vara realistiskt att åter föreslå någon organisationsform med hushållningssällskapen såsom huvudmän.

En annan tänkbar lösning skulle vara, att, liksom i fråga om studiecirkelverksamheten, riksförbund med klubbverksamhet av här åsyftat slag på sitt program och som fyllde vissa villkor skulle kunna godkännas för bedrivande av sådan verksamhet och erhålla statsbidrag härför. Villkoren skulle bl. a. innebära, att förbundens organisation kunde anses godtagbar, att förbunden vore självbestämmande, att de hade till huvudsaklig uppgift att

bedriva sådan klubbverksamhet, som här avsågs, att de bedreve klubbverksamhet av viss omfattning, förslagsvis omfattande 2.000 medlemmar med egna företag, att de hade särskild ekonomisk förvaltning samt att verksamheten leddes av person med av tillsynsmyndigheten (lantbruksstyrelsen i samråd med skogsstyrelsen) godkänd kompetens. Enligt de här skisserade linjerna synes den centrala ledningen av klubbverksamheten kunna ges en tillfredsställande lösning.

På länsplanet synes studiecirkelverksamhetens organisation däremot icke utgöra någon lämplig förebild för klubbverksamheten. Studiecirkelverksamhet — och detsamma gäller ungdomens fritidsverksamhet — synes sålunda utan olägenhet kunna bedrivas av flera läns- eller distriktsorganisationer, medan klubbverksamhet med egna företag bör vara samordnad under en ledning i distriktet, bl. a. för att instruktörerna skall kunna effektivt utnyttjas. Mellan studiecirkelverksamheten och fritidsverksamheten å ena sidan och klubbverksamheten å andra sidan råder nämligen en väsentlig artskillnad.

De verksamma krafterna inom studieförbundens distrikt är för studiecirkelverksamheten instruktörer och studieledare, inom fritidsverksamheten instruktörer och ungdomsledare. Instruktörerna inom studiecirkelverksamheten har till uppgift att organisera denna samt vara de lokala förbunden behjälpliga med studiearbetets planläggning och utformning. I regel har de icke att avlägga besök hos de olika studiecirkelverksamheterna och än mindre hos de enskilda cirkelmedlemmarna. Den viktigaste uppgiften för instruktörerna för ungdomsorganisationernas fritidsverksamhet är att organisera och medverka i kursverksamheten för utbildning av ungdomsledare. Vidare håller de genom resor kontakt med lokalföreningarnas styrelser. I viss utsträckning får de tillfälle att besöka de lokala ledarna och grupperna, men de avlägger naturligtvis icke besök hos de enskilda medlemmarna.

De verksamma krafterna i distrikten inom klubbverksamheten är instruktörerna och klubbledarna. Instruktörernas uppgift är att biträda med att organisera klubben, att hjälpa klubbarna med program samt att medverka i organiserandet av tävlingar, men de är i första hand lärare. I den egenskapen har de att avlägga besök både hos klubbarna och deras enskilda medlemmar.

Om flera olika distrikt av ungdomsorganisationer självständigt och var för sig skulle bedriva klubbverksamhet med egna instruktörer, skulle instruktörerna komma att resa om varandra för att besöka sin organisation tillhörande klubbar och klubbmedlemmar. Dubbelarbete och minskad effektivitet i fråga om instruktörernas utnyttjande skulle icke kunna undvikas. Splittring av verksamheten och tvistigheter mellan organisationerna torde heller icke kunna undvikas. Dessutom torde svårigheter uppstå för hushållningssällskapen och skogsvårdsstyrelserna att biträda de olika organisationerna med experthjälp. Det bör kanske tilläggas att, om statsbidrag för

upplysningsverksamheten på jordbrukets område skulle utgå till, förutom sällskapen, även annan organisation för bedrivande av upplysningsverksamhet bland jordbrukarna, detta skulle anses föga rationellt. Det måste då även vara irrationellt att med statsbidrag stödja mer än en organisation på länsplanet för bedrivande av förberedande yrkesutbildning bland jordbrukets ungdom.

På grund härav bör som redan anförts vid denna organisationsform verksamheten inom de godkända riksförbundens distrikt samordnas i en nämnd, förslagsvis kallad klubb nämnd. Nämndens sammansättning bör vara fastställd. För att distrikt överhuvudtaget skall få utse representant i nämnden, bör det ha viss verksamhet, förslagsvis 100 klubbmedlemmar med egna företag. Distriktens representation i nämnden synes dessutom böra stå i visst förhållande till omfattningen av distriktens klubbverksamhet (anslutna klubbmedlemmar med egna företag), förslagsvis så, att de bör äga utse högst en representant för varje påbörjat 500-tal sådana medlemmar. Hus-hållningssällskap torde böra utse två ledamöter — därav en representerande lanthushåll — och skogsvårdsstyrelse en ledamot. Nämnden, som inom sig bör utse ordförande och vice ordförande, bör uppbära för verksamheten utgående statsbidrag och utverka behövlige lokala bidrag, självständigt förvalta ifrågavarande bidragsmedel samt anställa för verksamheten erforderlig personal.

Den senast diskuterade lösningen av organisationsfrågan skiljer sig vad beträffar länsplanet i princip icke väsentligt från förut omnämnda förslag. Från praktisk synpunkt har den en bättre utformning än nuvarande ordning såtillvida, att villkoren för att få inflytande i klubb nämnden klart anges. Likaså anges hur många ledamöter varje organisation får tillsätta i nämnden.

Klubbverksamheten får emellertid icke i denna form en ungdomsrörelses karaktär. Kontakt mellan ungdomens i klubb nämnden representerade distrikt och klubbmedlemmarna torde helt komma att saknas, då ju klubbmedlemmarna såsom sådana icke har någon annan organisationstillhörighet än klubb nämnden. Det är också att befara att klubbarnas föreningsmässiga verksamhet och fritidsverksamhet kan bli lidande härpå.

Kommittén har kommit till den uppfattningen, att den bästa lösningen av organisationsfrågan skulle vara, att det bildades en särskild organisation, som skulle ha såsom enda uppgift att bedriva klubbverksamhet i jordbruk, skogsbruk och hushåll och därmed nära förenad förenings- och fritidsverksamhet inom de ungdomsgrupper, det här gäller. Härvid har kommittén också stött sig på de goda erfarenheter, som redovisas speciellt i Finland (som dock för språkets skull har två organisationer, en svensk- och en finskspråkig) och England, men även Norge, där statsbidrag ges till endast en organisation för klubbverksamhet. Organisationen skulle ha att uppfylla vissa av statsmakterna uppställda villkor. Villkoren skulle i huvudsak avse,

att organisationen hade till uppgift att bedriva klubbverksamhet, att den vore självständig och självbestämmande, att den vore öppen för medlemskap för enskilda och organisationer, som hade intresse av och ville stödja verksamheten, att den vore politiskt och religiöst neutral samt att den hade personal att leda verksamheten med kvalifikationer, som kunde godtagas av tillsynsmyndigheten. Bidrag av statsmedel för klubbverksamhet skulle utgå allenast till denna organisation.

Som av tidigare redogörelser framgår bedrivs f. n. 4H-klubbverksamhet med särskilt statsbidrag av JUF samt av vissa hushållningssällskap eller av särskilda inom flertalet hushållningssällskapsområden inrättade nämnder, klubb-nämnder, ungdomsnämnder etc. Bland ungdomsorganisationer är det väsentligen JUF och Förbundet Vi unga, som i någon större utsträckning är engagerade i klubbverksamheten. JUF har som framgår av vad ovan anförts den större delen härav. För att undersöka möjligheterna att nå en överenskommelse mellan Riksförbundet Sveriges 4H och Förbundet Vi unga om en lösning av organisationsfrågan enligt anförda riktlinjer uppdrog kommittén på ett tidigt stadium åt två av sina ledamöter, ordförandena i de båda nämnda organisationerna herrar Jonsson och Forslund, att med varandra överlägga härom. Sedermera har de båda organisationernas styrelser varit kallade till överläggning med kommittén. Slutligen har därefter ledamöterna av kommittén herrar Kull, Jonsson och Forslund haft till uppdrag att underhandla vidare med de båda styrelserna. Underhandlingarna har lett till att i princip enighet nåtts om att Riksförbundet Sveriges 4H och Förbundet Vi unga skulle samgå i ett nytt förbund för klubbverksamheten, i vilket all sådan verksamhet skulle bedrivas. Enighet har också nåtts i fråga om förbundets ändamål samt i princip om hur förbundet organisatoriskt skall vara uppbyggt. På tre punkter har enighet icke kunnat uppnås.

Styrelsen för Vi unga har sålunda ansett, att namnen på de båda i den nya organisationen uppgående organisationerna borde återspeglas i namnet på den nya organisationen och yrkat att denna skulle benämnas »Riksförbundet Sveriges 4H — Vi unga». Styrelsen för Riksförbundet Sveriges 4H har icke velat godtaga detta, utan föreslagit benämningen »Riksförbundet Sveriges 4H». Sistnämnda styrelse har dessutom yrkat 1) att kravet på medlemmarnas partipolitiska och religiösa neutralitet skulle i stadgarna preciseras, så att sammanslutning, som vore öppen för partipolitiska och religiösa organisationer, icke skulle betraktas som neutral i anförda avseenden och sålunda icke skulle kunna vinna medlemskap i riksförbundet samt 2) att för de nu till Riksförbundet Sveriges 4H anslutna s. k. specialförbunden skulle genom särskilt utsättande av deras namn i stadgarna anges, att de vore medlemmar, eller i varje fall att i stadgarna skulle föreskrivas att fackmässig verksamhet skulle av det nya riksförbundet bedrivas med erforderligt bistånd av specialförbunden JUF, FSU och FHU. De anförda kraven har icke kunnat godkännas av styrelsen för Vi unga, som förklarar, att ifråga-

varande bestämmelser borde få en mera allmän lydelse, som i sak tillgodosåge de önskemål, styrelsen för Riksförbundet Sveriges 4H framställt.

De kvarstående skiljaktigheterna mellan de båda förbundsstyrelsernas yrkanden är enligt kommitténs mening icke större än att de bör kunna praktiskt överbryggas. Vad först namnfrågan beträffar, är namnet Riksförbundet Sveriges 4H kort. Det anger klart förbundets verksamhet och har även den fördelen att lätt kunna förstås över gränserna. I stora delar av världen är nämligen 4H-rörelsen känd och utövad. Å andra sidan har från Förbundet Vi unga anförts, att dess namn borde på något sätt ingå i det nya förbundets namn för att ange, att förbundet samgått med Sveriges 4H i det nya klubbförbundet. Ofta brukar en sammanslagning av två företag resultera i att båda företagens namn till en början ingår i det nybildade företagets namn, varefter, sedan någon tid gått, namnet förenklas. Ett sådant förfaringssätt bör enligt kommitténs mening även kunna vara tänkbart i detta fall.

Villkoret att det nya riksförbundet skall vara partipolitiskt och religiöst neutralt kan förslagsvis i stadgarna utformas på följande sätt: »Riksförbundet är en partipolitiskt och religiöst neutral organisation. Riksförbundet vill verka för ett förtroendefullt förhållande till andra ungdomsrörelser och därvid även till partipolitiska och religiösa sådana.» Med denna utformning måste önskemålet om partipolitisk neutralitet vara helt tillgodosett. Under hänvisning till stadgarna bör varje försök att vid förbundets sammanträden i stämman, förtroenderådet eller styrelsen ta upp politiska eller religiösa frågor kunna avvisas. Det kan tilläggas, att den föreslagna utformningen är vanlig i organisationer, där kraven på partipolitisk och religiös neutralitet ställes höga.

För att de s. k. specialförbunden skall tillförsäkras möjlighet att vinna medlemskap i det nya riksförbundet kan paragrafen om medlemskap förslagsvis utformas på följande sätt: »Medlemskap i riksförbundet kan vinnas — förutom av länsförbund av 4H — av enskild person samt sammanslutning, som har till uppgift att verka för ökade fackkunskaper om landsbygdens näringar hos ungdomen och att främja ungdomens utveckling till yrkeskunniga och goda medborgare, ävensom av varje annan sammanslutning, som vill bidra till förverkligandet av förbundets ändamål.»

Med denna utformning av paragrafen om medlemskap bör specialförbunden efter att ha omorganiserats till självständiga förbund kunna bland de första anslutas till det nya riksförbundet. Därmed är styrelsens för Riksförbundet Sveriges 4H praktiska önskemål helt tillgodosett. Rent formellt synes det för övrigt mindre lämpligt att i en sammanslutnings stadgar namngiva organisationer, som skall vara anslutna. Det bör vara dessa obetaget att bestämma, om de skall bli medlemmar eller icke. Kommittén finner det självklart, att det nya riksförbundet i alla avseenden skall samarbeta med

anslutna organisationer med likartade uppgifter, bl. a. för att effektivt utnyttja i organisationerna anställd personal, varvid överenskommelse här- om bör kunna träffas. Detta bör i allra högsta grad gälla specialförbunden.

För handhavande av de olika arbetsuppgifter, som avser den centrala ledningen av klubbverksamheten, bör hos riksförbundet anställas behövlig personal med uppgift att biträda klubbverksamhetens funktionärer, medverka i organiserandet av fortbildning och rikstävlingar samt hålla de i klubbverksamheten verksamma befattningshavarna à jour med utvecklingen på klubbarbetets och rådgivningsverksamhetens områden. I arbetsuppgifterna bör även ingå redigering, framställning och distribution av för klubbverksamheten erforderligt arbetsmateriel. För detta ändamål bör med nuvarande omfattning av verksamheten följande befattningshavare finnas, nämligen en sekreterare, en agronom, en skogssakkunnig, en hemkonsulent, en kontorist samt två skriv- och expeditjonsbiträden.

För klubbverksamheten på länsplanet bör på samma sätt bildas förbund av 4H enligt i huvudsak samma mönster som riksförbundet. Som medlemmar bör i första hand antagas klubbkretsar, bestående av flera klubbar omfattande ett lämpligt område, eller enskilda klubbar. Därutöver bör sammanslutning på länsplanet, vars riksorganisationer kunnat vinna inträde i Riksförbundet Sveriges 4H, kunna antagas som medlemmar av länsförbund. För att säkra samarbetet med hushållningssällskap och skogsvårdsstyrelser och få deras medverkan i fackfrågor bör i länsförbundets styrelse hushållningssällskapet utse två ledamöter, en representerande jordbruk och en hem och hushåll, samt skogsvårdsstyrelsen en ledamot. Länsförbunden bör ha till uppgift att leda verksamheten inom sina respektive områden, uppbära statsbidrag från riksförbundet, utverka behövliga lokala bidrag, förvalta sina medel och i samråd med riksförbundet anställa för verksamheten erforderlig personal. Kommittén förutsätter, att statsbidrag för den lokala verksamheten fördelas av riksförbundet efter samråd med tillsynsmyndigheten.

4H-klubb bör helst omfatta 10—20 medlemmar. Under särskilda omständigheter kan lägre medlemsantal godtagas, dock i regel icke lägre än fem. Såsom tidigare anförts bör den främsta uppgiften för klubbmedlemmarna vara att delta med egna företag. De bör emellertid även kunna utöva studier i studiecirklar, fritidssysselsättning av olika slag, tävlingar, idrott och föreningsmässig verksamhet etc. Minst tre fjärdedelar av klubbens medlemmar bör emellertid ha egna företag. Detta bör utgöra villkor såväl för statsbidrag som för anslutning till länsförbund. Ungdomar, som önskar bedriva fritidsverksamhet men icke är intresserade av den yrkesutbildande företagsverksamheten, bör kunna få sina intressen tillgodosedda inom ramen för annan gruppverksamhet.

I fråga om de egna företagen anser kommittén att man i princip bör fort-

sätta efter samma linjer som för närvarande. I ett tidigare avsnitt har kommittén redogjort härför. Det torde få ankomma på vederbörande tillsynsmyndighet att följa utvecklingen och tillse, att företagen är av sådant slag och att sådana minimikrav uppställas, att verksamheten blir till gagn för det syfte, för vilket den är avsedd.

Kommittén föreslår sålunda, att i stället för det nuvarande Riksförbundet Sveriges 4H och Förbundet Vi unga en ny organisation för klubbverksamheten bildas i huvudsaklig överensstämmelse med det skisserade förslaget och att denna organisation ensam får uppbära statsbidrag för anordnande av klubbverksamhet, i vilken medlemmarna är verksamma med egna företag. I fråga om genomförandet av förslaget vill kommittén anföra följande.

Till en början vill kommittén erinra om att anslag för klubbverksamheten f. n. beviljas av riksdagen att avse det kalenderår, under vilket anslaget beviljas. Detta innebär, att för täckande av verksamhetens kostnader under första halvåret behövlige medel måste förskottas av klubborganisationen, vilket redan nu medför stora svårigheter. Allteftersom verksamheten ökar och med de höjda bidrag, kommittén förordar, blir svårigheterna ännu större. Kommittén vill därför föreslå, att man övergår till en sådan ordning, att det anslag, riksdagen under ett visst år beviljar, skall avse verksamheten under det närmast följande budgetåret. Detta medför, att riksdagen vid övergången måste anvisa anslag för ett och ett halvt år.

Därest det av kommittén framlagda förslaget i princip godtages av statsmakterna vid nästa års riksdag, torde beslutet härom böra träda i kraft från den 1 juli 1963. Riksförbundet Sveriges 4H och Förbundet Vi unga bör omedelbart, efter det riksdagen fattat sitt beslut, påbörja åtgärder för det nya riksförbundets bildande. Arbetet härmed bör även innefatta förhandlingar om överförandet av Riksförbundet Sveriges 4H:s och Förbundet Vi ungas tillgångar och skulder till det nya riksförbundet eller på vad sätt utvecklingen eljest skall ske. Den personal, som är verksam i klubarbetet, förutsättes kunna övertagas av den nya organisationen. Det hela bör kunna bedrivas i sådan takt, att man i stort sett är färdig med omorganisationen hösten 1962. Vid framläggande av förslag om anslag till 1963 års riksdag bör detta avse dels medel för fortsättande av verksamheten i nuvarande form för första halvåret 1963 och dels medel för bedrivande av verksamheten enligt den nya formen för budgetåret 1963/64.

Om den här skisserade tidtabellen för genomförandet av den föreslagna organisationen följes, innebär det sålunda, att klubbverksamheten skulle komma att bedrivas i nuvarande form under ytterligare ett och ett halvt år. För att verksamheten skall kunna fortsättas i oförändrad omfattning under denna övergångstid är det enligt kommitténs mening nödvändigt, att nu utgående anslag till verksamheten uppräknas i anslutning till den kostnadsökning, som skett sedan 1954, då anslagen bestämdes till nuvarande belopp.

Medelsbehovet för klubbverksamheten

I tabell 3 har gjorts en uppskattning av hur stor andel av den totala medelstildelningen till ungdomsverksamheten, som klubbverksamheten under vissa år disponerat inom olika sällskapsområden. Därav framgår att för år 1959 ett belopp av sammanlagt omkring 931.000 kronor ansetts belöpa på klubbverksamheten. Motsvarande siffror för år 1958 och 1957 utgör i avrundade tal 809.000 kronor respektive 767.000 kronor.

I statsanslag för år 1959 har den lokala klubbverksamheten och praktiska ungdomsverksamheten erhållit 323.797 kronor. Av detta belopp har 98.200 kronor, som utgått från anslaget Bidrag till viss lokal klubbverksamhet, av Hushållningssällskapens förbund fördelats på olika hushållningssällskap. Återstående belopp, 225.597 kronor, som anvisats ur anslagen Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund och Bidrag till ungdomsverksamhet på skogsbrukets område, har av JUF fördelats på olika distrikt. De genom JUF fördelade bidragen har även utnyttjats för annan ungdomsverksamhet.

Såsom framgår av tabell 4 var år 1959 i klubbverksamheten jämte annan ungdomsverksamhet 37 befattningshavare helårsanställda, 41 delårsanställda och 38 deltidanställda.

Under år 1959 var antalet klubbmedlemmar med ekonomiska företag enligt förut lämnad redovisning 18.887. Medlemsantalet i klubbarna varierar emellertid ganska väsentligt inom olika områden. Södra Sveriges slättbygger redovisar sålunda ett stort antal medlemmar per klubb, under det att i andra områden antalet medlemmar är betydligt lägre. Antalet verksamma klubbar under år 1959 kan ej med säkerhet angivas, då för några områden statistik däröver saknas, men torde kunna uppskattas till 1.570. Fördelas kostnaderna för år 1959 på antalet klubbmedlemmar med ekonomiska företag, blir den genomsnittliga kostnaden 49 kronor per klubbmedlem. Fördelas kostnaderna per klubb, erhålles en kostnad av 593 kronor i medeltal.

Antalet klubbar och klubbmedlemmar med ekonomiska företag inom ett område ger enligt kommitténs mening en tillfredsställande bild av verksamhetens omfattning och den nuvarande kostnaden härför bör kunna läggas till grund för bedömning av medelsbehovet för den lokala klubbverksamheten. Det bör emellertid påpekas, att för närvarande på vissa håll skiljaktigheter förekommer beträffande verksamhetens inriktning, vilket bl. a. är beroende på lokala förhållanden, tillgängliga resurser och olika grad av intresse för verksamheten hos ungdomen. Inom vissa områden torde instruktörernas arbete mera ägnas de egna företagen i verksamheten, medan inom andra organisationsarbetet inom klubbarna, såsom samarbetsträning, grupparbete, grupptävlingar och annan föreningsmässig verksamhet tar större delen av funktionärernas tid i anspråk. En viss tid torde även ägnas arbetet med anskaffande av medel för verksamheten, exempelvis genom organiserande av lotteriverksamhet m. m. Som framgår av redogörel-

sen över klubbverksamhetens ekonomi har JUF för år 1959 redovisat i runt tal 150.000 kronor som intäkter genom distriktsorganisationernas egen verksamhet.

Ett betydande antal klubbmedlemmar redovisar ej egna företag, men deltagar i klubarbetet. Det förekommer även, att instruktörer anställs med anlåtande av lokala medel och med uppgift att arbeta inom primärkommun eller motsvarande område. Redovisat antal klubbmedlemmar med ekonomiska företag kan i dylika fall vara förhållandevis lågt, även om en intensiv klubbverksamhet bedrivs.

JUF hade år 1959 för ledning av den lokala klubbverksamheten anställda förutom förbundssekreterare två förbundskonsulenter och en förbundsinstruktör. Dessutom fanns följande personal, nämligen en kamrerare, en kassör, två skrivbiträden och en materialförvaltare. Som framgår av sammanställningen på sidan 28 uppgick under år 1959 JUF:s kostnader för den centrala verksamheten till 267.589 kronor, varav 84.403 kronor utgjorde statsbidrag.

Bidragsgrunder

Innan kommittén närmare behandlar frågan om vilka grunder, som lämpligen bör tillämpas vid beviljande av statsmedel till förevarande verksamhet, vill kommittén här något ingå på de normer, som i detta hänseende gäller för annan jämförbar utbildningsverksamhet.

Enligt kungörelsen den 19 december 1958 (nr 665) om statsbidrag till *driftkostnader för det allmänna skolväsendet* med däri genom kungörelsen nr 302/1960 vidtagen ändring äger kommun erhålla statsbidrag till sina kostnader för bl. a. driften av folkskolor, fortsättningsskolor och försöksskolor (obligatoriska skolor). Bidraget utgår i form av dels allmänt driftbidrag och dels särskilda bidrag för försöksskolor.

Allmänt driftbidrag beräknas med hänsyn till antalet i föreskrivna ordning inrättade rektors- och lärartjänster, varvid summan av de bidragsgrundande tjänsternas årslönebelopp utgör bidragsunderlag för det allmänna driftsbidraget. Detta senare utgår med det för obligatoriska skolväsendet i kommunen beräknade bidragsunderlaget minskat med för varje hel tjänst en kommunandel, som utgör lägst 450 kronor i hyresgrupp 1 och högst 1.340 kronor i hyresgrupp 5.

Kostnaderna för det obligatoriska skolväsendet bäres sålunda till en del av staten och till en del av kommunerna. Enligt uppgift i 1957 års skolberednings betänkande »Grundskolan» (SOU 1961:30) svarade kommunerna år 1957 för 45,9 % av kostnaderna för det obligatoriska skolväsendet. Enligt skolberedningens kostnadsberäkningar skulle kommunernas andel av kostnaderna för det obligatoriska skolväsendet för budgetåret 1962/63 komma att utgöra 40,6 %. Härvid är dock att märka, att dessa kostnader

innefattar kostnader för lärarlöner, lokaler, inventarier, skolskjutsar, inackordering, materiel, pedagogiska hjälpmedel, fria läroböcker, skolhälsovård, skolmåltider, administration etc. Då kostnaderna för klubbverksamheten till övervägande del utgöres av kostnader för avlönande av instruktörer, bör jämförelse här göras med kostnaderna för lärarlöner. En sådan jämförelse utvisar, att kommunandelen enligt nämnda kostnadsberäkningar utgör för budgetåret 1962/63 endast 5,9 %. Statens andel av lärarlönerna i grundskolan uppgår sålunda till omkring 94 %.

Enligt kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 508) angående statsbidrag till *det fria och frivilliga folkbildningsarbetet* med däri sedermera vidtagna ändringar utgår bidrag av statsmedel för anordnande av studiecirkelars dels till riksförbund för studiecirkelverksamhet med minst 25.000 medlemmar och med viss omfattning av studiecirkel- och kursverksamhet och dels till fristående cirkelars.

Statsbidrag utgår för anordnande av allmänna studiecirkelars, som behandlar elementära ämnen av grundläggande karaktär eller ämnen av allmänt bildande karaktär, samt till ungdomscirkelars, som till övervägande del och med ett deltagarantal av minst fem vid varje cirkelsammanskomst har medlemmar i åldern 14—18 år och behandlar studiecirkelns ämnen på ett för ungdomen särskilt tillrättalagt sätt. För allmän studiecirkel utgår bidrag med högst hälften av kostnaden för handledararvode och studiemateriel, dock med högst 7 kronor 50 öre för studietimme. För ungdomscirkel utgår bidrag med högst tre fjärdedelar av kostnaden för handledararvode och studiemateriel, dock lägst 11 kronor för studietimme. För både allmän studiecirkel och ungdomscirkel gäller enligt av Kungl. Maj:t för varje budgetår lämnad föreskrift, att statsbidrag må utgå med sammanlagt högst 300 kronor för studiecirkel och budgetår. Bidrag av statsmedel för organisations- och administrationskostnader kan utgå till av skolöverstyrelsen godkänt riksförbund för studiecirkelverksamhet med högst hälften av förbundets utgifter för studiecirkelverksamheten, däri inräknade kostnaderna för av förbundet anordnade studieledare- och instruktionskurser samt för av förbundet anställda instruktörer och konsulenter.

Enligt vad kommittén inhämtat utgår bidrag till studiecirkelverksamhet även från kommuner och landsting efter varierande grunder. En del kommuner ger bestämda anslag per statsbidragsberättigad cirkel, andra viss procent av cirkelarnas kostnader. Landstingens bidrag utgår direkt till vederbörande distriktsorganisation.

Enligt kungörelsen den 30 juni 1954 (nr 575) angående statsbidrag till *ungdomens förenings- och fritidsverksamhet* med däri genom kungörelserna nr 307/1957 och 321/1961 vidtagna ändringar utgår sådant bidrag till riksorganisation, vars verksamhet är särskilt inriktad på ungdom i åldern 12—25 år, och till samarbetande sådana organisationer för anordnande av

kurser för utbildning av ungdomsledare (ungdomsledarkurser), för anställande av instruktörer inom ungdomsorganisationerna och för främjande av fritidsgrupper. För sådana kurser, som nu nämnts, utgår statsbidrag med tio kronor för varje kursdeltagare och kursdag. Därjämte utgår bidrag för kostnaderna för deltagarnas resor från hemorten till kursorten och åter.

Till riksorganisation, som förut nämnts, och till samarbetande sådana organisationer ävensom till riksförbund för studiecirkelverksamhet utgår statsbidrag för anställande av instruktörer med uppgift att handleda ungdom i sociala frågor och främja en kulturellt betonad eller eljest för ungdom lämplig aktiv fritidsverksamhet. Statsbidrag utgår med belopp motsvarande tre fjärdedelar av instruktörens årslön, dock högst 12.000 kronor för helt budgetår, samt till resekostnadsersättning och traktamente åt instruktören med högst 22 kronor för arbetsdag. Sistnämnda bidrag må ej överstiga 4.400 kronor för helt budgetår.

För främjande av fritidsverksamhet bland ungdom genom anordnande av fritidsgrupper utgår statsbidrag till dels av skolöverstyrelsen godkänt riksförbund för studiecirkelverksamhet, dels ock kommun under förutsättning, att vederbörande förbund eller kommun åtagit sig att vara huvudman för fritidsverksamheten. Med fritidsgrupp avses här en kamratkrets, vilken samlas för att bedriva planlagd fritidsverksamhet i överensstämmelse med de föreskrifter, skolöverstyrelsen meddelar. Statsbidrag för anordnande av fritidsgrupp utgår dels med belopp högst motsvarande hälften av de redovisade och godkända kostnaderna för handledning och materiel, dock icke med högre belopp än 4 kronor 50 öre för varje medlem, och dels med två kronor för varje medlem till bestridande av kostnad för lokal och därmed jämförlig utgift. Skolöverstyrelsen kan, om synnerliga skäl härtill föreligger, för handledning och materiel medgiva statsbidrag med högre belopp än som ovan sagts. Gruppen skall bestå av minst 5 och högst 25 medlemmar, som fyllt 12 men ej 25 år, och dess verksamhet skall omfatta minst 20 timmar, fördelade på minst 10 sammankomster.

Enligt vad kommittén inhämtat stödjdes ungdomens fritidsverksamhet även av kommunerna dels genom verksamhet i exempelvis ungdomsgårdar eller fritidsverksamhet vid skolorna, dels i vissa fall genom ekonomiska bidrag till på orten verksamma ungdomsföreningar.

Statsbidragsgivningen till folkbildnings- och ungdomsverksamheten har varit föremål för översyn av 1960 års folkbildningsutredning, som i sitt betänkande Folkbildningsarbete och ungdomsverksamhet (SOU 1961:44) bl. a. framlagt förslag om enhetligare regler för det statliga stödet till folkbildningsarbetet. Sålunda föreslås att bidrag till studiecirkelverksamhet skall utgå efter enhetliga grunder med 8 kronor per gruppstudietimme, beloppet fördelat så att 2 kronor 50 öre per gruppstudietimme utgår till studieförbund centralt och 5 kronor 50 öre per gruppstudietimme tilldelas den lokale an-

ordnaren av studiecirkel. Det till studieförbund föreslagna beloppet är avsett för i huvudsak pedagogiska eller i övrigt kvalitetshöjande åtgärder i syfte att stimulera studium av vissa ämnen eller vissa befolkningsgruppers deltagande i studiearbete. Vidare innebär utredningens förslag bl. a. en modifiering av bestämmelserna för utbildning av ungdomsledare och för bidrag till ungdomens fritidsverksamhet. Folkbildningsutredningens förslag är f. n. föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Enligt kungörelsen den 27 augusti 1951 (nr 664) om statsbidrag till *lantbruksundervisningsanstalter* med däri genom kungörelserna nr 178/1953 och 185/1957 vidtagna ändringar utgår till lantmannaskola, lantbruksskola och lanthushållsskola statsbidrag till avlönande av ordinarie, extra ordinarie och extra befattningshavare med det belopp, som erfordras för att täcka 90 % av kostnaderna för *dels* de avlöningsförmåner, vilka skall utgå till dessa befattningshavare, *dels* de arbetsgivarebidrag, som anstalterna har att för ifrågavarande befattningshavare erlægga enligt lagarna om allmän sjukförsäkring och moderskapshjälp. Till arvoden åt timlärare utgår statsbidrag med belopp, som lantbruksstyrelsen bestämmer i varje särskilt fall, dock högst med 14 kronor för varje undervisningstimme.

Statsbidrag för täckande av skolornas driftkostnader utgår med *dels* ett grundbidrag av 26 kronor för varje dag, då undervisning pågår, *dels* ock, om ej annat föreskrivits, ett tilläggsbidrag av 2 kronor 80 öre om dagen för varje elev, som deltagar i maskinskötarkurs, och 1 krona 40 öre om dagen för varje elev, som deltagar i annan undervisning. Bidrag får icke utgå med högre belopp än som motsvarar tre fjärdedelar av skolans av lantbruksstyrelsen godkända driftkostnader, sedan avdrag gjorts för influtna hyror för elevbostäder. Bidrag får icke heller utgå, därest icke från annat håll tillskjutes ett belopp motsvarande minst en tredjedel av statsbidraget till driftkostnader.

Såsom villkor för erhållande av statsbidrag skall gälla bl. a., att vid lantmannaskola eller lanthushållsskola elevantalet i huvudkurs uppgår eller ock i medeltal för de fem sista åren eller det mindre antal läsår, skolan varit i verksamhet, uppgått till minst 15 samt att det icke överstiger vid lantmannaskola 60 och vid lanthushållsskola 30; dock att, då fråga är om praktisk-teoretisk sommarkurs eller ladugårdsförmanskurs eller särskilda skäl föreligger, statsbidrag må beviljas, oaktat villkoren i fråga om elevantalet icke är uppfyllda.

Som framgår av den nu lämnade redogörelsen utgår statsbidrag till utbildnings- och studieverksamhet med betydligt större andel av kostnaderna än vad fallet är beträffande klubbverksamheten. Statsbidraget utgör sålunda vid de obligatoriska skolorna över hälften och räknat för lärarlöner mer än 90 % av kostnaderna, vid studiecirkelverksamheten hälften av kostnaderna för allmän studiecirkel och tre fjärdedelar för ungdomscirkel samt

vid ungdomens förenings- och fritidsverksamhet likaledes hälften och i fråga om vissa kostnader tre fjärdedelar. Vid lantbruksundervisningsanstalterna utgör statsbidraget 90 % av kostnaderna för avlönande av lärare. Då klubbverksamheten är av yrkesfostrande art och då densamma, med hänsyn till att enligt framlagt förslag någon särskild linje för jordbruket under nionde skolåret icke kommer att inrättas, i stor utsträckning får handha den förberedande yrkesutbildningen inom jordbruket, synes det, att denna verksamhet ur bidragssynpunkt icke bör intaga en sämre ställning än andra utbildningsformer. Kommittén vill därför föreslå, att statsbidrag till klubbverksamheten utgår med belopp motsvarande tre fjärdedelar av de sammanlagda kostnaderna för verksamheten.

Såsom tidigare anförts har statsbidraget hittills utgått med ett bestämt belopp oberoende av verksamhetens omfattning. Kommittén anser, att i likhet med vad som föreskrives exempelvis för studiecirkelverksamheten bidraget bör utgå i förhållande till den utsträckning, i vilken klubbverksamheten bedrivs. Därvid har övervägts, huruvida som grund för bidragstilldelningen bör gälla, att bidraget skall utgå för klubbmedlem med eget företag eller för klubb. Om klubbarna hade samma antal medlemmar med egna företag, skulle bidragstilldelning efter antalet klubbar ge samma resultat som efter antalet medlemmar med egna företag. Emellertid får icke förbises, att på vissa håll på grund av glesbebyggelse eller av annat skäl klubbar av normal storlek icke kan bildas. Klubbarna måste bli mindre och organisationens kostnader för att hålla kontakt med klubbarna blir större. Viss rättvisa skulle i dylika fall kunna uppnås genom att låta någon del av bidraget utgå per klubb. Denna del får dock icke vara för stor, enär det skulle kunna föranleda till bildandet av mindre klubbar än som även ur andra synpunkter vore lämpligt. Efter överväganden av olika alternativ, har kommittén kommit till den uppfattningen, att bidraget till en fjärdedel bör utgå efter antalet klubbar och till tre fjärdedelar efter antalet klubbmedlemmar.

Till studieförbund utgår som i det föregående redovisats statsbidrag med i princip hälften av godkända kostnader för verksamheten. Med hänsyn till att de i klubbverksamheten deltagande huvudsakligen finnes inom åldersgrupperna 11—18 år, torde det ej vara realistiskt att räkna med att medlemmarna i någon nämnvärd utsträckning skulle kunna lämna bidrag till finansiering av riksförbundets centrala verksamhet. Förbundet torde sålunda för sin verksamhet bli beroende av statsbidrag och det tillskott, som stödjande medlemmar och för verksamheten intresserade organisationer och företag kan lämna. Kommittén har därför efter noggrant övervägande funnit, att statsbidrag för klubbverksamhetens centrala ledning bör utgå med högre andel än till studieförbund eller med belopp motsvarande två tredjedelar av kostnaderna för densamma.

Befattningshavarnas utbildning och kvalifikationer

Kommittén har tidigare framhållit värdet av klubbverksamheten som yrkesutbildande och yrkesfostrande verksamhet. De funktionärer, som skall leda och medverka i denna, bör därför ha en härför lämpad utbildning. I sitt förenämnda betänkande (SOU 1960:39) har kommittén i kap. IX föreslagit en väsentlig höjning av kompetenskraven för hushållningssällskapens instruktörer, som enligt förslaget skulle verka såsom lokalrådgivare. Särskilt gäller detta kunskap i jordbrukets företagsekonomi. Kommittén har ansett, att driftsledarkursen, som avser specialutbildning för förvaltare och inspektor vid större jordbruk, borde med viss omläggning kunna ge de blivande lokalrådgivarna en lämplig utbildning. Dessutom skulle de ha att genomgå en särskild tre månaders kurs i pedagogik, psykologi, sociologi, rådgivningens metodik och hjälpmedel etc. Enligt kommitténs mening bör för verksamhetsledare inom länsorganisationerna och helårsanställda instruktörer vid klubbverksamheten i princip gälla samma kompetenskrav som för lokalrådgivare.

Klubbarbetets inriktning på jordbruk, skogsbruk samt hem och hushåll bör få ett sådant uttryck beträffande instruktörernas utbildning och kompetens, att klubbarna och deras medlemmar inom alla tre områdena kan få behövt biträde. Instruktörskåren bör sålunda bestå av personer utbildade i jordbruk, i skogsbruk samt i hem och hushåll alltefter behovet. För instruktörer i skogsbruk samt i hem och hushåll bör kvalifikationerna i tillämpliga delar och så vitt möjligt vara likvärdiga med vad som ovan föreslagits att gälla för instruktörer i jordbruk.

Såsom tidigare framhållits utnyttjas för närvarande i verksamheten utom helårsanställda befattningshavare, säsong- och deltidsanställda. Det är av vikt att sådan extra personal användes under sommarhalvåret i så stor utsträckning, att klubbmedlemmarna kan erhålla en tillfredsställande rådgivning vid skötseln av sina företag.

Utöver ovan angivna kompetenskrav, som huvudsakligen tar sikte på den fackmässiga utbildningen, torde det vara erforderligt att instruktörerna får genomgå en kortare kurs i ungdomsinstruktörsverksamhet. Sådana kurser bör vid behov kunna ordnas av riksförbundet för klubbverksamheten i samråd med lantbruksstyrelsen. Vidare torde det vara angeläget, att fortbildningskurser anordnas för instruktörerna. Tills vidare synes sådana kurser kunna anordnas av lantbruksstyrelsen efter samråd med det nya Riksförbundet Sveriges 4H och statsbidrag härför kunna utgå från det av lantbruksstyrelsen disponerade anslaget Särskilda utbildningskurser.

Framgången i klubbarbetet beror i hög grad på klubbledarna. Det är därför viktigt, att intresserade och kunniga ledare utses. Lämplig rekryteringsbas för sådana ledare utgör de ungdomar, som under några år deltagit i klubbarbetet. Den praktiska erfarenhet, som de därvid erhållit, måste emel-

lertid kompletteras med genomgång av klubbledarkurser. Dessutom bör fortbildningskurser anordnas för dem som under flera år står kvar som klubbledare. Kurser för klubbledare bör tills vidare kunna anordnas av hushållningssällskapen i samråd med länsorganisationerna av 4H med bidrag från anslaget Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering.

Kommittén ingår icke på någon närmare beräkning av personalbehovet för den lokala klubbverksamheten. I det föregående har kommittén föreslagit, att bidragstilldelningen skall ske efter vissa grunder med hänsyn till verksamhetens omfattning. Det bör ankomma på länsorganen för klubbverksamheten att anställa erforderlig personal. Som regel bör dock enligt kommitténs mening inom varje hushållningssällskapsområde finnas en heltidsanställd verksamhetsledare. I områden, där verksamheten är av större omfattning, torde man böra räkna med att verksamhetsledare får placeras i 15 lönegraden eller samma lönegrad som jordbruksupplysningskommittén föreslagit för lokalrådgivare hos hushållningssällskap samt instruktörer och medhjälpare efter kompetens och arbetsuppgifter i 12 lönegraden och i vissa fall i lägre lönegrad.

Av stor betydelse är, att hushållningssällskapens tjänstemän beredes tillfälle lämna sin medverkan i sådana fall, där deras sakkunskap kan vara erforderlig, exempelvis för föredrag, som anordnas vid klubbmöten m. m. Konsulenterna bör i egenskap av specialister kunna medverka vid utbildning och fortbildning av klubbledare. Sådan utbildning bör dock, såsom hittills i stor utsträckning även skett, ingå i sällskapens kursverksamhet. Många av lärarna vid lantbruksundervisningsanstalterna har ordinarie tjänstgöring vid skolorna under vinterhalvåret och fyllnadstjänstgöring vid andra institutioner, exempelvis hushållningssällskapen, under sommarhalvåret. Kommittén anser, att de vid sin fyllnadstjänstgöring i hushållningssällskapen bör kunna medverka i klubbverksamheten med mera krävande uppgifter, som svarar mot deras kvalifikationer, t. ex. utarbetande av planer för klubbverksamheten inom en länsorganisation m. m.

Anslagsberäkning

Med utgångspunkt i den för år 1959 uppskattade kostnaden för klubbverksamheten, som per klubb utgör 593 kronor, blir statsbidragsandelen — beräknad på ovan föreslaget sätt med tre fjärdedelar därav — 445 kronor. En fjärdedel härav utgör 111 kronor och återstoden fördelad på antalet medlemmar i medeltal per klubb utgör 28 kronor. Kommittén vill föreslå, att statsbidragsbeloppen bestämmas till 110 kronor för klubb och 28 kronor för klubbmedlem med eget företag.

Som ovan anförts utgjorde år 1959 antalet klubbmedlemmar med egna företag i runt tal 19.000 och antalet klubbar 1.600. Vid en förbättring av de ekonomiska resurserna för verksamheten torde denna efter hand komma att utvidgas väsentligt. Med hänsyn härtill utgår kommittén från 20.000

klubbmedlemmar och 1.700 klubbar som skäligt beräkningsunderlag under första året. Statsbidragsbehovet för den lokala verksamheten skulle med ledning härav kunna beräknas till $(28 \times 20.000 + 110 \times 1.700 =)$ 747.000 kronor.

I ett tidigare avsnitt har JUF:s centrala kostnader för 1959 beräknats till 267.590 kronor. Beloppet torde emellertid täcka vissa kostnader för annan verksamhet än klubbverksamhet.

För handhavande av de olika arbetsuppgifter, som avser den centrala ledningen av klubbverksamheten, har kommittén med nuvarande omfattning av klubbverksamheten räknat med en sekreterare, en agronom, en skogssakkunnig, en hemkonsulent, en kontorist samt två skriv- och kontorsbiträden. Härtill kommer kostnader för resor, expenser, hyror, styrelse och stämmor, upplysningsmaterial etc. Kommittén har beräknat de sammanlagda kostnaderna härför till 230.000 kronor.

I likhet med vad som föreslagits beträffande den lokala klubbverksamheten anser kommittén, att statsbidrag till den centrala verksamheten bör utgå efter schematiska grunder. Som underlag härför torde antalet klubbmedlemmar med egna företag tills vidare kunna användas. Om kostnaderna för den centrala verksamheten beräknas till 230.000 kronor utgör två tredjedelar härav i runt tal 153.000 kronor. Fördelas detta belopp på antalet medlemmar, för närvarande 19.000, erhålles beloppet 8 kronor per medlem. Kommittén föreslår, att statens bidrag till riksförbundets verksamhet utgår med 8 kronor per klubbmedlem med redovisat eget företag, vilket uträknat på 20.000 medlemmar utgör 160.000 kronor. Det sammanlagda anslagsbehovet skulle sålunda uppgå till $747.000 + 160.000$ eller 907.000 kronor.

Som framgår av tidigare avsnitt har JUF ända sedan år 1921 åtnjutit statsbidrag för sin verksamhet. Sedan Rockefellerstiftelsen 1934 upphörde med sitt stöd till klubbverksamheten höjdes statens bidrag år 1935 till JUF väsentligt. Ehuru statsmakterna icke synes ha gjort något uttalande, som direkt anger hur stor del av JUF:s anslag som skulle avse klubbverksamheten respektive annan JUF:s verksamhet, har anslaget sedan sistnämnda tidpunkt de facto till större delen använts för att bestrida kostnader för klubbarbetet. Om klubbverksamheten i sin helhet överföres på ett nytt riksförbund, synes JUF:s uppgifter böra bli att samla äldre ungdom till fortsatt självverksamhet med yrkesutbildande och yrkesfostrande inriktning. Särskilt torde härvid böra nämnas tävlingar i utförande av olika arbeten samt andra tävlingsuppgifter. Vidare bör JUF som hittills vara huvudman för det internationella samarbetet, när det gäller äldre ungdom, som bedrives exempelvis inom World Ploughing Organisation och Nordisk samorganisation för kulturellt och jordbruksfackligt arbete, som bl. a. anordnar jordbrukstävlingar. För att kunna fortsätta sin verksamhet bl. a. inom dessa områden synes visst statsbidrag även i fortsättningen böra utgå till JUF.

Särskilda yttranden

Av herr Forslund

Undertecknad ansluter sig till förslaget att en ny riksorganisation bör bildas för klubbverksamhet. Om detta förslag icke kan realiseras, anser jag att man i fråga om klubbverksamheten kan tillämpa i huvudsak samma grunder och villkor, som nu gäller för studiecirkelverksamheten. Detta skulle innebära, att riksförbund med klubbverksamhet på sitt program och som fyllde vissa villkor skulle kunna erhålla statsbidrag för sin verksamhet enligt de riktlinjer, som kommittén föreslagit för den tilltänkta nya organisationen. Som villkor för statsbidrag skulle bl. a. anges, att förbundet vore av rikskaraktär med viss storleksordning och omfattade minst 2.000 medlemmar med egna företag samt att förbundet i fråga om organisation, ekonomisk förvaltning och ledning m. m. fyllde de villkor, som tillsynsmyndigheten kunde föreskriva.

Även på länsplanet kan studieförbundens organisation i stort sett tillämpas. Med stöd av lokala anslag och statsbidrag från riksförbundet skulle distriktsorganisationen svara för verksamheten i länet genom att anställa instruktörer, utbilda klubbledare, organisera klubbar och klubbverksamhet, tillhandahålla material, anordna upplysnings- och utbildningskurser m. m. Liksom nu är fallet inom studieverksamheten kunde de olika organisationerna i ett län jämte representant för hushållningssällskap, föreningsrörelse m. fl. bilda en samarbetsnämnd, som t. ex. svarade för kurs-, informations- och konferensverksamheten. Mångårig verksamhet inom studiearbetet har gett mycket goda erfarenheter i detta avseende. Någon svårighet för hushållningssällskap och skogsvårdsstyrelse att biträda de olika organisationerna särskilt har icke försports.

De svårigheter, som hittills visat sig på vissa håll i fråga om samarbete mellan de olika organisationerna i länet torde väsentligen bero på, att endast en organisation, JUF, erhållit statsbidrag till sin klubbverksamhet, medan övriga fått arbeta med endast egna medel. Det förhållandet, att instruktörer anställts hos den ena organisationen med uppgift att även betjäna den andra har hittills icke visat sig lyckligt.

Man har påpekat att det skulle bli visst dubbelarbete m. m. om instruktörerna hade olika huvudmän i länet. Dessa farhågor synes mig överdrivna och man får icke bortse från den stimulans, som erhålles genom att organisationerna kunna jämföra varandras resultat. Den lokala klubbledarens roll i verksamheten synes icke heller vara tillräckligt uppmärksammas. Me-

dan instruktörerna ha att bl. a. starta självverksamheten tillkommer det den lokala klubbledaren att på nära håll följa och handleda de unga. En mycket betydande del av arbetet faller därför på den lokala klubbledaren och det är en huvuduppgift för organisationen att utbilda sådana.

Av herr Jonsson

Jag anser att den föreslagna organisationens namn bör vara Riksförbundet Sveriges 4H. Kommittén anger starka skäl härför, men gör även den reflektionen, att ett dubbelnamn till en början och förenkling sedan någon tid gått skulle vara en rekommendabel väg. Jag anser namnfrågans definitiva lösning via en omväg icke vara tilltalande, några kommer alltid att känna sig besvikna då förenklingen sker. F. ö. vill jag hänvisa till tabell å sidan 22, varav framgår de olika intressenternas andel i den verksamhet som skall dominera i den föreslagna organisationen och utgöra underlag för statsbidrag.

Kommittén har anfört att de i nuvarande Riksförbundet Sveriges 4H ingående specialförbunden skall sedan de omorganiserats till självständiga förbund »kunna bland de första anslutas till det nya riksförbundet», samt att samarbete skall ske bl. a. för att utnyttja i organisationerna anställd personal. Jag finner det angeläget att så kan ske, då de resurser som kan komma att stå till förfogande för ett ungdomsarbete som syftar till yrkesfostran och yrkesutbildning måste effektivt utnyttjas. Enligt min mening bör detta förutsatta samarbete komma till uttryck i den föreslagna organisationens stadgar.

Kommittén föreslår att minst tre fjärdedelar av en klubbs medlemmar skall ha egna företag för att denna skall utgöra statsbidragsunderlag, liksom för klubbens rätt till representation i organisationen. Detta senare anser jag vara nödvändigt, dels för att säkra att verksamheten får den karaktär för vilken 4H-namnet internationellt står som en symbol, dels för att hålla gränsen klar mellan å ena sidan allmän föreningsmässig verksamhet av fritidsgruppkaraktär och å andra sidan klubbverksamhet (4H-arbetet). Med eget företag bör därvid förstås ett sådant ekonomiskt projekt, som uppfyller de krav, som f. n. gäller för ett 4H-företag.

Jag vill vidare understryka vad kommittén anfört om fortsatt statsbidrag till Jordbrukare-Ungdomens förbund (JUF). Bidrag till JUF av statsmedel utgick redan innan JUF-rörelsen introducerat klubbverksamheten i vårt land och upptagit den som sin juniorverksamhet. Jordbrukets möjligheter att rätt fylla sin uppgift ur samhällets synpunkt gör ett stöd från statens sida till JUF-arbetet om möjligt ännu mera angeläget nu. Vad kommittén anfört om de krav som jordbruksnäringen numera ställer på sina utövare understryker detta.

Om den föreslagna organisationen icke skulle komma att genomföras —

ett genomförande förutsätter ju bl. a. fullt samförstånd mellan berörda organisationer — så vill jag föreslå att statsbidrag för klubbverksamhetens bedrivande utanordnas i enlighet med kommitténs bedömning av verksamhetens medelsbehov och tillföres verksamheten samlad i nuvarande Riksförbundet Sveriges 4H. Härvid bör gälla, att Riksförbundet Sveriges 4H svarar för alla kostnader, personiellt och i andra avseenden, för verksamhet med ekonomiska företag inom klubbar som organiserats av och inom andra organisationer. Härvid har 4H att strikt respektera dessas organisationsintressen och vare sig genom sin personal eller på annat sätt utnyttja kontakten med deltagarna för organisationsmässig 4H-propaganda.

Anslag till lokal klubbverksamhet m. m. under hushållningssällskap och
samarbetsorgan år 1959.

Verksamhetsområde	Anslag och bidrag från						Summa
	Hush.- sällsk. förb. (stats- bidrag)	Hush.- sällsk. och gillen	Lands- ting	Kom- muner	Andra	Ek. för- en. el. fören.- nämnd	
Stockholms läns o. stads ...	4 000	4 884	6 000	3 015		5 000	22 899
Uppsala läns	4 000	5 000	4 000			5 300	18 300
Södermanlands läns	4 000	3 000		3 450			10 450
Östergötlands läns	4 000	2 300	15 000		2 200	5 300	28 800
Kronobergs läns	4 000	4 100	8 500		2 300	6 950	25 850
Kalmar läns norra							
Kalmar läns södra	4 000	4 800	4 000			4 000	16 800
Gotlands läns	3 000	1 000	1 000		2 203		7 203
Blekinge läns	3 500	11 361				7 000	21 861
Kristianstads läns	8 000	6 800			5 975	2 250	23 025
Malmöhus läns	7 000	6 675	4 000	5 615		1 500	24 790
Hallands läns	8 500	5 500	8 000	6 449	200	10 000	38 649
Göteborgs o. Bohus läns ...	4 000	12 153	6 000				22 153
Älvsborgs läns norra	3 500	3 000	2 500	3 800		1 000	13 800
Älvsborgs läns södra	3 000	300	833	475		500	5 108
Skaraborgs läns	2 000	7 000					9 000
Värmlands läns	6 000	19 500	2 500	13 476			41 476
Örebro läns	2 500	7 689	10 000				20 189
Västmanlands läns	3 500	2 000				2 000	7 500
Kopparbergs läns	3 500	8 243			10 158		21 901
Gävleborgs läns	3 000	1 271					4 271
Västernorrlands läns	3 000	9 816					12 816
Jämtlands läns	4 200	7 000	2 000				13 200
Västerbottens läns	2 000	918					2 918
Norrbottnens läns	4 000	4 412					8 412
Hela landet	98 200	138 722	74 333	36 280	23 036	50 800	421 371

JUF-distriktens intäkter för finansiering av klubbarbete och övrigt praktisk verksamhet år 1959.

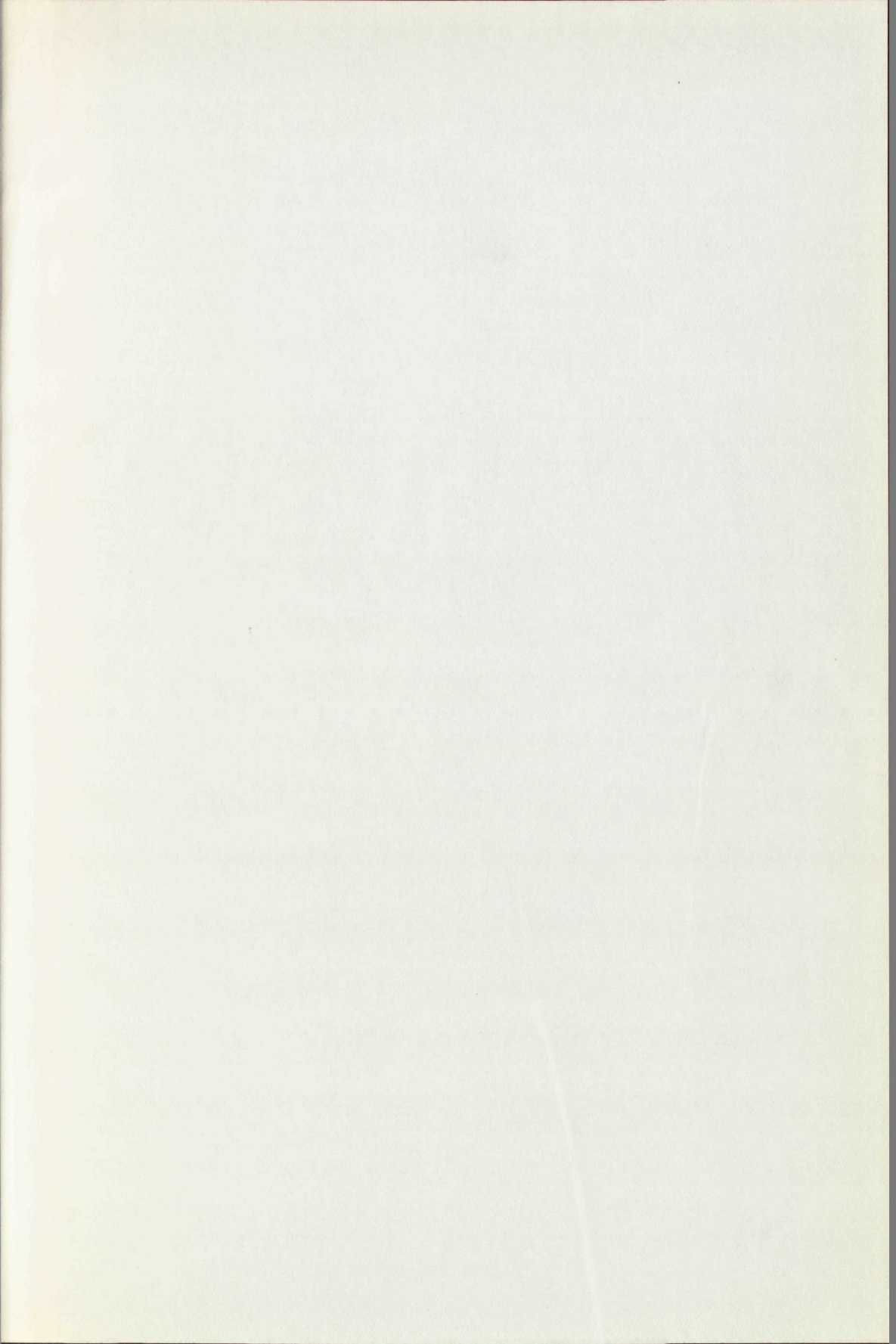
Verksamhetsområde	Lands- ting	Kom- muner	Hush- sällsk. och gillen	Fören- nämnd o. ek. fören.	RLF inkl. RLF- avd.	Härads- allm. och skogl. inst.	Stiftel- ser och fonder	Ensk. före- tag	Egen för- en.-mäss, verks. o. övr. div. intäkter gen. resp. distr. verks.	JUF:s centr. bidrag	Centr. bi- drag till skogl. ungd.-arb.	Summa
Stockholms läns o. stads ...	4 000						388	500	5 045	3 000	3 000	15 045
Uppsala läns		348	500	2 382					1 777	4 800	3 000	13 695
Södermanlands läns				1 500					287	5 000	3 000	9 787
Östergötlands läns	1 500		5 658	1 350					29 470	5 000	1 000	43 978
Jönköpings läns				1 515	696	415		505	12 725	6 285	4 000	26 141
Kronobergs läns		2 755			750			500	1 300	5 050	2 000	12 355
Kalmar läns norra		600		600					1 400	7 750	1 500	11 850
Kalmar läns södra		1 500	215	1 000					3 454	9 102	1 500	16 771
Gotlands läns										2 000	2 000	4 000
Blekinge läns										4 000		4 000
Kristianstads läns	5 000	6 800	60	1 100	490			375	10 527	12 250	3 000	39 602
Malmöhus läns					500			700	5 020	4 800		11 020
Hallands läns							905	750	4 365	10 328	1 500	17 098
Göteborgs o. Bohus läns ...	200		100	300					3 400	4 800	1 000	10 550
Älvsborgs läns norra									150	5 050	1 500	6 700
Älvsborgs läns södra	1 667	1 600	1 500	1 000			1 600	500	10 900	5 050	1 500	24 817
Skaraborgs läns	2 000	14 135	6 050	1 700	300		550		12 327	8 000	1 000	46 562
Värmlands läns				393				200	3 939	8 250	1 000	13 782
Örebro läns				750				200	6 125	8 228	1 000	16 303
Västmanlands läns	17 000	4 000	1 600	1 000		49 316	8 936	2 000	5 000	8 250	2 000	99 102
Kopparbergs läns										2 000	2 000	4 000
Gävleborgs läns							4 500		6 000	4 800	2 000	34 800
Västernorrlands läns	7 000	10 000	500	500					2 632	11 059	2 000	21 703
Jämtlands läns	5 312	200	500						16 529	8 250	2 000	45 082
Västerbottens läns		5 147	10 000	3 156					7 000	11 000	4 000	139 100
Norrbottnens läns	30 000	75 100	500	500		6 500		5 000				
Summa	73 679	122 185	26 183	18 746	2 736	56 231	16 879	11 230	149 372	164 102	49 500	690 843
										6 415	5 580	11 995
										170 517	55 080	702 838

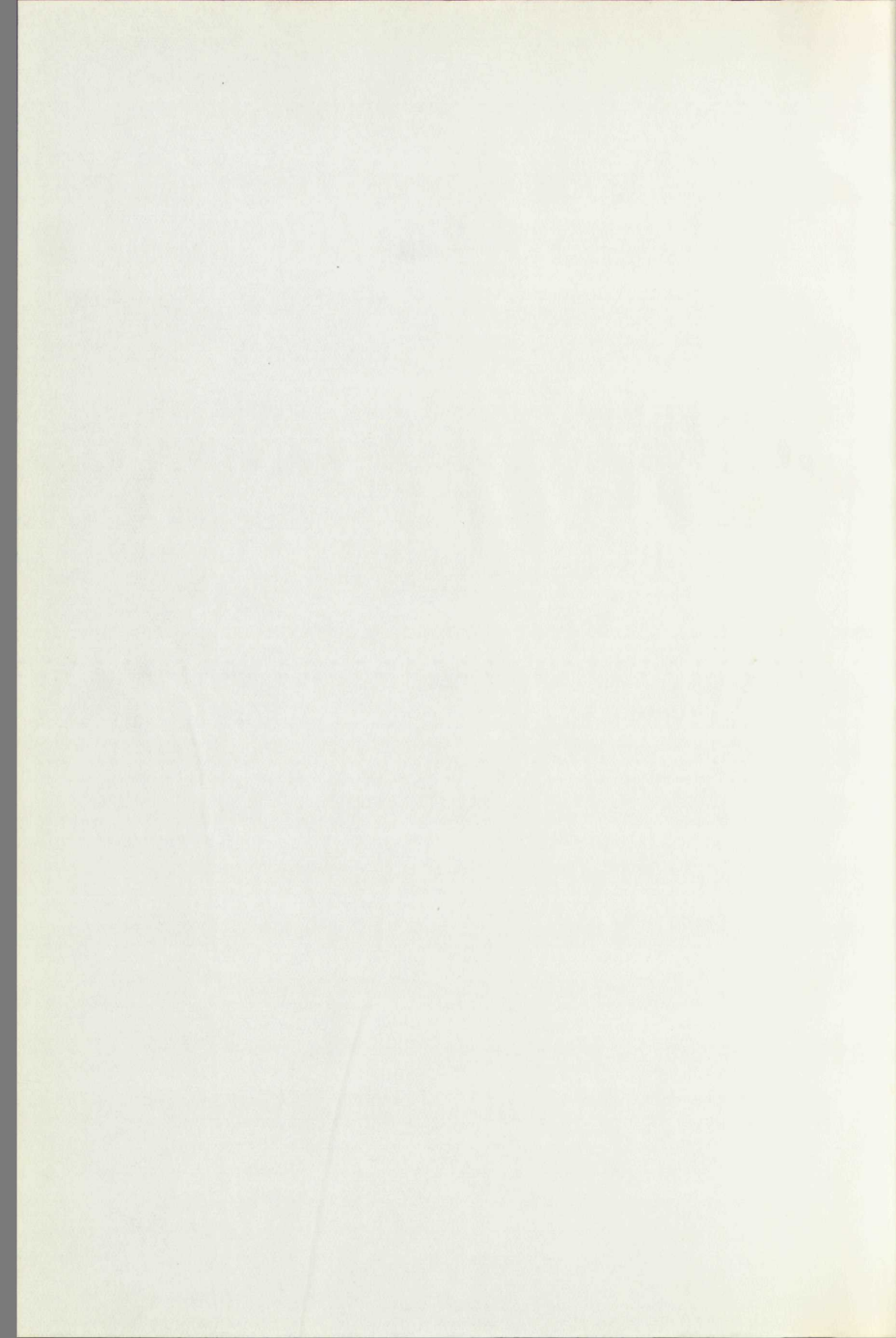
Smärre kompletterande bidrag tillkommer.

№	Наименование	Единица измерения	Количество	Цена за единицу	Сумма	Всего	Итого
1	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
2	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
3	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
4	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
5	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
6	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
7	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
8	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
9	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
10	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
11	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
12	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
13	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
14	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
15	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
16	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
17	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
18	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
19	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
20	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
21	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
22	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
23	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
24	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
25	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
26	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
27	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
28	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
29	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
30	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
31	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
32	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
33	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
34	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
35	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
36	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
37	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
38	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
39	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
40	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
41	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
42	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
43	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
44	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
45	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
46	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
47	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
48	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
49	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000
50	Соль каменная	пуд	100	100	10000	10000	10000

KUNGL BIBL
19 DEC 1961
STOCKHOLM

Таблица № 1. Соль каменная. 1850-1859.

NORDISK UDREDNINGSSERIE (NU) 1961

1. Den nordiske husholdshøgskolen.
2. Nordens folkelige akademi.
3. Nordisk filmsamarbeid.
4. Internordiske flytteattester.
5. Nordisk arbeidsmarknad för sjöfolk.
6. Gemensam lagstiftning i rättstillämpningen.
7. Prøvning af dentalmaterialer.

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1961

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen)

Justitiedepartementet

Begravningsplatser och gravar. [5]
Underrätterna. [6]
Den allmänna brottsregistreringen. [11]
Pensionsstiftelser. I. [14]
Kriminalvård i frihet. [16]
Vissa frågor rörande allmänna val. [20]
Författningsutredningen V. Organisationer. Besluts-
teknik. Valsystem. [21]
Redareansvarets begränsning. [33]
Djurplågeri, vetenskapliga djurförsök samt djur-
skyddsordning. [45]
Reviderad hyreslag. [47]
Utsökningsrätt. I. Partiella reformer. [53]

Utrikesdepartementet

Administrationsutredningen för biståndet till utveck-
lingsländerna. 1. Den svenska utvecklingshjälpens
administration. [22] 2. Den svenska utvecklings-
hjälpen. Expertrekrytering och stipendiatmottag-
ning. [50]

Försvarsdepartementet

Enhetlig ledning av krigsmakten. [7]
Totalförsvarets upplysningsverksamhet. [18]
Flygbuller som samhällsproblem. [25]

Socialdepartementet

Byggnadsindustrins arbetskraft. [19]
Förtidspensionering och sjukpenningförsäkring
m. m. [29]
Handläggning av bostadslån. [32]
Ändamålsenliga studentbostäder. [35]
Stöd åt barnaföderskor. [38]
Lag om allmän försäkring, m. m. [39]
Bostadsbyggnadsbehovet. [51]
Effektivare arbetsförmedling för tjänstemän. [55]
Sociallagstiftningen och de s. k. beroende uppdrags-
tagarna. [57]
Översyn av nykterhetsvården. [58]

Kommunikationsdepartementet

Statliga belastningsbestämmelser av år 1960
för byggnadsverk. [12]
1953 års trafikutredning. 1. Svensk trafikpolitik. I.
[23] 2. Svensk trafikpolitik. II. Bilagor. [24]
Byggnadsstyrelsens organisation. [48]

Finansdepartementet

Sparstimulerande åtgärder. [2]
Automatisk databehandling inom folkbokförings- och
uppbördsväsendet. [4]
Preliminär nationalbudget för år 1961. [10]
Reviderad nationalbudget för år 1961. [26]
Stämpel- och expeditonsavgifter. [37]
Mål och medel i stabiliseringspolitiken. [42]
Förenklingar i utskänkingslagstiftningen — Cider-
frågan. [52]
Ändrade bestämmelser om ackumulerad inkomst. [56]

Ecklesiastikdepartementet

1957 års skolberedning. 5. Hjälpmedel i skolarbetet.
[17] 6. Grundskolan. [30] 7. Läroplaner för grund-
skola och fackskolor. [31]
Kungl. Teatern. Verksamhet och ekonomi. [28]
Tandsjukvården vid de odontologiska läroanstalterna.
[36]
Användningen av August Abrahamsons stiftelse å
Nääs. [43]
Folkbildningsarbete och ungdomsverksamhet. [44]

Jordbruksdepartementet

Totalisatorverksamheten. [1]
Lantbrukets yrkesskolor. [13]
Förslag till jordförvärvslag m. m. [49]
Klubbverksamheten bland ungdomen på lamsbygden.
[59]

Handelsdepartementet

Effektivare prisövervakning. [3]
Skifferoljefrågan. [27]

Inrikesdepartementet

Om läkarbehov och läkartillgång. [8]
Principer för en ny kommunindelning. [9]
Polisens brottbekämpande verksamhet. [15]
Huvudmannaskapet för polisdväsendet m. m. [34]
Länsindelningen inom Stockholms- och Göteborgs-
rådena. [40]
Reviderad giftlagstiftning. [41]
Boxningssportens skadeverknings. [46]
Ersättning för kommunala förtroendeuppdrag. [54]